

สนทนารธรรม

กับ อ.วศิน อินทสระ เล่ม ๔

จากคอลัมน์

สนทนารธรรมกับอาจารย์วศิน

ในเว็บไซต์เรื่อนธรรม (www.ruendham.com)

ชมรมกัลยาณธรรม
หนังสือดีลำดับที่ ๑๗๓

สนทนาธรรม

กับ อ.วศิน อินทสระ เล่ม ๔

พิมพ์ครั้งที่ ๑

พฤษภาคม ๒๕๕๕

จำนวนพิมพ์

๘,๐๐๐ เล่ม

จัดพิมพ์โดย

ชมรมกัลยาณธรรม

๑๐๐ ถนนประโคนชัย ตำบลปากน้ำ

อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ ๑๐๒๗๐

โทรศัพท์ ๐-๒๗๐๒-๗๓๕๓ และ ๐-๒๗๐๒-๗๖๒๔

ปกและรูปเล่ม

คนข้างหลัง

ภาพวาดประกอบปก

คุณเคอ ชิว เชียง (และพี่สาวผู้เป็นแรงหนุน)

ตัดคำ

อะตอม

พิสูจน์อักษร

คุณยุวดี อึ้งศรีวงษ์, ศิระ

แปล

Canna Graphic โทรศัพท์ ๐๘-๖๓๑๔-๓๖๕๑

พิมพ์

บริษัทชุมชนทองอุตสาหกรรมและการพิมพ์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๘๕-๗๘๗๑-๓

สัพพทานัง ธัมมทานัง ชินาติ

การให้ธรรมะเป็นทาน ย่อมชนะการให้ทั้งปวง

www.kanlayanatam.com

คำอนุโมทนา

ชมรมกัลยาณธรรมซึ่งมีทันตแพทย์หญิงอัจฉรา กลิ่นสุวรรณ เป็นประธาน ขออนุญาติพิมพ์หนังสือ “สนทนารธรรมกับอาจารย์วศิน อินทสระ เล่ม ๔” ข้าพเจ้าอนุญาตด้วยความยินดียิ่ง ได้ทราบว่า สนทนารธรรมสามเล่มแรกได้รับการต้อนรับอย่างดีจากท่านผู้อ่าน สำเร็จประโยชน์สมตามความมุ่งหมายของข้าพเจ้าและชมรมกัลยาณธรรม

หนังสือชุดสนทนารธรรมนี้ เกิดขึ้นด้วยพลังแห่งคำถามของผู้สนใจในธรรม และปัญหาชีวิตต่างๆ ซึ่งหลังไหลทยอยกันมาทุกสัปดาห์ ข้าพเจ้าตอบเท่าที่สามารถจะตอบได้

ในหนังสือ “มังคลัตถปิณี” ได้กล่าวถึง เหตุเกิดแห่งพระสูตรหรือพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้ ๔ อย่างคือ

๑. เกิดขึ้นเพราะพระอัยยาศัยของพระองค์เอง คือพระพุทธองค์ทรงปรารภนาที่จะแสดงธรรมเรื่องนั้น (อัตตัชฌมาสยา)

๒. เกิดขึ้นเพราะทรงปรารภถึงอัยยาศัยของผู้ฟัง (ปรัชฌมาสยา)

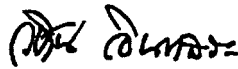
๓. เกิดขึ้นเพราะมีเหตุเกิดขึ้นก่อน ทรงปรารภเหตุนั้นแล้วทรง
แสดงธรรม (อัตถุပ္ปัตติกา)

๔. เกิดขึ้นด้วยสาเหตุที่มีผู้ถาม (ป/จฉาวสิกา)

หนังสือชุดสนทนารธรรมนี้ เกิดขึ้นด้วยพลังแห่งคำถามดังกล่าวแล้ว

ข้าพเจ้าขออนุโมทนาต่อชมรมกัลยาณธรรม ซึ่งมีทันตแพทย์หญิง
อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ เป็นประธาน และเป็นกำลังสำคัญให้หนังสือนี้
เกิดขึ้น ขออนุโมทนาต่อคุณยุวดี อิงศรีวังษ์ ผู้ได้ช่วยพิมพ์คำตอบ
ให้โดยตลอด ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและคุณงามความดี
ทั้งหลาย ช่วยคุ้มครองให้ท่านผู้อ่านและผู้สละแรงในในการทำหนังสือ
นี้ ปราศจากทุกข์ โศก โรค ภัย ประสบแต่ความสุขสวัสดิ์ตลอดกาล
ทุกเมื่อ

ด้วยความปรารถนาดีอย่างยิ่ง

๗ เมษายน ๒๕๕๕

คำนำ

ของชมรมกัลยาณธรรม

การจัดพิมพ์หนังสือสนทนาธรรมกับท่านอาจารย์วศิน อินทสระ จากเว็บไซต์เรือนธรรม ดำเนินต่อเนื่องมาถึงเล่มที่ ๔ จากสามเล่มแรก ซึ่งได้รับเสียงตอบรับจากท่านผู้อ่านเป็นจำนวนมาก ทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์ บ้างชื่นชมในวิธีตอบปัญหาที่กะทัดรัด แจ่มแจ้ง ตรงตามพระพุทธรพจน์ บ้างก็ชื่นชมในศิลปะการแนะนำคติคลายความทุกข์และความนุ่มนวลในโวหารที่เปี่ยมด้วยกระแสเย็นแห่งเมตตาและกำลังใจจากท่านอาจารย์ บางท่านกล่าวว่า แม้ท่านอาจารย์อายุมากแล้วก็ยังมีความสนใจใหม่ๆ ดีพิมพ์เผยแพร่ออกมา นับว่าเป็นเรื่องน่ายินดีน่าชื่นใจของผู้ที่ติดตามผลงานของท่าน

เสียงตอบรับบางส่วนได้ฟังจากคำบอกเล่าจากปากของท่านอาจารย์เอง จากการที่มีผู้อ่านโทรศัพท์เข้าไปหาท่าน และชื่นชมอนุโมทนาในงานของท่าน บางส่วนก็เป็นญาติธรรมในแวดวงชมรมกัลยาณธรรมได้บอกต่อกันมาหลายราย เสียงตอบรับเหล่านี้ เป็นกำลังใจอันดีแก่คณะผู้จัดทำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญมากคือ เป็นกำลังใจแก่ท่านอาจารย์ให้ท่านทำงานอย่างมีความสุขและเพิ่มพูนกำลังใจในการตอบปัญหาทุกข้ออย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย เพราะ

เห็นว่าธรรมทานนี้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนร่วมทุกข์ที่จะได้รับแสงสว่าง
ที่ถูกต้องเป็นทางดำเนินชีวิต

การศึกษาธรรมขององค์สมเด็จพระพุทธเจ้านั้น เมื่อมีกัลยาณมิตร
ผู้รู้จริงชี้แนะบอกทางก็ถือได้ว่าเราได้พบรุ่งอรุณแห่งความรู้แจ้ง หาก
ตนเองมีโยนิโสมนสิการเป็นองค์ประกอบทางปัญญาอยู่ภายใน ทางแห่ง
ความพ้นทุกข์ ทางแห่งสัมมาทิฏฐิ ย่อมแจ่มแจ้งขึ้นทุกขณะ นับว่า
ท่านอาจารย์วศิน อินทสระ เป็นยอดกัลยาณมิตรทางธรรม ที่สามารถ
บอกธรรมได้แจ่มแจ้งเหมือนหางของทีศว่า เหมือนเปิดของที่ปิด
นับเป็นบุญวาสนาของทุกท่านที่ได้มีโอกาสอ่าน มีโอกาสศึกษาอบรมธรรม
จากปราชญ์แห่งพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นคุณพระธรรมเจดีย์ที่โลกยอมรับ
ชมรมกัลยาณธรรมจึงหวังให้งานเผยแผ่ธรรมของท่านอาจารย์ได้เข้าถึง
สาธุชนผู้ใฝ่ในธรรมให้กว้างไกลที่สุด และหวังให้อานิสงส์แห่งการ
เผยแผ่ธรรมนี้ กลับมาคุ้มครองอภิบาลท่านอาจารย์ที่เคารพได้มีสุขภาพ
แข็งแรง มีกำลังใจเข้มแข็ง เพื่อทำหน้าที่ทหารเอกขององค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าต่อไปตราบนานแสนนาน และหวังให้แสงธรรมฉายส่อง
สู่อุบัติไปวงสรรพสัตว์เพื่อนร่วมทุกข์ทั่วกัน

ทพญ. อัจฉรา กลิ่นสุวรรณ

ประธานชมรมกัลยาณธรรม

เปิดห้อง
.....
สหวิทยา

คำถามที่ ๕๐๑

ขอท่านอาจารย์ได้โปรดปรารภเรื่องปฏิบัติเกี่ยวกับความไม่
 ใช้อวด อาทิ “ธุดงค์อัปปิจโจ มีความปรารถนาน้อยในธุดงค์ แม้จะถือ
 ธุดงค์ข้อใดข้อหนึ่งอย่างเคร่งครัดแต่ก็ไม่ปรารถนาที่จะให้ใครรู้” (จาก
 หนังสือ *ทางดำเนินของมุนี* ของท่านอาจารย์) เป็นต้น ว่ามีตัวอย่างใด
 อีกบ้างที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ หรือควรถือปฏิบัติ กราบขอบพระคุณ
 อย่างสูงยิ่งค่ะ

ตอบ

ต่อไปก็คือ บัจจยอัปปิจโจ เป็นผู้มักน้อยในบัจจยสี่ ปรียัตอัปปิจโจ
 เป็นผู้มักน้อยในปรียติ คือแม้จะมีความรู้มากเป็นพหูสูตก็ไม่ปรารถนา
 ให้ใครรู้ ไม่ใช้อวด อธิคมอัปปิจโจ เป็นผู้มักน้อยในอธิคมคือธรรมที่ได้
 บรรลุ เช่น เป็นพระโสดาบัน เป็นพระอรหันต์แล้ว แต่ไม่ปรารถนาให้
 ใครรู้ว่าตนเป็นเช่นนั้น สำหรับมักน้อยในบัจจยสี่นั้น คือต้องการแต่น้อย
 ถ้ามีมากก็ไม่ใช้อวด ไม่ยกตนข่มผู้อื่นเพราะเหตุนั้น

คำถามที่ ๕๐๒

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ให้ความหมายของคำว่า “วิถีชีวิตแบบ
 พุทธ” ด้วยค่ะ

ตอบ

อย่างเรื่องความมักน้อยที่กล่าวมาในข้อ ๕๐๑ ก็เป็นแบบหนึ่งของ
 วิถีชีวิตแบบพุทธ นอกจากนี้ยังมีข้อปฏิบัติอื่นๆ อีกมากมาย เช่น ดำเนิน

ชีวิตตามมรรคมีองค์ ๘ รวมความว่าดำเนินชีวิตตามหลักธรรมทางพุทธศาสนา เรียกว่าดำเนินชีวิตตามแนวพุทธ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ตระหนี่ ใช้ชีวิตแต่พอดีพองาม ดำเนินชีวิตตามทางสายกลาง

คำถามที่ ๕๐๓

ชู้ดรงค์ กับ วัตร ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ชู้ดรงค์เป็นวัตรอย่างหนึ่งในหลายๆ อย่าง เช่น อาคันตุกวัตร ข้อปฏิบัติต่อแขกผู้มาเยือน อาจารย์วัตร ข้อปฏิบัติต่ออาจารย์ เป็นต้น

คำถามที่ ๕๐๔

ลาพุทธภูมิ แปลว่าอะไร

ตอบ

ถ้าให้สันนิษฐานน่าจะเห็นว่า ผู้ที่นั้นเคยปรารถนาพุทธภูมิ ต่อมาเห็นว่าไกลนัก จึงเปลี่ยนใจเสีย ขอลงเพียงอรหัตตภูมิหรืออรหันตภูมิ อย่างนี้เรียกว่าลาพุทธภูมิได้ไหม หรือว่าไปเยี่ยมดินแดนพุทธภูมิคือประเทศอินเดียแล้วลากลับ จะเรียกว่าลาพุทธภูมิได้ไหม

คำถามที่ ๕๐๕

เรียนถามว่าการที่เรานิมนต์พระสงฆ์มาฉันภัตตาหารเพลที่บ้าน เมื่อท่านฉันเสร็จแล้ว แต่ท่านยังไม่ให้พร เราเอาไปกินเราจะบาปไหม และจำเป็นต้องให้สงฆ์บอกอนุญาตก่อนไหมครับ

ตอบ

ไม่บาป ไม่ต้องให้ท่านบอกอนุญาต จะกินพร้อมกันที่พระสงฆ์ กำลังฉันอยู่ก็ยิ่งได้ คนละส่วนกัน

คำถามที่ ๕๐๖

เจริญพรโยมอาจารย์ โยมอาจารย์สุขภาพเป็นอย่างไรบ้าง วันนี้มีคำถามอยากขอคำวิสัย ๑. การเจริญสมาธิ โดยการพิจารณาผม เกศ เป็นอารมณ์ มีวิธีเป็นเช่นไร อยากทราบแบบเป็นลำดับขั้นตอน ๒. การถวายพระไตรปิฎก โดยมีแนวคิด ว่า อักษร ๑ ตัว มีค่าเหมือน พระพุทธรูป ๑ องค์ ถูกต้องหรือไม่ ๓. ภิกษุ โจทก์อาบัติภิกษุด้วย อาบัติปาราชิกจนต้องลาสิกขา ในกาลภายหลังทราบมาว่าท่านที่โดน โจทก์เป็นผู้บริสุทธิ์ ภิกษุกลุ่มที่ดำเนินการโจทก์และภิกษุผู้เกี่ยวข้อง จะต้องอาบัติสังฆาทิเสสหรือไม่ (ภิกษุผู้ที่ถูกโจทก์ยืนยันความบริสุทธิ์ ตั้งแต่ต้น และเมื่อถูกจับสึกยังคงมีความประพฤติแบบภิกษุ) ๔. อยากได้รายชื่อหนังสือผลงานของอาจารย์และราคาทุกเล่ม ตั้งใจไว้ว่า พยายามมีให้ครบ แล้วนำไปถวายวัดป่าสุวรรณหงส์ หนองคาย ในเบื้องต้นจะนำพระไตรปิฎกไปถวายก่อน ทำที่สุดนี้ขออำนาจพรให้โยม อาจารย์มีสุขภาพที่แข็งแรง ขอเจริญพรลา

ตอบ

สุขภาพพอทนได้ครับ

๑. การพิจารณาผม เป็นต้น โดยความเป็นสิ่งปฏิภูลพึงรังเกียจ เพื่อไม่กำหนดยินดีในผม เป็นต้น อากาธ ๓๒ ข้ออื่นๆ ก็ทำนองเดียวกัน

๒. ก็พอใช้ได้ สงสัยว่าพระพุทธรูปองค์ใหญ่หรือองค์เล็ก ถ้าพระไตรปิฎก ๑ หน้า จะเท่ากับพระพุทธรูปกี่องค์ ก็รู้จุดประสงค์กันอยู่แล้ว คือต้องการจะชักชวนสร้างพระไตรปิฎกนั่นเอง

๓. ในภิกขุปาฏิโมกข์ระบุว่า ภิกษุโกรธเคือง ในนวกโหวาทว่า แกล้งโจทก์ภิกษุอื่นด้วยอาบัติปาราชิก เป็นสังฆาทิเสส ตามนัยนี้จะเห็นว่า ต้องกลั่นแกล้ง คิดประทุษร้าย โจทก์ภิกษุอื่นด้วยอาบัติปาราชิกไม่มีมูลความจริง ถ้าเข้าใจผิดตามคำบอกเล่าของผู้อื่น แล้วโจทก์ด้วยอาบัติปาราชิกด้วยจิตเมตตา ปรารถนาความสุขสวัสดิ์แก่ผู้ถูกโจทก์ ไม่น่าจะเป็นอาบัติสังฆาทิเสส ทางที่ดีน่าจะปฏิบัติตามอนิยต คือ ภิกษุนั้นรับอย่างใดก็ปรับอาบัติอย่างนั้น

๔. บัญชีรายชื่อหนังสือมีแต่ไม่ทราบที่อยู่ของท่าน (หรือที่อยู่ทางอิเล็กทรอนิกส์) ไม่ทราบจะส่งอย่างไร

คำถามที่ ๕๐๗

มีผู้พูดปรีดาธรรมนี้ไว้ บอกว่าเป็นของใคร หนูฟังไม่ทันคะ ก็ลอง
 ถอดได้เองเป็นบางวรรค แต่ไม่ชัดเจนทั้งหมด ขอความกรุณา ท่าน
 อาจารย์ช่วยให้คำอธิบายเพื่อความกระจ่างด้วยค่ะ...ขอบพระคุณค่ะ

อะไรเอ่ย... กินเท่าไร ไม่หายอยาก นอนมาก ไม่รู้จักตื่น รักผู้อื่น
 ยิ่งกว่าตัว ของควรกลัว กลับกลัว ของสั้น สัญญาว่ายาว ปอกมะพร้าว
 หัว เอาปากกัด อุ้มลูกอ่อน รั้วไว้ไม่วาง เดินหลงทาง ไม่ถามไถ่ หนี
 จะเข้าใหญ่ ไพล่ลงน้ำ ฎกจงจำ กลับยินดี ผู้ไปรี ไม่มีอาวุธ ใครไม่
 หยุด ไม่ถึงพระ

ตอบ

ปรีดาธรรมเหล่านี้ไม่แน่ใจว่าคำเฉลยที่แท้จริงเป็นอย่างไร ถ้า
 จะให้ตอบตามอัตโนมติก็พอไปได้เป็นความเห็นเฉพาะตัวถือเป็นสากล
 ไม่ได้ เช่น

กินเท่าไร ไม่หายอยาก ได้แก่ ตัณหาหรือความโลภ

นอนมาก ไม่รู้จักตื่น น่าจะหมายถึง หลับด้วยอำนาจกิเลสที่ท่าน
 เรียกว่า กิเลสนิทรา

รักผู้อื่น ยิ่งกว่าตัว น่าจะหมายถึง รักบุตรภรรยา เป็นต้น ซึ่งเป็น
 กันโดยมาก จะดีหรือไม่ดีก็ตัดสินไม่ได้

ของควรกลัว กลับกลัว บาปเป็นสิ่งควรกลัวแต่คนกลัวกลัวทำ
 ซึ่งทำกันอยู่โดยมาก

ของสั้น สัญญาว่ายาว ท่านสอนว่า รักยาวให้บันรักสั้นให้ต่อ
 หมายความว่า ถ้าเราอยากคบกันนานก็อย่าผูกเวรอย่าผูกพยาบาท
 ถ้าอยากคบกันระยะสั้นก็ให้ผูกเวรผูกพยาบาท อย่าเห็นแก่กาลยาว

หมายความว่า อย่าผูกเวรไว้นาน อย่าเห็นแก่กาลสั้น คือ อย่ารีบด่วน
แตกจากมิตร

ปกมะพร้าวหัว เขาปากกัด หมายความว่าอย่าทำ คือไปทำสิ่งที่
ไม่ควรทำ ทำสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ทำสิ่งที่ยากลำบากแต่ไม่สำเร็จประโยชน์
เพราะทำผิดวิธี

อุ้มลูกอ่อน รั้วไว้มว่าง ชื่อนี้เคยพบคำเฉลย ลูกอ่อนท่านหมายถึง
ชั้นที่ ๕ โดยเฉพาะรูปชั้นที่เรารู้จักไว้ตลอดชีวิตไม่ยอมปล่อยไม่ยอม
วาง ทำให้เกิดทุกข์นานาประการ

เดินหลงทาง ไม่ถามไถ่ ธรรมดาคนเดินทางเมื่อหลงทางก็ควรจะ
ถามใครสักคนหนึ่งที่อยู่ทางจะได้ไปถูก ทางชีวิตก็เช่นเดียวกัน เมื่อหลง
ไม่รู้จริงก็ควรจะถามท่านผู้รู้

หนี่จะเข้ใหญ่ ไพล่ลงน้ำ ทำสิ่งที่ไม่ควรทำ ทำสิ่งที่อันตราย
เหมือนคนหนี่จะเข้เร่งลงน้ำ หนี่งูวิ่งเข้าป่า

ถูกจองจำ กลับยินดี บุตรภรรยาหรือสามี ทรัพย์สินสมบัติ พระ
พุทธเจ้าตรัสว่าเป็นเครื่องจองจำ แต่คนส่วนมากกลับยินดีต่อเครื่อง
จองจำนั้น

สู้ไฟรี ไม่มีอาวุธ พระพุทธเจ้าตรัสว่า ต่อสู้กับมารมีกิเลสเป็นต้น
ด้วยอาวุธคือปัญญา กิเลสเป็นไฟรีอย่างหนึ่ง

ใครไม่หยุด ไม่ถึงพระ หมายถึง หยุดทำชั่วหยุดจองเวรอย่าง
ที่พระพุทธเจ้าตรัสกับองคฺติมาลว่า เราหยุดแล้วท่านจงหยุดเสียด้วยสิ
หมายถึง หยุดทำบาป

คำตอบเหล่านี้เป็นแต่เพียงอัตโนมัติยธบาย อาจมีคำอธิบายนัย
อื่นๆ ก็ได้ตามที่บอกไว้แล้วแต่ต้น

คำถามที่ ๕๐๘

กราบเรียนอาจารย์วศิน หนูขอเรียนถามดังนี้ค่ะ ๑. ไสยศาสตร์เป็นมนต์ดำ คนที่โดนคุณไสย มีทางแก้อย่างไรคะ สวดมนต์ หรือมีอะไรมารักษาและแก้ไขใหม่คะ ๒. การอุทิศบุญกุศลเป็นการทำบุญอย่างหนึ่ง และมักใช้กรวดน้ำอุทิศให้ อย่างนี้เป็นการสะสมบุญไว้ ผากไว้ที่พระแม่ธรณี แล้วกรณีที่เราไม่สามารถอุทิศด้วยการกรวดน้ำ จะอุทิศอย่างไร เพื่อจะเก็บไว้เป็นพยาน หรือสะสมบุญไว้ได้อย่างไร ๓. ไสยศาสตร์เป็นมนต์ดำ แล้วมนต์ขาวคืออะไร มีวิธีป้องกันคนเสกคุณไสยใส่เรา หรือเอาไสยศาสตร์เข้าตัวเราใหม่คะ กลัวจังค่ะ

ตอบ

๑. ถ้าเราเชื่อว่าถูกทำโดยไสยศาสตร์ต้องไปหาคนที่เขามีความรู้ทางไสยศาสตร์ ผมไม่มีความรู้ทางนี้แนะนำอะไรไม่ได้ แต่สวดมนต์ไว้ก็ดีอาจป้องกันได้

๒. ไม่ต้องกรวดด้วยน้ำก็ได้ กรวดน้ำด้วยการระลึกถึงคนที่เราต้องการจะอุทิศส่วนบุญให้ บุญอยู่ที่ใจของเราสะสมอยู่ที่ใจของเรา ใจของเราเป็นพยานสะสมไว้ที่ใจตามไปได้ทุกหนทุกแห่งตลอดถึงชาติหน้าด้วยชาติต่อไปด้วย

๓. มนต์ขาวก็คือสวดพระพุทธรูปคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณ และบทสวดต่างๆ ที่เป็นพระพุทธรูปคุณ บทแผ่เมตตา สิ่งเหล่านี้แหละช่วยได้ หมั่นทำความดีไว้เสมอๆ และระลึกถึงความดีที่ได้ทำแล้วไว้เสมอๆ

คำถามที่ ๕๐๙

ดิฉันมีโอกาสได้ไปสัมภาษณ์ผู้หญิงที่ได้ชื่อว่าจะสามารถสแกนกรรมของผู้คนได้ จากบทสัมภาษณ์เธอผู้นี้มีมิจฉาทิฐิอยู่ค่อนข้างมาก เธอกล่าวว่าในอดีตชาติเธอเคยเป็นลูกของ ร.๕ และกลับมาเกิดในชาตินี้ และในอดีตชาติลูกคนไหนที่เสด็จพ่อไม่ค่อยได้มีโอกาสเลี้ยงลูกอย่างดี พอมาชาตินี้ท่านจะคืนเงินจากท้องพระคลังมาให้กับลูกของเสด็จพ่อหมดทุกคน เธอบอกว่าแค่เห็นหน้าก็รู้ว่าบุคคลไหนเคยเกิดเป็นลูกของ ร.๕ บ้าง ท่านนี้ยังไม่พอ เธอยังสาธยายเรื่องราวที่ผิดๆ อีกมากมาย เช่น คนผิดศีลข้อ ๓ ไม่ว่าจะไปเกิดในภพภูมิใดจะทุกข์ใจที่สุด ทุกข์ยิ่งกว่าศีลข้อไหนๆ หรือใครก็ตามที่ต้องการแผ่ส่วนกุศลให้กับพวกที่อยู่ภพภูมิต่ำๆ การแผ่ส่วนกุศลหลังการสวดมนต์ นั่งสมาธิ และเดินจงกรมจะไม่ได้อะไร ฉะนั้นเราควรแผ่ส่วนกุศลด้วยการให้อาหารสุนัขจะเป็นการดีกว่า นอกจากนั้นเธอยังบอกด้วยว่าภิญญาที่เธอได้นั้นไม่มีวันเสื่อม เพราะเธอฝึกฝนทุกวัน เธอหมั่นนั่งสมาธิ เดินจงกรมทุกวัน ฉะนั้นเรื่องอย่างนี้จะไม่มีวันเสื่อมลงอย่างแน่นอน ฯลฯ เนื้อหาที่สัมภาษณ์ทั้งหมดดิฉันพยายามตัดทอนเหลือแต่ข้อที่เป็นประโยชน์ให้กับผู้อ่าน อาทิ หมั่นทำดี หมั่นสวดมนต์ นั่งสมาธิและเดินจงกรม รวมถึงการทำบุญต่างๆ ให้กับผู้คนรอบข้าง อย่างไรก็ตาม กระแสความดังของเธอทำให้ดิฉันหวั่นใจ กลัวว่าสังคมไทยโดยเฉพาะคนที่ชอบเรื่องปาฏิหาริย์ หรืออิทธิฤทธิ์ต่างๆ จะพากันงมงาย และพานจะมีแต่มีจฉาทิฐิไปกันใหญ่ ยิ่งหนังสือที่เธอเขียนออกมาตีพิมพ์จำนวนมากมาด้วยแล้ว ยิ่งทำให้ดิฉันกังวล และไม่อยากให้ผู้อ่านท่านอื่นๆ ที่อาจไม่มีวิจารณญาณมากพอเกิดความเชื่อถือและยึดตามสิ่งที่เธอก้าว ดังนั้นดิฉันจึงใคร่ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ๑. การมีความคิดมีจฉาทิฐิ และเผยแพร่ความคิดเหล่านี้

ออกสู่สาธารณชนอย่างกว้างขวางถือว่าเธอทำบาปต่อผู้อ่านหรือไม่อย่างไร ๒. การแอบอ้างว่ามีอิทธิพลสามารถสแกนกรรมของผู้คนได้แค่เพียงมองหน้า หรือสัมผัสวัตถุสิ่งของของคนผู้นั้น ถือเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้จริงๆ โดยไม่มีเสือนั้น เป็นได้จริงๆ หรือ อนึ่ง ดิฉันขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่กรุณาไขความกระจ่างให้กับดิฉันและผู้อ่านท่านอื่นๆ และฝากกราบขอบพระคุณที่ช่วยกรุณาอธิบายถึงสัมมาทิฐิที่แท้จริงว่าเป็นอย่างไร ขอขอบพระคุณมากๆ เลยค่ะ

ตอบ

เห็นด้วยกับคุณอย่างยิ่ง ถ้าคนส่วนมากเป็นอย่างคุณ การหลอกลวงในสังคมก็จะเป็นไปได้ยาก เพราะเหตุที่คนทั้งหลายเชื่อง่ายดายเกินไป การหลอกลวงจึงมีอย่างดาษดื่น พระพุทธเจ้าตรัสว่า มิจฉาทิฏฐิเป็นโทษอย่างยิ่ง (มิจฉาทิฏฐิปรมานิ วัชชานิ)

๑. ถ้าเจตนาที่จะหลอกลวงก็เป็นบาปอย่างยิ่ง
๒. ไม่แนใจ

คำถามที่ ๕๑๐

ขออนุญาตท่านอาจารย์ นำเสียงอ่านหนังสือเรื่อง *โศกาทปาฏิโมกข์* และ *บนเส้นทางสีขาว* ลงเผยแพร่ในเว็บไซต์ ธรรมทานบิท ค่ะ <http://dhammatanbit.com>

ตอบ

อนุญาตด้วยความยินดีครับ ขอขอบคุณที่ช่วยเผยแพร่พระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้แพร่หลาย

ขอขอบคุณทุกคนที่ถามมา และขอให้ทุกคนมีความสุขพ้นจากความทุกข์

คำถามที่ ๕๑๑

รบกวนถามอาจารย์ว่า ถ้าวันนี้ดิฉันใส่บาตรแล้วอุทิศให้คุณปู่เพียงคนเดียว และวันรุ่งขึ้นดิฉันใส่บาตรอีกแล้วอุทิศให้คุณปู่ คุณพ่อ คุณแม่และญาติ ขอถามว่าคุณปู่จะได้รับผลบุญ ๒ วันนี้เท่ากันไหมคะ

ตอบ

คุณปู่ก็ได้ ๒ ครั้ง ๒ วัน นอกนั้นก็ได้ครั้งเดียววันเดียว

คำถามที่ ๕๑๒

พระไตรปิฎกภาษาไทยที่ใช้กันอยู่ในปัจจุบัน มีกี่สำนวน จัดทำขึ้นเมื่อใด ผู้เรียบเรียง หรือผู้แปล เป็นพระสงฆ์หรือฆราวาสคะ

ตอบ

มีหลายสำนวนหลายสำนัก เช่น ฉบับของกรมการศาสนา ฉบับของมหาวิทยาลัย ฉบับของมหาจุฬาย เป็นต้น มีคณะกรรมการของแต่ละแห่งจัดทำ เป็นพระบ้าง เป็นฆราวาสบ้าง แปลเป็นไทยทั้งหมดครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ เป็นการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษไปด้วย

คำถามที่ ๕๑๓

มนสิการ กับ วิตก ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

วิตก แปลว่า ความตรึก **มนสิการ** แปลว่า ทำไว้ในใจ โดยแยบคายบ้างโดยไม่แยบคายบ้าง โดยแยบคาย เรียกว่า **โยนิโสมนสิการ** โดยไม่แยบคาย เรียกว่า **อโยนิโสมนสิการ**

คำถามที่ ๕๑๔

นาถกรณธรรม คืออะไรคะ

ตอบ

นาถกรณธรรม แปลว่า ธรรมทำให้มีที่พึ่ง มี ๑๐ ข้อด้วยกัน มีศีล เป็นต้น

คำถามที่ ๕๑๕

พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้หรือไม่คะว่า ที่สุดของศีล ที่สุดของสมาธิ ที่สุดของปัญญา คืออะไร

ตอบ

ตอนนี้ยังนึกไม่ออกว่าพระพุทธเจ้าเคยตรัสไว้หรือไม่

คำถามที่ ๕๑๖

ทำงานเช่นใดจึงจะเป็นการสร้างบุญ สร้างกุศล และเป็นปัจจัยให้
บรรลุมรรคผลนิพพานคะ

ตอบ

งานที่มีผลมากและมีอนิสงส์มากก็คือ การให้ด้วยคิดว่าทานนี้
เป็นเครื่องอบรมจิต เป็นการขัดเกลาจิต อย่างนี้แหละที่ใกล้ชิดกับพระ
นิพพาน เป็นเหตุปัจจัยแก่พระนิพพาน

คำถามที่ ๕๑๗

กราบสวัสดิ์ค่ะท่านอาจารย์วศิน ดิฉันสวดมนต์บทพาหุงเป็นประจำ
และอยากทราบว่า จะหาอ่านความเป็นมาของเรื่องที่พระพุทธเจ้าทรง
ชนะมารแต่ละอย่างโดยละเอียด ตามที่มีอยู่ในบทสวดนี้ เช่น ชนะ
พญานาคันนโทปนันทะ ชนะนางจิญจมาณวิกา ฯลฯ ได้จากที่ไหนคะ
ขอบพระคุณท่านอาจารย์มากค่ะ

ตอบ

ผมมีหนังสืออยู่เล่มหนึ่งชื่อ พุทธชัยมงคลคาถา เล่าเรื่องที่
พระพุทธเจ้าได้ชัยชนะ ๘ ครั้ง ตั้งแต่ทรงชนะมารเป็นต้น คุณลองหา
หนังสือเล่มนี้อ่านดู สำนักพิมพ์บรรณกิจ พิมพ์ พ.ศ. ๒๕๔๙ โทร.
๐-๒๒๙๒-๕๕๒๐

คำถามที่ ๕๑๘

เจริญพรโยมอาจารย์ มีคำถามอยากขอคำวิชันดังนี้ ๑. อัญญา-
 สัตถุทเทส ถือศาสดาอื่น ห้ามสวรรค์ ห้ามนิพพาน (อยู่ในนักรธรรมโท)
 กับอนันตริยกรรม ๕ (นักรธรรมตรี) มีความแตกต่างกันอย่างไร ๒.
 อาจารย์ยังสอนอยู่ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏฯ หรือไม่ (ทั้งปริญญาตรี
 และปริญญาโท และวันอาทิตย์)

ตอบ

๑. อัญญาสัตถุทเทส หมายถึง การไปนับถือศาสดาอื่น ทั้งๆ ที่ยัง
 บวชเป็นภิกษุอยู่ สำหรับฆราวาสทั่วไปท่านไม่ห้าม แต่พระอริยเจ้าย่อม
 ไม่เปลี่ยนศาสนา คือมั่นคงแล้วในพระรัตนตรัย

ส่วนอนันตริกรรมนั้น เป็นกรรมหนัก คือการฆ่ามารดา ฆ่าบิดา
 ฆ่าพระอรหันต์ ทำร้ายพระพุทธเจ้าจนหือพระโลหิต และการทำสังฆเภท
 ตายแล้วต้องไปอบายแฉนอน

๒. ตอนนี้สอนประชาชนทั่วไปไปวันอาทิตย์ครับ*

คำถามที่ ๕๑๙

อ่านคำถามเรื่องใส่บาตรให้คุณปู่ แล้วหนูมีคำถามตามมาว่า ถ้า
 เราใส่บาตร แล้วนึกแค่ว่าพระสงฆ์จะได้ฉันอาหาร ได้มีกำลังสืบทอด
 พระศาสนาต่อไป บางครั้งเมื่อรู้ว่าท่านเจ็บป่วยต้องไปหาหมอ ก็ถวาย
 สตางค์เป็นค่ารถบ้าง ไม่ได้นึกอะไรอื่นๆ เลย และปกติมักจะไม่ได้กรวด
 น้ำด้วย แต่แผ่เมตตาอยู่เสมอๆ ทั้งกลางวันกลางคืน อย่างนี้ผู้อื่นจะได้

* หยุดสอนตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๒

รับส่วนบุญส่วนกุศลร่วมกับเราด้วยหรือไม่ ถ้าเขาไม่ได้ และเราอยากให้เขาได้รับส่วนบุญตรงนี้ด้วย จะต้องทำอย่างไรคะ ขอบพระคุณท่านอาจารย์มากนะคะ ที่ช่วยไขข้อข้องใจของชาวพุทธที่รู้่น้อยอย่างหนู ช่วงหลังๆ ท่านตอบคำถามสั้นๆ ท่านเหนื่อยหรือเปล่าคะ หนูระลึกถึงท่านอาจารย์เสมอค่ะ

ตอบ

คำถามที่ควรตอบสั้นก็ตอบสั้น ที่ควรตอบยาวก็ตอบยาว คิดว่าตอบพอรู้เรื่องก็น่าจะเพียงพอ ให้เขาไปคิดต่อบ้าง

ที่หนูทำนั้นดีแล้วถูกต้องแล้ว การให้ทานที่มีผลมาก มีอานิสงส์มาก ก็คือการให้เพื่อการอบรมจิต เพื่อการขัดเกลาจิต เพื่อกำจัดความตระหนี่ อุทิศส่วนกุศลให้สรรพสัตว์ทั่วไปก็ยิ่งดี

คำถามที่ ๕๒๐

ความเครียดเกิดจากสิ่งใด

ตอบ

ความเครียดของแต่ละคนไม่เหมือนกัน เรื่องที่คนหนึ่งเครียด คนหนึ่งอาจไม่เครียดก็ได้ โดยทั่วไปเกิดจากความผิดหวัง ความโกรธ ความเกลียด ความไม่ได้อย่างใจ เป็นต้น การคิดว่า “ดีเหมือนกันๆ” เวลาประสบกับสิ่งที่ไม่น่าปรารถนาเป็นวิธึคลายเครียดได้อย่างหนึ่ง การคลายเครียดของแต่ละคนก็ไม่เหมือนกันอีก ไม่มีสูตรสำเร็จ ดีสำหรับคนหนึ่งไม่ดีสำหรับอีกคนหนึ่ง

คำถามที่ ๕๒๑

บทสวดพระอภิธรรมที่นิยมสวดกันในงานศพ มีความหมายว่าอย่างไรคะ กล่าวถึงพระอภิธรรมเรื่องใดคะ

ตอบ

คำว่าสวดพระอภิธรรมนั้นเป็นภาษานิยมสำหรับสวดศพ โดยทั่วไปพระไม่ได้สวดพระอภิธรรมหรอก สวดเนื้อหาธรรมะในพระสูตร แต่เรียกกันว่าสวดพระอภิธรรม ถ้าคราวใดที่พระสวดพระอภิธรรมก็ไม่พ้นเรื่องจิต เจตสิก รูป และนิพพาน

คำถามที่ ๕๒๒

บุญเป็นเหตุให้เกิดชั้นดีได้อย่างไรคะ

ตอบ

บุญที่ยังทำให้เวียนว่ายตายเกิดในสังสารวัฏ เรียกโดยชื่อว่า โอบิ กัง ปุญญัง บุญที่ยังมีอุปธิ อุปธินี้หมายถึงชั้นดีก็ได้ หมายถึงกิเลสก็ได้ เมื่อยังมีกิเลสก็ยังมีชั้นดีต่อไป

คำถามที่ ๕๒๓

บุคคลเช่นใดที่เรียกได้ว่าเป็นผู้มีธรรมเป็นเครื่องอยู่คะ

ตอบ

ก็บุคคลผู้มีธรรม เช่น พรหมวิหาร เป็นต้น

คำถามที่ ๕๒๔

เคยได้ฟังท่านอาจารย์กล่าวว่า พระพุทธองค์ทรงสอนให้บุคคล
ควรสนใจธรรมอันลึกซึ้ง อะไรคือ “ธรรมอันลึกซึ้ง” ที่พระพุทธองค์ทรง
กล่าวถึงคะ

ตอบ

ธรรมที่ลึกซึ้งนี้มีมาก ขอยกตัวอย่างสักเรื่องหนึ่ง เช่นเรื่องสุญญตา
เป็นต้น สุญญตามตามตัวแปลว่า ความว่าง ในซีกโลกิยะหมายถึงสิ่งที่มี
เหตุปัจจัย ในซีกโลกุตระหมายถึงพระนิพพาน

คำถามที่ ๕๒๕

ท่านอาจารย์ให้คำจำกัดความของคำว่า “ความดีที่แท้จริง” ว่าอย่างไรคะ

ตอบ

ความดีที่มีประโยชน์ทั้งแก่ตนและแก่ผู้อื่น ไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่นให้เดือดร้อน ทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ไม่ได้ทำเพื่อเอาหน้าหรือเพื่อลาภ ยศ ชื่อเสียง เป็นต้น อย่างนี้แหละเรียกว่าความดีที่แท้จริง ถึงจะทำความดีอย่างไม่แท้จริงบ้างก็ยังดีกว่าผู้ที่ไม่ทำความดี

คำถามที่ ๕๒๖

รบกวนถามอาจารย์ว่าสภาวะของพระนิพพานเป็นอย่างไร เป็นอย่างไรในเรื่องนี้หรือไม่ ที่ท่านยกเรื่องไฟขึ้นมา ขอให้อาจารย์ช่วยชี้แจงด้วย...สาธุ ใน คัมภีร์มิลินทปัญหา พระนาคเสนทูลแก้ปัญหาของพระเจ้ามิลินท์ที่ทรงถามว่า ถ้านิพพานไม่มีที่ตั้งอาศัย นิพพานก็ย่อมไม่มี โดยทูลว่า “ขอถวายพระพรมหาบพิตร โอกาสอันเป็นที่ตั้งของนิพพานหาไม่มี แต่นิพพานนั้นมีอยู่ พระโยคาวจรผู้ปฏิบัติชอบ ย่อมทำให้แจ้งนิพพาน ด้วยการพิจารณาโดยอุบายอันแยบคาย มหาบพิตร เหมือนตั้งว่าชื่อว่าไฟย่อมมีอยู่ แต่โอกาสอันเป็นที่ตั้งของไฟนั้นหาไม่มี เมื่อบุคคลเขาไม่ส่องอันมาขัดสีกันก็ย่อมได้ไฟขึ้นมาฉันใด มหาบพิตร นิพพานก็มีอยู่ฉันนั้นนั่นแล โอกาสอันเป็นที่ตั้งของนิพพานนั้นไม่มี (แต่) พระโยคาวจรผู้ปฏิบัติชอบ ย่อมทำนิพพานให้แจ้งด้วยการพิจารณาโดยอุบายอันแยบคาย...”

ตอบ

พระนาคเสนท่านตอบไว้ดีแล้ว ขอให้คุณผู้ถามถือตามที่พระนาคเสนท่านตอบนั้นเถิด ไม่ผิดหรอก คือว่า นิพพานไม่มีที่ตั้งแต่มีอยู่ คำว่า “โอกาส” ที่พระนาคเสนพูดถึงนั้นหมายถึงสถานที่ บางทีคุณอาจเคยได้ยินที่พระท่านเทศน์ว่า ”เข้าสู่เมืองแก้วแล้วคือพระนิพพาน” ลำนวนอย่างนี้เหมือนกับว่านิพพานเป็นเมืองๆ หนึ่งเป็นเมืองแก้ว ไม่ใช่อย่างนั้น พระนิพพานไม่เป็นเมืองและไม่เป็นอะไรทั้งนั้น แต่เป็นนิพพานนั้นแหละ คือ ดับกิเลสและดับทุกข์

คำถามที่ ๕๒๗

อานิสงส์คาถาอุณ्हิสลวิชัย ที่มีบทสวดว่า *อตฺถิ อุณ्हิสฺส วิชโย ฌมฺไม โลกเ อณฺุตฺตโร สพฺพสฺตฺตฺหิตฺตฺถาย ตํ ตฺวํ คณฺหาหิ เทวเต ปรีวชฺเช ราชทณฺเฑ อมนุสฺเสหิ ปาวเก พยคฺเช นาคเ วิเส ภูเต อกาลมรเณน วา สพฺพสฺมา มรณฺมา มุตฺโต สฺฐเปตฺวา กาลมาริตํ ตสฺเสว อานุภาเวน โหตุ เทโว สุขี สทา สฺกุทฺธสีลํ สมาทาย ฌมฺมํ สุจฺริตํ จเร ตสฺเสว อานุภาเวน โหตุ เทโว สุขี สทา ลิกฺขิตตํ ปุชฺชํ ฌารณํ วาจณํ ครุ ปเรสํ เทสนฺนํ สุตฺวา ตสฺส อายุ ปวทฺตมตฺตีติ ฯ* โดยอ้างว่ามาจาก พระไตรปิฎก เล่มที่ ๒๕ พระสุตตันตปิฎก เล่มที่ ๑๗ ขุททกนิกาย ขุททกปาฐะ-ธรรมบท-อุทาน-อิติวุตตกะ-สุตตนิบาต จวมานสูตร เนื้อหาสาระเกี่ยวกับเทพบุตรสุปติปฏิฐิตากับพระพุทธรเจ้า เรียนถามว่าข้อมูลที่ได้ทราบมาน่าเชื่อถือหรือไม่ในเรื่องของอานิสงส์...สาธุ

ตอบ

การสวดคาถาต่างๆ นั้นควรจะมุ่งให้เกิดความสงบและปัญญา ส่วนอานิสงส์อื่นๆ ถ้าจะมีบ้างก็ให้เป็นผลพลอยได้ก็จะสบายใจดี ถ้าเราหวังอานิสงส์ต่างๆ แล้วไม่ได้ตามที่หวังก็จะเครียดเดือดร้อน

คำถามที่ ๕๒๘

เคยได้อ่านพบที่ท่านอาจารย์กล่าวว่า แม้กฎแห่งกรรมก็มีใช้กฎตายตัว แต่ยืดหยุ่นได้ตามเงื่อนไขและเหตุปัจจัย ขอท่านอาจารย์ได้โปรดขยายความให้เข้าใจยิ่งขึ้นด้วยค่ะว่า กฎแห่งกรรมยืดหยุ่นได้อย่างไร

ตอบ

เปรียบเหมือนเกลือกับน้ำ เกลือกำมือหนึ่งน้ำถ้วยหนึ่ง น้ำจะเค็มมากดื่มไม่ได้ แต่ถ้าเอาเกลือจำนวนเท่ากันใส่ลงไปใ้ในโถใหญ่ น้ำดื่มโถใหญ่ น้ำจะไม่เค็มดื่มได้ทั้งๆ ที่เกลือยังมีอยู่เท่าเดิม คนที่เคยทำความชั่วอันเป็นเหตุให้ไปอบายแต่ถ้าต่อมาเขาเว้นความชั่วนั้นเสีย แล้วทำกรรมดีมากขึ้นเรื่อยๆ ตายแล้วไปสูคติ กรรมชั่วไม่มีโอกาสให้ผล นานเข้าอาจเป็นอโหสิกรรมไป ดังนั้นเป็นต้น

คำถามที่ ๕๒๙

เมื่อเรารู้ทุกข์แล้ว จะทำให้ถึงความพ้นทุกข์ได้อย่างไร

ตอบ

รู้ทุกข์แล้วต้องละสมุทัยด้วย ทำให้แจ้งนิโรธด้วย เจริญมรรคด้วย จึงจะทำให้ถึงที่สุดทุกข์ได้คือพ้นทุกข์ได้

คำถามที่ ๕๓๐

ในพระบาลี มีตัวอย่างของผู้ที่เจริญสติปัฏฐาน ๔ อย่างบริบูรณ์ แล้วบรรลุธรรมได้ภายใน ๗ วัน ดังที่พระพุทธองค์ตรัสไว้หรือไม่คะ

ตอบ

พระพุทธเจ้าตรัสไว้เช่นนั้น แต่ท่านไม่ได้ยกตัวอย่างผู้ที่เจริญสติปัฏฐานแล้วบรรลุมรรคผลใน ๗ วัน แต่เข้าใจว่าคงมีมาก

คำถามที่ ๕๓๑

นiramคนุโธ คืออะไรคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

แปลว่า ไม่มีกลิ่นคาว มีนักบวชนอกพุทธศาสนากล่าวว่า พระพุทธเจ้ายังเสวยอาหารที่มีกลิ่นคาว เขาหมายถึงเนื้อสัตว์ต่างๆ พระพุทธเจ้าตรัสว่าเนื้อสัตว์ท่านไม่เรียกว่ากลิ่นคาว แต่ทรงเรียก กายทุจริต วิจิทุจริต มโนทุจริต ว่าเป็นกลิ่นคาว (**อามคนุโธ** แปลว่า กลิ่นคาว **นiramคนุโธ** แปลว่า ไม่มีกลิ่นคาว)

คำถามที่ ๕๓๒

การอุทิศส่วนกุศล (หลังจากทำความดี) ต้องทำอย่างไรครับ ต้องทำจิตอย่างไร แล้วผู้ที่ได้รับจะมีส่วนแห่งบุญนั้นหรือไม่ครับ ขอเป็นกำลังใจให้อาจารย์ครับ

ตอบ

เมื่อเราทำบุญอย่างใดอย่างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการให้ทานรักษาศีล หรือเจริญภาวนา เสร็จแล้วน้อมจิตระลึกถึงบุคคลที่เราจะอุทิศส่วนบุญให้ อย่างนี้แหละเรียกว่า อุทิศส่วนบุญส่วนกุศล ผู้นั้นจะได้รับหรือไม่ก็ช่างเถอะ เราได้ทำหน้าที่อันดีของเราแล้ว

คำถามที่ ๕๓๓

เรียนอาจารย์ที่เคารพ ไม่ทราบต้องทำบุญด้วยอะไรคะ จึงเกิดมามีสามีหรือภรรยาที่ดี หรือมีอะไรดี ทั้งลูก สามี หรือ ภรรยา แล้วมีทรัพย์ด้วยคะ รบกวนตอบคำถามยาวๆ ด้วยคะ ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

เราต้องเป็นคนดีก่อน ให้มั่นใจว่าเราได้ทำหน้าที่ของเราดีที่สุดแล้ว ด้วยสติ ปัญญาและความสามารถทั้งหมด ต่อไปจึงจะปล่อยให้เป็นที่ของเวรกรรมที่ได้เคยทำร่วมกันมา แต่ก็ต้องหาทางแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ไม่ยอมจำนนหรือยอมแพ้เสียโดยง่าย บางคนมาเป็นสามีภรรยากันเป็นลูกกัน เพื่อตอบแทนความดีของกันและกันซึ่งเคยทำกัน

มาตั้งแต่ชาติก่อนๆ บางคนมาเป็นสามีภรรยากันเป็นลูกกันเพื่อจองเวรจองกรรมซึ่งได้เคยทำกันมา ต้องแก้ไขด้วยการหมั่นทำบุญให้ทานและทำความดีต่างๆ เท่าที่จะทำได้ อริยฐานว่าถ้าจะมาจองเวรจองกรรมต่อกันแล้วก็ขอให้สิ้นสุดกันเสียที่เกิด แต่การที่จะให้มีทรัพย์ด้วยนั้นทุกคนในครอบครัวต้องหมั่นขยันในการหาทรัพย์โดยทางสุจริต หมั่นรักษาทรัพย์ที่หามาได้ไว้ด้วยความพอประมาณ หมั่นคบคนดี และใช้ชีวิตตามสมควรแก่ฐานะของตน เว้นอบายมุขทุกอย่าง เช่น นักเลงการพนัน นักเลงดื่มสุรา เป็นต้น จะให้ตอบยาวกว่านี้ก็ไม่ได้ มีคำตอบเยอะเลยแต่เกรงว่าจะไม่ได้ตอบของคนอื่นจะหมดแรงเสียก่อน

คำถามที่ ๕๓๔

ปริกธา คืออะไร และมีความเกี่ยวข้องกับอาชีวะปาริสุทธิต่างไรคะ

ตอบ

ปริกธา คือ คำพูดเสียบเคียง อาชีวะปาริสุทธิ คือ อาชีพบริสุทธิ์ กล่าวสำหรับพระสงฆ์ก่อน ปัจจัยที่ได้มาด้วยปริกธา ถือว่าเป็นปัจจัยที่ไม่บริสุทธิ์ ทำให้อาชีพไม่บริสุทธิ์ เช่น อยากให้เขาถวายจีวร แล้วพูดว่า จีวรที่ใช้อยู่เวลานี้เก่ามากแล้ว อยากให้เขานำอาหารมาถวายก็พูดว่าสิ่งนั้นอร่อยสิ่งนี้อร่อย เป็นต้น รวมความว่าพูดอ้อมค้อมหรือพูดเสียบเคียง เป็นนัยให้รู้ว่าตนต้องการอะไร

สำหรับฆราวาส เจตนาที่เป็นปริกธาก็มีอยู่เสมอๆ เช่น อยากให้เขาเลี้ยงอาหารที่ร้านแห่งหนึ่ง ก็พูดชมขึ้นว่าอาหารร้านนั้นอร่อยนะ เมื่อเขาพาไปเลี้ยงก็สมใจ ทั้งนี้ต้องไม่ได้หมายความว่าเขากลามขึ้นก่อน

ว่าอาหารร้านไหนอร่อย เจตนาของเราสำคัญ คำพูดอย่างเดียวกันแต่เจตนาไม่เหมือนกัน ทำให้อย่างหนึ่งผิดอย่างหนึ่งถูก การกระทำก็เหมือนกัน ทำอย่างเดียวกันแต่เจตนาต่างกัน ความผิดความถูกก็ไม่เหมือนกัน เช่น เราเห็นคนสองคนจับปลาอยู่ในหนองน้ำ ซึ่งแห้งขอดแล้ว กิริยาอาการที่จับปลาเหมือนกัน คนหนึ่งตั้งใจจะจับไปแกงกิน อีกคนหนึ่งตั้งใจจะจับไปปล่อยที่น้ำลึก เราเห็นแต่อาการที่เขากระทำแต่ไม่รู้เจตนาของเขาจึงตัดสินไปว่า ทั้งสองคนกำลังทำบาป

คำถามที่ ๕๓๕

ท่านอาจารย์เคยกล่าวไว้ว่า ถ้ากำลังมีความทุกข์อยู่ ไปทำสมาธิจะไม่ค่อยได้ผล ต้องเจริญวิปัสสนา ขอความกรุณาขยายความได้ไหมคะว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น

ตอบ

เจริญวิปัสสนาแล้วก็เห็นทุกข์เพราะกำลังมีทุกข์ เจริญวิปัสสนา ท่านให้เห็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา เวลาที่มีทุกข์มันเห็นง่าย เพราะมันปรากฏอยู่เฉพาะหน้า ส่วนสมณะหรือสมาธินั้นต้องสุขนำมาก่อน แล้วก็สุขตามมาด้วย อย่างที่ท่านกล่าวไว้โดยลำดับว่า ศรัทธา ปราโมช ปีติ สุข สมาธิ

คำถามที่ ๕๓๖

“ความพอดี ดีเสมอ” เป็นพุทธพจน์ใช่ไหมคะ ทำอย่างไรจึงจะรู้ว่า
ว่า สิ่งที่เราคิด พุด หรือทำอยู่นี้ “พอดี” แล้ว

ตอบ

เป็นพุทธศาสนสุภาษิตที่สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยา
วชิรญาณวโรรสทรงแต่งขึ้น ความพอดีคือที่สำเร็จประโยชน์ก็ได้ เหมือน
เรากินอาหารรู้ว่าพอดีตรงที่ไม่อึดเกินไป ไม่เหี่ยวเกินไป เสื้อผ้าที่เราสวม
ใส่รู้ว่าพอดีเพราะว่าสวมใส่แล้วสบายไม่คับเกินไปไม่หลวมเกินไป ถ้าเรา
คบหาสมาคมกับคน ลองดูที่ความพอใจของเขาด้วย แต่ละคนมีความ
รู้สึกพอดีไม่เหมือนกัน ต้องใช้ปัญญาพิจารณาเป็นเรื่องๆ ไป พอดี
สำหรับคนหนึ่งอาจไม่พอดีสำหรับคนหนึ่ง ดังสุภาษิตในชาดกที่ว่า “ดี
สำหรับคนหนึ่งไม่ดีสำหรับคนหนึ่ง” เพราะฉะนั้นจะว่าดีทั้งหมดก็ไม่ได้
จะว่าชั่วทั้งหมดก็ไม่ได้ ยังมีภาษิตภาษาอังกฤษอยู่บนหนึ่งว่า “One
man's meat is another man's poison.” แปลว่า เนื้อสำหรับคนหนึ่ง
เป็นยาพิษสำหรับอีกคนหนึ่ง ถือเอาความว่า ดีของคนหนึ่ง แต่ไม่ดีของ
อีกคนหนึ่ง

คำถามที่ ๕๓๗

การแสดงอริยสังข์ ๔ ของพระพุทธองค์จะเรียงลำดับจากทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค อย่างตายตัวเสมอไปใช่ไหมคะ ถ้าเช่นนั้น พระพุทธองค์ทรงอธิบายเหตุผลไว้หรือไม่คะ ว่าเหตุใดจึงเรียงลำดับเช่นนั้น เหตุใดอริยสังข์ ๔ จึงไม่ลงท้ายด้วยนิโรธซึ่งเป็นที่สุดแห่งทุกข์อันเป็นจุดหมายปลายทาง แต่กลับจบลงที่มรรคซึ่งเป็นทางให้ถึงความพ้นทุกข์คะ

ตอบ

ทรงแสดงทุกข์ก่อนเพราะเห็นได้ง่าย แล้วสาวไปหาเหตุคือสมุทัย ทุกข์เป็นผล สมุทัยเป็นเหตุ นิโรธเป็นผล มรรคเป็นเหตุ ในอริยสังข์นี้ทรงแสดงผลก่อนเป็นคู่ๆ ตรัสไว้ดีแล้วไม่ต้องแก้ไข

คำถามที่ ๕๓๘

กระผมได้ดาวน์โหลดเสียงอ่านหนังสือธรรมะของท่านอาจารย์จาก internet หลายๆ เรื่อง จากหลายๆ เว็บ (ธรรมบท ทางแห่งความดี, พระอานนท์ พุทธอนุชา, ผู้สละโลก, ทางชีวิต, หลักกรรมฯ, สี่ลากรรมของสตรีสมัยพุทธกาล, ธรรมนิยายเรื่องแสงเทียน, พระพุทธ-โอวาทก่อนปรินิพพาน) กระผมจะขออนุญาตทำสำเนาแจกจ่ายต่อผู้ที่สนใจทาง internet และ write DVD แจกแก่ผู้ที่สนใจได้ไหมครับ (ผมได้ทำไปบ้างแล้ว โดยยังไม่เคยได้ขออนุญาตเลยครับ ผมเข้าใจเองว่าสามารถเผยแพร่ต่อได้ แต่เพิ่งพบว่าที่นี่สามารถสอบถามอาจารย์ได้ครับ)

ตอบ

ขออนุโมทนาด้วย ที่ช่วยเผยแผ่ธรรมให้เป็นประโยชน์กว้างขวาง
ออกไป

คำถามที่ ๕๓๘

พระพุทธองค์ตรัสว่า บุคคลจะลดทิฐิมานะของตนเองและผู้อื่น
ได้อย่างไรคะ

ตอบ

ทิฐิ แปลว่าความเห็น ถ้าเห็นผิดเรียกว่ามิจฉาทิฐิ เห็นถูกเรียกว่า
ว่าสัมมาทิฐิ ถ้าเป็นสัมมาทิฐิอยู่แล้วก็ไม่ต้องลด ถ้าเป็นมิจฉาทิฐิก็
ต้องลดละด้วยปัญญา แต่ทิฐิที่คุณพูดถึงในที่นี้น่าจะหมายถึง ความ
ยึดมั่นถือมั่นในความเห็นของตน เรื่องนี้เราลดละได้ด้วยการตระหนักรู้
ว่า ความเห็นที่ตรงกับความจริงก็มี ที่ผิดจากความจริงก็มี สิ่งที่เราเห็น
อาจไม่จริงเสมอไป ให้เราถือไว้หลวมๆ อย่าถือมั่นเกินไป เพื่อจะได้
แก้ไขง่าย ให้เราคิดไว้เสมอว่าอาจจริงก็ได้ อาจไม่จริงก็ได้ ถ้าเราและคน
อื่นมีความคิดอย่างนี้ ความยึดมั่นในทิฐิก็จะน้อยลง ไม่ต้องทะเลาะ
กันเพราะทิฐิ แม้จะมีความเห็นต่างกันก็ตาม วอลแตร์ นักปราชญ์ชาว
ฝรั่งเศสได้เคยกล่าวไว้ว่า “ข้าพเจ้าสนับสนุนให้ท่านพูดเสมอ แม้ในสิ่ง
ที่ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย”

มานะ แปลว่าความถือตัวทะนงตนว่าเราดีกว่าเขา เราฉลาดกว่า
เขา เราเก่งกว่าเขา โดยทั่วไปก็เป็นทำนองนี้ เรื่องนี้เราสามารถลดละได้
ด้วยความอ่อนน้อมถ่อมตน และระลึกไว้เสมอว่า เราไม่สูงกว่าใคร ไม่

เสมอใคร ไม่ต่ำกว่าใคร คือ แต่ละคนมีอานุภาพไม่เหมือนกัน มีความสามารถไม่เหมือนกัน สิ่งที่คุณหนึ่งสามารถแต่อีกคนหนึ่งไม่สามารถ ระลึกอยู่เสมอว่า มีสิ่งอีกมากมายที่เราไม่สามารถทำได้แต่คนอื่นเขาทำได้ สิ่งที่เราทำได้มีเพียงเล็กน้อย คิดได้แบบนี้ มานะต้องลดลงหน่อย ไม่ยกตน ไม่ดูถูกคนอื่น

ขอให้ทุกคนจงมีความสุขความเจริญในธรรมยิ่งๆ ขึ้นไป

คำถามที่ ๕๔๐

อยากทราบว่า การแผ่เมตตา และการแผ่ส่วนกุศล จะทำให้เรามีเลิก เหล้าได้ไหม

ตอบ

พูดกันด้วยเหตุผลดีกว่า ให้เห็นโทษของการดื่มและให้เห็นคุณของการไม่ดื่ม โทษนั้นเช่นเสียทรัพย์โดยไม่จำเป็น เป็นเหตุให้ทะเลาะวิวาทกัน เป็นบ่อเกิดแห่งโรคหลายอย่าง ถูกติเตียนเพราะเมาจนขาดสติไม่รู้ จักละอาย ทอนกำลังปัญญา เกิดชาติหน้าอาจจะเป็นคนบ้า สำหรับคน ขี้บรถทำให้เกิดอุบัติเหตุได้มาก ฯลฯ ส่วนคุณของการไม่ดื่มก็มีมาก ตรงกันข้ามกับโทษดังกล่าวแล้ว

คำถามที่ ๕๔๑

อยากทราบว่ากรรที่เราคบกับผู้ชายคนหนึ่ง แล้วมีเหตุที่ทำให้เขา
ต้องไปแต่งงานกับผู้หญิงอีกคน แล้วหลังจากนั้น เขาก็กลับมา แต่ยังไม่
เลิกกับคนที่แต่งงาน อยากทราบว่ากรรมอันใดที่ทำให้มาเจอกันอีก
แต่ก็ยังไม่ลงเอยกัน

ตอบ

ขอให้คิดเสียว่าไม่ใช่คู่กันก็มีอันให้แคล้วคลาดจากกัน ถ้าเป็นคู่กัน
ก็มีอันให้อยู่ร่วมกันได้ด้วยดี ถ้าอยู่ด้วยกันแล้วเดือดร้อนต่างๆ ก็น่า
จะเป็นคู่เวรคู่กรรม จะทนหรือไม่ทนคุณคิดเองก็แล้วกัน

คำถามที่ ๕๔๒

การสวดมนต์ เติมนัจกรม นั่งสมาธิ ทุกวันเป็นประจำ จะได้
อานิสงส์ไบบ้าง

ตอบ

อานิสงส์มากมาย คุณผู้ถามจะรู้เห็นด้วยตนเอง

คำถามที่ ๕๔๓

ทำบุญอย่างไรถึงจะสมหวังในความรัก

ตอบ

ไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บูชาคนที่ควรบูชา ตั้งตนไว้ชอบ มีโยนิ-
โสมนสิการคือรู้จักคิด เป็นต้น ก็จะทำให้สมหวังในความรัก ถ้าไม่
สมหวังก็ไม่ใช่ไร คิดว่าเป็นบทเรียนชีวิตทำให้เราพัฒนาขึ้น

คำถามที่ ๕๔๔

ถ้าในชีวิตนี้ได้พบคู่ที่เป็นคู่เวรคู่กรรม จะปฏิบัติตัวอย่างไรเพื่อที่
จะอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข ไม่ทะเลาะเบาะแว้งกัน

ตอบ

ถ้ารู้แน่ว่าเป็นคู่เวรคู่กรรมก็เลิกเสียเถอะ เรามีทางเลือกในชีวิต
เส้นทางชีวิตไม่ได้มีทางเดียว แต่ถ้าคุณมีปัญหาอื่นๆ ซึ่งทำให้เลิกกัน
ไม่ได้ คุณก็ต้องหาทางอ้อมซอกกัน ลดความเห็นแก่ตัวของทั้งสองฝ่าย
ลง เห็นความต้องการของอีกฝ่ายหนึ่งเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ใช่นึกถึงแต่ความ
ต้องการของตัวเอง แต่ทั้งนี้ต้องทำทั้งสองฝ่ายจึงจะอยู่ด้วยกันต่อไปได้และ
มีความสุขสงบสุขพอสมควร

คำถามที่ ๕๔๕

มีคนเคยกล่าว อย่าคาดหวังอะไรกับสิ่งใดทั้งนั้น แล้วทุกอย่างจะ
มาเองโดยที่เราไม่ได้คาดหวัง ถ้าเราคาดหวังมันจะไม่ได้อย่างที่ต้องการ
จริงหรือคะ

ตอบ

ไม่จริงเสมอไป สิ่งที่เราคาดหวัง ได้ตามที่คาดหวังก็มี ไม่ได้ก็มี
เพียงแต่จำกัดความคาดหวังให้อยู่ในระดับที่เราพอจะหวังได้ ไม่สูงเกิน
ไป ขอให้เราทำเหตุให้สมควรก็แล้วกัน มีสุภาษิตในชาดกบทหนึ่งว่า
“ความหวังผลย่อมสำเร็จแก่ผู้รู้จักรอคอย” คือว่าเราไม่ใจร้อนด่วนได้
ทำเหตุให้ดีจะได้ผลเมื่อไรก็ช่างเถอะ

คำถามที่ ๕๔๗

ความรู้อันเกิดจากวิตก วิจาร์ ต่างจากความรู้อันเกิดจากการเจริญ
สติสัมปชัญญะอย่างไรคะ

ตอบ

วิตก วิจาร์ ที่คุณพูดถึงน่าจะหมายเอาความคิดเหตุผล ความรู้
ที่ได้เป็นความรู้ในระดับเหตุผลที่เรียกในภาษาปรัชญาว่า Rational
Knowledge ส่วนความรู้ที่เกิดจากการเจริญสติสัมปชัญญะนั้นเป็น
ความรู้ระดับญาณที่เรียกในภาษาปรัชญาว่า Intuitive Knowledge
หรือที่เรียกว่าวิปัสสนาญาณ ญาณที่ได้จากการเจริญวิปัสสนา

คำถามที่ ๕๔๘

ขอกราบเรียนถามท่านอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องนิวรรณดังนี้ค่ะ ๑. ถิ่นะ กับ มิทระ ต่างกันอย่างไร ๒. กุกกุงจะ แปลตามศัพท์ว่าอย่างไร และเป็นสภาวะธรรมอย่างไร ๓. อุทัจจะในนิวรรณ ๕ กับในสังโยชน์ ๑๐ เหมือนหรือต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ถิ่นมิทระ แปลรวมกันไปเลยว่า ความง่วงงุน มึนซึม ความท้อแท้ ส่วน**อุทัจจกุกกุงจะ** แปลว่าความฟุ้งซ่านและรำคาญ อุทัจจะในนิวรรณ ๕ หมายถึงความรำคาญ ส่วนอุทัจจะในสังโยชน์ ๑๐ หมายถึงความกระเพื่อมแห่งดวงจิตซึ่งยังละอวิชชาไม่ได้

คำถามที่ ๕๔๙

ในจำนวนสัมปชัญญะทั้งสี่ (สாதถกสัมปชัญญะ สัมปายสัมปชัญญะ โคจรสัมปชัญญะ และอสัมโมหสัมปชัญญะ) หากมี อสัมโมหสัมปชัญญะเพียงประการเดียว จะครอบคลุมสัมปชัญญะประเภทอื่นๆ ด้วยหรือไม่คะ ดิฉันยังเข้าใจสัมปชัญญะทั้งสี่ไม่กระจ่าง ขอความกรุณาท่านอาจารย์อธิบายพอสังเขปด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

คุณมีหนังสือพจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรมหรือไม่ ของพระเดชพระคุณท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ถ้ามีลองเปิดดูในเรื่องสัมปชัญญะ ๔ ท่านอธิบายไว้ละเอียดพอสมควร ถ้า

จะให้พูดโดยสังเขปก็พูดได้ว่า

๑. **สัตตกสัมปชัญญะ** ระลึกรู้เกี่ยวกับสิ่งที่ เป็นประโยชน์และ
ไม่เป็นประโยชน์

๒. **สัปปายสัมปชัญญะ** ระลึกรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เหมาะสมหรือ
ไม่เหมาะสมแก่ตน เช่น คนเป็นโรครู้ว่าอะไรแสดงหรือไม่แสดง

๓. **โคจรสัมปชัญญะ** รู้ว่าที่ใดควรไปที่ใดไม่ควรไป

๔. **อสัมโมหสัมปชัญญะ** ไม่หลงงมงายไปกับสิ่งยั่วชวนต่างๆ

มีข้อ ๔ ข้อเดียวกันน่าจะครอบคลุมทั้งสามข้อข้างต้นได้ แต่แยก
ออกมาเพื่อให้เห็นชัดขึ้น

คำถามที่ ๕๕๐

ถามอาจารย์ว่าเราจะทราบได้อย่างไรว่าพระอรหันต์มีอยู่หรือไม่
และใครเป็นหรือไม่เป็น

ตอบ

ตามความเชื่อของผม เชื่อว่าพระอรหันบุคคลมีอยู่ทุกระดับชั้น
แม้ในปัจจุบัน แต่เราไม่รู้ได้เพราะเราไม่มีญาณเป็นเครื่องรู้ เช่น เจโต-
ปริยญาณ เป็นต้น

คำถามที่ ๕๕๐

การอุทิศส่วนกุศลเมื่อได้ทำบุญทำทานนั้น นอกจากอุทิศส่วนกุศลให้บรรพบุรุษที่ล่วงลับตลอดจนเจ้ากรรมนายเวรแล้ว สามารถกล่าวหรือตั้งจิตอุทิศส่วนกุศลให้ตัวของเราเองด้วยได้ไหมคะ

ตอบ

ได้ครับ สำหรับตัวเราเองนั้น จะอุทิศส่วนกุศลหรือไม่ ก็ได้อยู่แล้ว เพราะเราเป็นผู้ทำเอง

คำถามที่ ๕๕๑

ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ลูกสาวเรียนวิชาชีวะวิทยา ปีนี้เป็นปีแรก กลับมาบ้านปรึกษากับหนูว่า ไม่ชอบเลยที่ต้องจับปลามาทำการทดลอง ให้ปลาอยู่ในน้ำร้อนบ้าง น้ำเย็นบ้าง เขารู้สึกว่าปลามันเหนื่อยมาก สงสารปลา ไม่อยากทำอย่างนี้เลย หนูไม่รู้จะแนะนำอย่างไรดี จะว่าไม่บาปเป็นเพียงแค่การศึกษาก็ไม่ใช่ หนูบอกว่า ถ้าลูกไม่อยากทำ ไม่อยากเบียดเบียนสัตว์ ลูกจะเลือกเรียนสายศิลป์-คำนวณก็ได้ เพราะไม่มีวิชาชีวะวิทยา ไม่ทราบว่าตัวเองแนะนำดีที่สุดแล้วหรือยัง จึงขอเรียนถามท่านเพื่อเป็นแนวทางในการให้คำแนะนำลูกสาวค่ะ ขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ

แนะนำดีแล้ว เห็นด้วยกับคำแนะนำของคุณ

คำถามที่ ๕๕๓

ผู้ที่ได้บรรลุปะเป็นพระโสดาบันแล้ว อุปนิสัยเดิมๆ ที่เคยกระด้างอยู่ เช่น การพูดเสียงแข็ง มีความอดทนน้อย พูดไม่เกรงใจใคร ชอบความโดดเด่น รู้ทุกเรื่อง ฯลฯ จะหายไปหรือไม่คะ จะสังเกตได้อย่างไร ว่าท่านผู้ใดมีคุณธรรมมากน้อยแค่ไหน ขอพบพระคุณคะ

ตอบ

กิเลสหายๆ น่าจะเบาบางลงได้ เท่าที่คุณเล่ามาเป็นกิเลสที่น่าจะขาดেলাได้ ผู้บรรลุนิพพานหรือไม่ สังเกตได้ยาก ผู้บรรลุนิพพานมักไม่พูดอวดตน ผู้ที่เข้าใจผิดคิดว่าตนได้บรรลุนิพพานจะพูดอวดตนเพราะมลทินภายใน กล่าวคือการอื้ออวด (สาเกยยะ) ยังไม่ถูกกำจัด

คำถามที่ ๕๕๔

ถ้าคนเราควรจะต้องยึดถือคติประจำใจในชีวิตสักหนึ่งอย่าง ท่านอาจารย์คิดว่า เราควรยึดถือคติอะไรเพื่อให้เกิดความสุข และคุ้มค่าที่ได้ อดทนภาพเป็นมนุษย์ในชาตินี้คะ

ตอบ

ปัญหาที่คุณถามนี้ พระเจ้าปเสนทิโกศลได้เคยทูลถามพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ควรจะต้องยึดความไม่ประมาท ถ้าถือธรรมข้อนี้แล้วจะเป็นการรักษาตนและรักษาผู้อื่นไปด้วย” และตรัสว่า “บุคคลควรรักษาจิตด้วยสติ คือความไม่ประมาทใน ๔ สถาน” คือ

๑. ระวางจิตไม่ให้กำหนดในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความกำหนด

๒. ระวังจิตไม่ให้ขัดเคืองในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง

๓. ระวังจิตไม่ให้หลงในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความหลง

๔. ระวังจิตไม่ให้มัวเมาในอารมณ์อันเป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา

ในการรักษาตนนั้น ท่านสอนให้รักษาด้วยสติหรือความไม่ประมาท ในการรักษาผู้อื่นก็เช่นนั้นเหมือนกัน แต่ให้เพิ่มความอดทน ความไม่เบียดเบียนและความเอ็นดูเข้ามาด้วย

ปัญหาที่คุณถามดีมากและผมไม่ต้องคิดอะไรมากในการตอบ เพราะพระพุทธเจ้าได้ตรัสตอบพระเจ้าปเสนทิโกศลไว้แล้ว (โปรดดูเพิ่มเติมใน โกศลสังยุต สังยุตตนิกาย สคาถวรรค พระไตรปิฎก เล่ม ๑๕)

คำถามที่ ๕๕๕

บัสสัทธิ สมภาติ กับ วิเวก เหมือนและต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

บัสสัทธิ คือ ความผ่อนคลายแห่งจิต คือไม่เครียด **สมภาติ** คือ ความตั้งมั่นแห่งจิตในอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งที่เป็นกุศล **วิเวก** แบ่งเป็น ๓ คือ กายวิเวก-ความสังัดกาย จิตตวิเวก-ความสังัดจิต อย่างสูง หมายถึง ฌานในระดับต่างๆ อูปริวิเวก-ความสังัดจากกิเลส หมายถึง จิตปลอดจากกิเลส อย่างสูงหมายถึง อริยมรรค อริยผล

คำถามที่ ๕๕๖

ศรัทธาเกิดจากอะไร สร้างได้อย่างไรคะ

ตอบ

โดยทั่วไปเกิดจากการได้คบคนดี ได้ยินได้ฟังคำสั่งสอนของคนที่เรียกว่าสัตบุรุษ เมื่อเกิดศรัทธาในทางที่ถูกต้อง คือ ศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาแล้ว ฟังรักษาศรัทธานั้นไว้ให้มั่นคง ไม่หวั่นไหว ไม่คลอนแคลนในคุณของพระรัตนตรัย ในกรรมและผลของกรรม

คำถามที่ ๕๕๗

เราจะทำใจให้สุขในโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ได้อย่างไรคะ

ตอบ

เห็นด้วยกับคุณที่ว่าโลกเต็มไปด้วยความทุกข์ เคยมีผู้มาทูลถามพระพุทธเจ้าเหมือนกันว่า โลกตั้งอยู่ในอะไร พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “โลกตั้งอยู่ในกองทุกข์ (ทุกฺขเฑ โลกิ ปติฏฺฐิติ)” ยิ่งมองยิ่งเห็นนะครั้นว่า สัตว์โลกเต็มไปด้วยความทุกข์ ว่ายวนอยู่ในทุกข์แห่งวิภูสงสาร ภาษาธรรมะท่านเรียกว่าสังสารทุกข์ หรือ วิภวทุกข์ แต่ผู้มีปัญญาพหุหาความสุขได้บ้างแม้ในทุกข์นั่นเอง ดังพระพุทธศาสนสุภาษิตที่ว่า “ปญญา สหิโต นโร อธิ อปิ ทุกฺขेषุ สุขานิ วินุทติ แปลว่า นรชนผู้ประกอบด้วยปัญญาในโลกนี้ย่อมหาความสุขได้แม้ในทุกข์” อย่างที่เราได้ยินพูดกันอยู่เสมอว่า “ทำวิกฤติให้เป็นโอกาส ทำขยะมูลฝอยให้เป็นปุ๋ย” การประสบทุกข์ทำให้เราได้เรียนรู้ศึกษาและพัฒนาชีวิตขึ้นได้มากทีเดียว

ขนาดมีทุกข์อย่างนี้มนุษย์ในโลกยังหลงระเริงกันถึงขนาดนี้ ถ้าไม่มีทุกข์ให้เห็นมนุษย์จะหลงใหลมัวเมาสักเพียงใด สรุปว่าต้องอาศัยปัญญาจึงจะพอมีความสุขได้บ้างในโลกซึ่งเต็มไปด้วยทุกข์นี้

คำถามที่ ๕๕๘

เรียนท่านอาจารย์คือหนูเคยทำแท้งมาแล้ว หนูอยากจะทำสังฆทานให้เขาเป็นพวกเสื้อผ้า หนูต้องถวายเป็นเสื้อผ้าแบบไหนคะ (ทำมาประมาณ ๕ ปีแล้วค่ะ) แต่ตอนนี้หนูก็ถวายสังฆทานให้เขาอยู่แต่ไม่มีเสื้อผ้าให้เขาคะ จึงเรียนถามท่านอาจารย์ช่วยแนะนำให้หน่อยค่ะ เพราะอยากทำให้เขามากค่ะ (ตั้งแต่หนูทำแท้งมาหนูไม่เคยทำบุญให้เขาเลยคะ เพิ่งจะมาทำได้ไม่กี่วันนี้เองค่ะ แต่ทำเฉพาะวันพระนะคะ)

ตอบ

ถ้าจะทำสังฆทานด้วยเสื้อผ้าก็ต้องเอาสบงหรือจีวรไปถวายพระ แล้วอุทิศส่วนกุศลให้แก่ลูก ลูกก็จะได้รับเสื้อผ้าที่เหมาะสมแก่เขา

คำถามที่ ๕๕๙

เรียนถามอาจารย์ว่า เราจะพิจารณาอย่างไรที่จะทำให้รู้สึกเบื่อหน่ายในความรัก โลก โกรธ และหลง

ตอบ

เบื้องต้นต้องพิจารณาให้เห็นโทษของมันก่อน แล้วจึงอธิษฐานจิตว่า “จะไม่รักใคร่หรือสิ่งใด ไม่โลก ไม่โกรธ และไม่หลง” หรือว่าจะทำบุญกุศลใดๆ ก็ให้อธิษฐานว่า “ขอให้รัก โลก โกรธ หลงจงหมดสิ้นไป จากข้าพเจ้า” ให้ทำอย่างนี้ไปตลอดชีวิตจะเห็นผลในเวลาไม่นานนัก

คำถามที่ ๕๖๐

เรียนถามอาจารย์ว่า จากกรณีที่มีข่าวเกี่ยวกับการทำสมาธิบางที่ บางสำนัก ที่นำเด็กมาทำแล้วให้แสดงอาการแปลกๆ ออกมา ซึ่งอาจทำให้เกิดความรู้สึกที่เป็นลบของการทำสมาธิ อยากถามอาจารย์ว่า สำหรับเรื่องนี้อาจารย์มีความเห็นอย่างไร และจะอธิบายให้กับคนอื่นๆ ที่เค้าไม่เข้าใจได้อย่างไร เป็นห่วงว่าจะเกิดผลกระทบที่ไม่ดีต่อพระพุทธศาสนาอีก เพราะที่ผ่านมาก็มีเรื่องราวที่ไม่ดีเกิดขึ้นมากพออยู่แล้ว รบกวนขอความกระจ่างด้วย

ตอบ

สมาธิที่แท้จริงเป็นความสงบของใจ จะไม่มีการแสดงอะไรแปลกๆ อย่างที่คุณเล่ามา ถ้าแสดงอะไรแปลกๆ อย่างที่ว่านั้น ไม่ใช่สมาธิที่แท้จริง ไม่ควรทำ

คำถามที่ ๕๖๑

สวัสดีค่ะ อยากเรียนถามอาจารย์วศินค่ะว่าการที่คนเราเกิดมาไม่เหมือนกัน เช่น ตัวดิฉันเองเกิดมาผอมพยายามทานเท่าไรก็ไม่อ้วน ทั้งที่อยากอ้วน อยากหุ่นดีเหมือนคนอื่นบ้าง ไม่ทราบว่าเป็นผลแห่งกรรมหรือเปล่าคะ ชาติที่แล้วทำกรรมอะไรไว้ชาตินี้จึงเกิดมาผอม และในชาตินี้จะต้องทำบุญและปฏิบัติตนอย่างไรคะ ที่จะไม่ให้ผอมอย่างชาตินี้ ดิฉันเป็นคนชอบทำบุญเข้าวัดค่ะ จะสวดมนต์ก่อนนอนทุกวัน ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจริงๆ และปล่อยปลาเป็นประจำค่ะ

ตอบ

ขอให้เห็นว่าผอมไปหน่อยดีกว่าอ้วนมาก มีคนเป็นจำนวนมากที่พยายามลดความอ้วนด้วยวิธีการต่างๆ บางคนถึงกับเสียชีวิตเพราะลดความอ้วน คุณเคยปรึกษาแพทย์บ้างไหมว่าทำอย่างไรจึงจะอ้วนขึ้นจนเป็นที่พอใจ สรีระของแต่ละคนไม่เหมือนกัน ถ้าคุณไม่มีโรคอะไรก็ควรจะพอใจตามที่ได้ ผอมดีกว่าอ้วนนะ เครื่องแต่งตัวก็หาได้ง่าย ทานอะไรก็ได้ มีคนเป็นอันมากที่อยากได้อย่างคุณ ลองปรึกษาแพทย์ดู ขอตอบเท่านี้ก่อน ส่วนบุญกรรมในอดีตเป็นสิ่งที่เราไม่รู้ได้ ความผอมของคุณอาจเป็นกรรมพันธุ์ก็ได้

คำถามที่ ๕๖๒

สวัสดิ์ค่ะอาจารย์ หนูมีเรื่องจะสอบถามค่ะ คือก่อนหน้านี้หนูจะไม่กินสัตว์ใหญ่คือหมู ทุกวันพระ มาประมาณปีกว่า จนมาถึงปัจจุบันนี้ หนูเคยพูดไว้ว่าจะกินมังสวิรัตทุกวันพระ เริ่มกินได้ ๑ วันพระ หนูเกิดป่วย ไม่ได้กินมังสวิรัต แต่ก็ไม่ได้กินหมูวันพระเหมือนเคย อยากเรียนถามอาจารย์ว่าหนูจะบาปไหมที่ยังทำตามทีพูดไว้ไม่ได้ คือกินมังสวิรัตทุกวันพระ เพราะตอนนี้รู้สึกว่าคุณภาพยังไม่ค่อยดี และรบกวนสอบถามเกี่ยวกับอานิสงส์ของการกินมังสวิรัตและการปล่อยปลาเป็นประจำด้วยค่ะ ขอขอบคุณมากค่ะ

ตอบ

การไม่ได้กินมังสวิรัตตามที่ตั้งใจไว้ ไม่บาป อนุโลมตามความจำเป็นของร่างกายและความเจ็บป่วย การกินมังสวิรัตก็น่าจะมีอานิสงส์คืออยู่บ้างถ้าไม่เป็นการลำบากนัก เพราะว่าบางคนทำไม่ได้เพราะต้องกินเท่าที่มีผู้จัดให้ ถ้าถือมังสวิรัตก็จะลำบากแก่ผู้จัด มีพระเถระผู้ใหญ่ที่เคยทดลองฉันมังสวิรัตเป็นเวลาหลายเดือน ท่านบอกว่าผลทางด้านจิตใจไม่ต่างกัน ระหว่างฉันมังสวิรัตกับไม่ฉันมังสวิรัต พระเทวทัตเคยทูลขอพระพุทธเจ้าว่าให้ทรงบัญญัติไม่ให้พระฉันปลาและเนื้อตลอดชีวิต แต่พระพุทธเจ้าไม่ทรงยินยอม ทรงเห็นว่าใครจะถือเป็นส่วนตัวก็ถือไป แต่ไม่ทรงวางเป็นระเบียบกฎเกณฑ์ พระสงฆ์ต้องบิณฑบาตฉัน จำเป็นต้องฉันตามที่เขาถวายเป็นการช่วยชีวิตสัตว์ ขอให้คุณตั้งจิตอธิษฐานว่า ขอให้คุณปลอดภัยเมื่อใดต้องการความช่วยเหลือขอให้ได้รับการช่วยเหลือ เมื่อใดเข้าที่คับขันขอให้ปลอดภัย เป็นต้น

คำถามที่ ๕๖๓

สวัสดีค่ะ มีเรื่องสอบถามอีกเรื่องค่ะ คือเวลาก่อนเราจะสวดมนต์
 บทต่างๆ เราจะต้องมีการสมาทานศีลก่อนทุกครั้ง อยากรบกวนสอบ
 ถามว่าเราสมาทานศีลและท่องรับศีล ๕ คือเรารักษาศีลใช้ใหม่คะ
 (สวดมนต์ก่อนนอนคะ) และที่เราสมาทานศีลก่อนจะสวดมนต์ก่อนนอน
 แล้วเราก็กลับไปเราจะได้อนุญจากการรักษาศีลหรือเปล่าคะ ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

ศีล ๕ ถ้ารักษาอยู่เป็นประจำแล้วไม่ต้องสมาทานก็ได้เพราะมีอยู่
 แล้ว สวดมนต์ไปได้เลย

คำถามที่ ๕๖๔

มีคนชอบอ้างว่ามีคำสอนว่าอย่าเชื่อเพราะเป็นครู ในกาลามสูตร
 รบกวนขอคำอธิบายว่าสมควรกล่าวอ้างหรือไม่อย่างไร? ถ้าหากกล่าว
 อ้างไปโดยรู้ไม่ชัดเจนจะบาปหรือไม่อย่างไร? ทำไมพระสูตรนี้ถึงได้มี
 ขึ้นมาได้ทั้งๆ ที่ว่าไม่ให้เชื่อครู เป็นต้น ขอขอบคุณครับ ขอให้อาจารย์และ
 ครอบครัวมีสุขภาพแข็งแรง

ตอบ

เพราะว่าครูก็อาจจะผิดได้ ท่านสอนให้เชื่อเหตุผล สำหรับผู้ที่พอ
 จะคิดเหตุผลได้เองแล้ว พระสูตรนี้เป็นธรรมสังข์ก็คือเฉพาะเรื่องเฉพาะ
 กรณีเฉพาะชาวกาลามะ มิได้ทรงแสดงทั่วไป ไม่ใช่สำหรับที่จะสอนเด็ก
 แต่สำหรับสอนผู้ใหญ่ที่มีปัญญาพอจะไตร่ตรองเหตุผลได้แล้ว เช่น อย่า

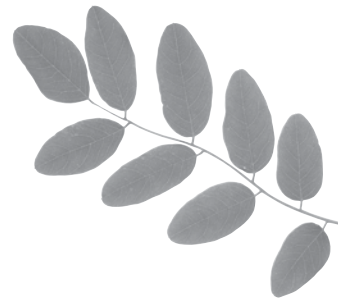
เพิ่งรับเชื่อเพราะได้ฟังมา เพราะถือสืบๆ กันมา เป็นต้น มีเป็นจำนวน
มากที่ท่านสอนให้เชื่อฟังผู้หลักผู้ใหญ่ มารดาบิดา ครูอาจารย์ เป็นต้น
เช่นในทิส ๖ ตอนที่ว่าด้วยหน้าที่ของศิษย์ มีอยู่ข้อหนึ่งว่าด้วยการเชื่อ
ฟังคำสั่งสอน เพราะฉะนั้นเรื่องกาลามสูตรนี้จะนำไปสอนใครพูดกับใคร
ต้องพิจารณาโดยแยบคายเสียก่อน

คำถามที่ ๕๖๕

ท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไรคะ กับการที่มีผู้กล่าวว่า “ผู้ที่ไม่
เข้าใจความตาย เป็นผู้ที่ไม่เคยมีชีวิตอยู่” อย่างไรจึงเรียกว่าเข้าใจความ
ตายคะ

ตอบ

คนที่ไม่มีชีวิตก็ไม่ต้องตาย เพราะมีชีวิตจึงต้องตาย การเข้าใจ
ความตายก็มีเพียงเท่านี้ คือเราต้องตายแน่นอน จะที่ไหน เมื่อไร ด้วย
โรคอะไรก็อีกเรื่องหนึ่ง

คำถามที่ ๕๖๖

พระพุทธองค์ทรงกล่าวถึงคุณสมบัติของ “มิตรแท้” ไว้ว่าอย่างไรคะ

ตอบ

มิตรแท้ ๔ จำพวก

๑. มิตรมีอุปการะ
๒. มิตรร่วมสุขร่วมทุกข์
๓. มิตรแนะนำประโยชน์
๔. มิตรมีความรักใคร่

ทั้ง ๔ ประเภทนี้แบ่งออกไปอีกอย่างละ ๔ เช่น **มิตรมีอุปการะ**

มีลักษณะ ๔ อย่าง คือ

๑. ป้องกันเพื่อนผู้ประมาทแล้ว
๒. ป้องกันทรัพย์สมบัติของเพื่อนผู้ประมาทแล้ว
๓. เมื่อมีภัย เป็นที่พึ่งพำนักได้
๔. เมื่อมีธุระ ช่วยออกทรัพย์ให้เกินกว่าที่ออกปาก ฯลฯ ดูเพิ่มเติม

ใน *นวโกวาท* หรือใน *สังคาลกสูตร* ที่ฉนิกาย

คำถามที่ ๕๖๗

การทำให้สงฆ์แตกกันอันเป็นอนันตริยกรรมนั้น อย่างไรจึงเรียกว่า “แตกกัน” คะ เหตุใดจึงกล่าวว่าฆราวาสไม่อาจทำให้สงฆ์แตกกันได้

ตอบ

สงฆ์แตกต่างกันก็คือ เช่นอยู่ในอวาาสเดียวกันไม่ทำอุโบสถสังฆกรรมร่วมกัน ภิกษุต่างนิกายไม่ถือว่าแตกต่างกัน เช่นในเมืองไทยมีธรรมยุติกนิกายและมหานิกาย ฆราวาสยุยงให้สงฆ์ทะเลาะกันได้แต่ให้เป็นสังฆเภทไม่ได้ เพราะสังฆเภทต้องสงฆ์กับสงฆ์แตกต่างกันเอง เปรียบให้ดูเหมือนฆราวาสเป็นโจทก์ฟ้องภิกษุไม่ได้ สงฆ์จะไม่รับฟ้อง แต่ฆราวาส เช่นนั้นเป็นพยานของโจทก์ได้ ผู้โจทก์ต้องเป็นภิกษุด้วยกัน

คำถามที่ ๕๖๘

เราควรใช้ธรรมข้อใดบ้างในการอยู่ร่วมกับบุคคลที่เราไม่ถูกอัธยาศัย แต่จำเป็นต้องทำงานหรืออยู่ในสิ่งแวดล้อมเดียวกัน เพื่อความสงบสันติของตัวเราเองคะ

ตอบ

ต้องใช้ความอดทน ให้อภัย ถ้าเราไม่ชอบลักษณะใดของเขาให้คิดว่า เป็นโชคดีของเราหนอที่เราไม่ได้เป็นเช่นนั้น ทั้งส่วนเลวและส่วนดีของบุคคลต่างๆ เป็นครูสอนเราได้ทั้งนั้น คนเราเกิดมาไม่เหมือนกันอุปนิสัยไม่เหมือนกัน ได้รับคำสั่งสอนมาไม่เหมือนกัน มีอะไร ต่างกันมากมาย มาอยู่ด้วยกัน ทำงานร่วมกัน ลงรอยกันได้บ้าง ขัดแย้งกันบ้าง ให้เห็นว่าเป็นเรื่องธรรมดา เราไม่ใช่เขา เขาไม่ใช่เรา อาจมีการกระทำหลายอย่างของเราที่เขาไม่ชอบ จึงต้องอดทนและให้อภัย

คำถามที่ ๕๖๙

ความริษยาอยู่ในสังโยชน์ส่วนใด พระโสดาบันและพระสกทาคามี ละได้หรือไม่คะ พระอนาคามีและพระอรหันต์ละความขัดเคืองเศร้าหมองได้ทุกประการทั้งทางกาย วาจา และใจ ใช่หรือไม่คะ

ตอบ

ในสังโยชน์ไม่มีข้อนี้โดยเฉพาะ ถ้าจะเทียบเคียงดูก็น่าจะเข้าได้กับข้อปฏิฆะ (หงุดหงิด รำคาญ) ซึ่งพระอนาคามีละได้ ผู้ที่กิเลสเกลี้ยงเกลาคิดใจจริงๆ ก็คือพระอรหันต์ ตั้งแต่พระอนาคามีลงมาละกิเลสได้บางส่วนแต่ยังมีส่วนเหลือ

คำถามที่ ๕๗๐

มีคนชอบพูดว่ากิเลสเป็นแบบนั้นแบบนี้ อยากทราบว่ากิเลสเป็นยังไง ถ้าจะให้เปรียบเป็นรูปธรรมจะได้แบบไหน ขอขอบคุณครับ

ตอบ

กิเลสมันเป็นนามธรรม เห็นด้วยตาไม่ได้แต่มันแสดงออกทางรูปธรรม เช่น โทสะ+คน ก็เป็นคนมีโทสะ เราก็เห็นอาการของโทสะได้จากบุคคลผู้นั้น กิเลสข้ออื่นๆ ก็ทำนองเดียวกัน

คำถามที่ ๕๗๑

สามีสารภาพว่ามีสัมพันธ์กับหญิงอื่นแต่ยังรักและต้องการอยู่กับดิฉัน ดิฉันให้อภัยเขาแล้วแต่ยังเจ็บปวดในใจอยู่ ควรใช้ธรรมข้อใดรักษา และควรทำอย่างไรให้เขาคลายจากความรู้สึกผิดได้บ้าง เพราะเขาทุกข์มาก

ตอบ

ที่เขาสัมพันธ์กับหญิงอื่นนั้น สัมพันธ์กันแค่นั้น นานเท่าไรแล้วเมื่อเขาก็เป็นทุกข์ คุณก็เป็นทุกข์ ในสถานการณ์อย่างนี้เขาน่าจะตัดสินใจเลิกความสัมพันธ์กับหญิงอื่นเสีย ก็จะหายทุกข์ด้วยกันทั้งสองคน ถ้าหญิงอื่นยังผูกพันกับเขาอยู่ก็คงจะเป็นทุกข์ไปอีกคนหนึ่ง พระพุทธเจ้าตรัสว่า “*กามทั้งหลายให้ความสุขน้อยให้ความทุกข์มาก เมื่อรู้อย่างนี้แล้วไม่ควรยินดีแม้ในกามที่เป็นพิษ*” เรื่องของโลกก็วิสัยให้ความยุ่งยากและความทุกข์ไม่มีที่สิ้นสุด คนทั้งหลายควรตระหนักในเรื่องนี้ให้มาก อนึ่ง พึงสำเหนียกตระหนักในพระพุทธรพจน์ที่ว่า “*สิ่งทั้งหลายไม่เที่ยงเป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น*”

ชีวิตคนเราระคนด้วยสุขและทุกข์ มันผ่านมาและผ่านไป รักษาจิตให้มั่นคงไว้เหมือนภูเขาศิลา ไม่หวั่นไหวด้วยแรงลม พุดอย่างนี้เหมือนไม่เห็นใจคุณ แต่ความจริงเห็นใจ แต่ก็ปลอบกันได้เพียงเท่านี้ การลงมือปฏิบัติคุณต้องทำเอง

คำถามที่ ๕๗๒

คนที่อยู่ใกล้ชิดกับผู้มีธรรมสูงๆ (หรือพระผู้ใหญ่ที่มีเมตตาสูงหลายรูป) ทำไมยังมีจิตใจกระด้าง ไม่รักษามารยาท กิริยาท่าทางยังเหมือนผู้ที่ไม่เคยได้ใกล้ชิดหรือสัมผัสกับธรรมะเลย เกี่ยวข้องกับผู้ใดก็ปราศจากเมตตา ดูกิริยาเหมือนไม่เคยได้รับการอบรมสั่งสอน คนที่อยู่ใกล้คนดี จะไม่มีการซุ่มซ่ามสิ่งที่ดีๆ ได้เลยหรือคะ และผู้ใหญ่ที่มีคนเช่นนี้อยู่ใกล้ จะต้องใช้ความอดทนมากกว่าปกติหรือไม่คะ หรือว่าต้องเป็นผู้มีเมตตา ไม่มีประมาณจึงจะอยู่กับคนลักษณะนี้ได้ เราจะพบคนเช่นนี้ได้ไม่ยากเมื่อต้องไปติดต่อกับพระดังๆ บุคคลที่มีชื่อเสียงและสถานที่ที่คนไปมากๆ

ตอบ

นิสัยและอุปนิสัยคนแก้ได้ยาก นอกจากเจ้าตัวจะรู้สึกว่ามีดีแล้วพยายามแก้ไขด้วยตนเอง ผู้ใหญ่และผู้มีชื่อเสียงมีผู้เข้ามาหา มาก มีสารพัดแบบ บางคนก็พอแก้ไขได้ บางคนก็แก้ไขไม่ได้ ก็เป็นเช่นนั้นเอง ปลงเสียเถิด ท่านที่เป็นผู้ใหญ่และมีคุณธรรมสูง ท่านมีเมตตา มาก เข้าใจชีวิตได้ดี จึงเห็นความหลากหลายของชีวิตเป็นเรื่องธรรมดา เป็นเช่นนั้นเอง

คำถามที่ ๕๗๓

การลงโทษนักโทษด้วยการฆ่าให้ตาย เป็นบาปสำหรับผู้ฆ่าใหม่ ครับ และในฐานะประเทศไทยเป็นเมืองพุทธการลงโทษแบบนี้เหมาะสมไหมครับ ตามหลักแล้วการฆ่าให้ตายเป็นบาปนี้ครับ แล้วบาปในเรื่องนี้มีไหมครับ แล้วบาปจะไปตกที่ใครครับ

ตอบ

ปัญหาอยู่ที่กฎหมาย ถ้ากฎหมายยังมีโทษประหารอยู่ก็ต้องทำไปตามนั้น เรื่องบาปหรือไม่บาปต้องยกไว้ก่อน เพราะเรื่องนี้เป็นไปตามหลักนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ ถ้ามีคนถามเราว่า จับคนไปขังคุกบาปหรือไม่บาป เราจะตอบอย่างไร แต่ถ้าถามว่าควรทำหรือไม่ควรทำ ก็ตอบได้ว่าควรทำสำหรับคนทำผิดกฎหมาย แต่คนที่ถูกใส่ความแล้วถูกจำคุกก็มี เรื่องมันซับซ้อน

คำถามที่ ๕๗๔

ขอทราบเรียนถามเรื่อง “มิจฉาติฎฐิ” ค่ะ เคยได้ยินมาว่ามี ๖๒ ประการ เขียนในพระไตรปิฎก แต่หนูไม่ทราบว่าจะอยู่เล่มไหน ขอความกรุณาอาจารย์แนะนำด้วยค่ะ

ตอบ

ติฎฐิ ๖๒ ท่านไม่ได้เรียกว่ามิจฉาติฎฐิ ๖๒ ท่านเรียกว่าติฎฐิ ๖๒ หมายถึงทัศนะต่างๆ ของเจ้าลัทธินิยมพระพุทธเจ้า มีความเห็นต่างๆ กันออกไป อยู่ใน *พระไตรปิฎก* เล่ม ๙ ที่มณีกาย สีลขันธวรรค ชื่อ พรหมชาลสูตร เป็นพระสูตรแรกของที่มณีกาย

คำถามที่ ๕๗๕

ทำอย่างไรจึงจะทำให้ไม่หวั่นไหวเมื่อกระทบกับโลกธรรม ๘ ได้คะ

ตอบ

ต้องนึกไว้เสมอเป็นประจำว่า โลกธรรม ๘ คือลาภ เสื่อมลาภ ยศ เสื่อมยศ นินทา สรรเสริญ สุข และทุกข์ เป็นสิ่งธรรมดา ผ่านเข้ามาในชีวิตของคนทุกคน อย่าไปยึดมั่นถือมั่นเอาไว้ มันผ่านมาแล้วพลอยให้มันผ่านไป ทำให้ใจเหมือนศิลาแท่งที่บไม่หวั่นไหวด้วยแรงลม อย่าไปยึดถือโลกธรรมว่าเป็นสิ่งจริงจัง มันเป็นมายาหลอกเราเล่น เดียวก็สุข เดียวก็ทุกข์ เดียวก็ได้เดียวก็เสีย เดียวก็นินทาเดียวก็สรรเสริญ คนไม่ถูกนินทาไม่มีในโลก ทำใจอย่างนี้ได้โลกธรรมจะไม่รบกวน มันเพียงแต่ผ่านมาแล้วผ่านไป ต้องทำใจอย่างนี้ได้ทุกวัน การปรารภเรื่องความไม่เที่ยง เป็นทุกข์ และเป็นอนัตตาไว้ประจำใจนี้แหละเป็นวิปัสสนากรรมฐาน

คำถามที่ ๕๗๖

ผู้ที่เป็นที่พึ่งทางใจของผู้อื่นได้ต้องมีคุณสมบัติอย่างไรบ้างคะ

ตอบ

ต้องเป็นคนที่มีจิตใจมั่นคงเป็นที่พึ่งแก่ตัวเองได้ในทางจิตใจ เปรียบเหมือนหลักหรือเสาที่จะเป็นที่พักพิงของสิ่งอื่นได้ ต้องเป็นหลักที่หนักแน่นและมั่นคง ไม่ใช่ไม้หลักปักเลนอย่างที่เขาสูดกัน นอกจากนี้จะต้องมีธรรมเป็นที่พึ่งพิงแก่ตนเองจึงจะให้ที่พึ่งแก่ผู้อื่นได้

คำถามที่ ๕๗๗

เรียนถามอาจารย์ค่ะ ตอนนี้อยู่เบื้องานที่ทำค่ะ อยากเปลี่ยนงาน แต่ไม่รู้จะทำอะไรดี ถึงจะเลี้ยงตัวได้ขนาดนี้ เคยคิดถึงคนที่ตงาน ไม่มีงานทำ มาเป็นกำลังใจให้ทำงาน แต่ก็ยังมีอาการเบื่อค่ะ อยากทำธุรกิจส่วนตัวที่เลี้ยงตัวเองได้ แต่ก็ไม่แน่ใจตนเองค่ะ มีกลวิธีอย่างไร เพื่อช่วยให้ไม่เบื่องานใหม่คะ

ตอบ

ต้องคิดถึงประโยชน์ว่าเมื่อทำงานนี้แล้วเราได้ประโยชน์อย่างไร ถ้าไม่ทำเราจะเสียประโยชน์อย่างไร พอนึกถึงประโยชน์แล้วเบื่อก็ทำ ไม่เบื่อก็ทำ ชีวิตคนเราถ้าไม่ทำงานแล้วจะทำอะไร เราก็ต้องเลือกงาน อย่างใดอย่างหนึ่งทำอยู่ดี เลือกงานที่พอใจให้ได้สักอย่างก็จะทำงานด้วยความสุข

คำถามที่ ๕๗๘

กราบสวัสดีค่ะ บทสวดมนต์ ยอดพระกัณฐ์ไตรปิฎก กับ คาถา เมตตาทหลวงเป็นบทเดียวกันหรือเปล่านั้น ถ้าไม่ใช่ เมตตาทหลวง คือบท ไหนคะ และขอบพระคุณสำหรับคำตอบที่ ๕๗๑ ค่ะ ต้องขอโทษที่ขาดรายละเอียดไป คือสามีมีสัมพันธ์ทางเพศกับเพื่อนร่วมงานประมาณปีที่แล้ว และเลิกกันแล้วเมื่อต้นปีนี่เพราะรู้สึกผิดกันทั้งคู่ ปกติสามีเป็นคน สนุกสนานร่าเริง ไม่กินเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่มีวีแววเจ้าชู้ ตอนนี้เราทั้งสองคนทุกข์มาก จึงชวนกันทำบุญตักบาตร สวดมนต์และขอให้อิทธิกรรมต่อเจ้ากรรมนายเวรทุกวัน ไม่แน่ใจว่าที่ทำอยู่นี้เป็นการเริ่มต้นที่ถูกต้อง

หรือยัง ควรทำสิ่งใดเพิ่มเติมอีก ขอความกรุณาอาจารย์ให้คำแนะนำ
 ด้วยค่ะ จะเป็นพระคุณอย่างสูง

ตอบ

ตอนนี้คุณมีความทุกข์อะไรอีก ในเมื่อทุกอย่างลงตัวเรียบร้อยแล้ว
 การทำบุญตักบาตรเป็นของดีเสมอ และอุทิศส่วนกุศลให้เจ้ากรรมนาย
 เวกก็เป็นของดี ถ้ายังมีความทุกข์เรื่องอดีตอยู่ก็ให้ฝังอดีตเสีย ที่ผ่าน
 ไปแล้วก็ให้แล้วไป ตั้งต้นกันใหม่ อนาคตยังอีกยาวไกล พระพุทธเจ้า
 ท่านสอนว่า “อย่าคำนึงถึงอดีต อย่ากังวลถึงอนาคต เพราะอดีตก็ล่วง
 ไปแล้ว อนาคตก็ยังมาไม่ถึง ให้ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด จะเป็นผู้เจริญทุก
 วันๆ” ขอแสดงความยินดีกับคุณด้วย ควรจะอ่านหนังสือธรรมะดีๆ
 บ่อยๆ อ่านได้ทุกวันก็ยิ่งดี ถ้ายุ่งมากก็พยายามเจียดเวลาให้กับการอ่าน
 หนังสือธรรมะ ให้ถือว่าเป็นส่วนสำคัญของชีวิต

คาถาเมตตาทหลวงผมไม่รู้จัก ไม่เคยเห็นและไม่เคยได้ยิน สำหรับ
 ยอดพระกัณฑ์ไตรปิฎกนั้นไม่แนะนำให้สวดเพราะไม่จำเป็น ยากด้วย
 ยาวด้วย สวดพระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณเป็นเบื้องต้นก็
 พอแล้ว นอกจากนั้นสวดแล้วแต่คุณจะเลือกมาสวด ควรเลือกที่มี
 ธรรมสอนใจและมีคำแปลให้รู้ความหมายด้วยก็จะยิ่งดี

คำถามที่ ๕๗๙

เราปฏิบัติธรรมเพื่ออะไรคะ

ตอบ

ปฏิบัติธรรมเพื่อธรรม ทำความดีเพื่อความดี อย่างนี้แหละเรียกว่า
ธัมมาธิปไตย เมื่อได้ธรรมแล้วได้ความดีแล้ว ต่อไปก็จะได้อย่างอื่นที่น่า
ปรารถนาน่าพอใจเป็นผลตามมา หรือจะพูดอีกทีหนึ่งว่าปฏิบัติธรรม
เพื่อความพ้นทุกข์ก็ได้ เป็นเป้าหมายใหญ่ของการปฏิบัติธรรม ตั้งแต่
ทุกข์เล็กทุกข์น้อยไปจนถึงทุกข์ในสังสารวัฏ

คำถามที่ ๕๘๐

ตอนนี้จิตตกมากเลยคะ มีวิธีแก้ไขอย่างไรบ้างช่วยแนะนำด้วยคะ

ตอบ

ถามว่าจิตตกไปไหน ตกไปหาอะไร ถ้าตกไปในทางที่ชั่วเหมือน
แมวตกบ่อ ก็ต้องพยายามชวนขวายเป็นปายขึ้นมาด้วยความเพียรใน
การระวังความชั่วที่ยังไม่เกิด ไม่ให้เกิดขึ้น พยายามละความชั่วที่เกิดขึ้น
แล้วให้หมดไป พยายามทำความดีที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น พยายามรักษา
ความดีไว้ให้มั่นคงและให้เจริญยิ่งขึ้นไปด้วยความไม่ประมาท คิด
สิ่งใดแล้วทำให้จิตตกก็อย่าคิดสิ่งนั้น เปลี่ยนไปคิดสิ่งที่ทำให้จิตผ่องใส

คำถามที่ ๕๘๑

ที่กล่าวว่่าพระพุทธเจ้าทรงสมบูรณด้วยเวสาร์ชชกรณธรรมนั้น
 เวสาร์ชชกรณธรรม หมายถึงอะไรคะ

ตอบ

เวสาร์ชชกรณธรรม แปลว่า ธรรมที่ทำให้กล้ำหาญ มี ๕ อย่าง คือ

๑. สัทธา ความเชื่อที่มีเหตุผล
๒. ศีล ความประพฤติดี
๓. พาหุสัจจะ ความเป็นผู้ได้สดับตรับฟังมาก มีการศึกษาดี
๔. วิริยารัมภะ ความเพียรสม่ำเสมอ ความเพียรไม่ย่อหย่อน
๕. ปัญญา ความรอบรู้สิ่งที่ควรรู้

นอกจากนี้พระพุทธเจ้ายังทรงมีเวสาร์ชชญาณอีก ๔ คือ

๑. ทรงปฏิญญาพระองค์ว่าเป็นสัมมาสัมพุทธะ ทรงรู้ธรรมทั้งปวง
ก็ทรงรู้จริง ใครๆ ทักท้วงไม่ได้
๒. ทรงปฏิญญาพระองค์ว่าสิ้นอาสวะ ก็สิ้นอาสวะจริง
๓. ทรงแสดงสิ่งใดว่าเป็นอันตราย สิ่งนั้นก็อันตรายจริง
๔. ทรงแสดงว่าธรรมใดนำสัตว์ออกจากทุกข์ได้ ธรรมนั้นก็นำสัตว์
ออกจากทุกข์ได้จริง

คำถามที่ ๕๘๒

เราจะสามารถอธิบายอริยสัจ ๔ และมัชฌิมาปฏิปทา ตามแนวทาง
 ของปัจจุจสมุปบาทได้หรือไม่ อย่างไรคะ

ตอบ

ปฏิจจนุสสุปปาทเป็นส่วนหนึ่งของอริยสัจ ๔ คือส่วนที่ว่าด้วยเหตุเกิดของทุกข์ (ทุกข์สมุทัย) และความดับทุกข์ (ทุกข์นิโรธ) มัชฌิมาปฏิปทาในอริยสัจ ๔ นั้น หมายถึง มรรคมีองค์ ๘ ส่วนมัชฌิมาปฏิปทาในปฏิจจนุสสุปปาท หมายถึง ท่ามกลางระหว่างความเห็นที่ทุกสิ่ง มีอยู่ (อัตถิตา) และความเห็นที่ทุกสิ่งไม่มี (นัตถิตา) แต่เห็นว่าทุกอย่างจะมีหรือไม่มีก็สุดแล้วแต่เหตุปัจจัย

คำถามที่ ๕๘๓

เราควรระลึกถึงธรรมข้อใดบ้าง หรือควรคิดอย่างไรเพื่อจะทำให้มีความสุขได้บ้างในวัยชรา หรือในยามที่เราเจ็บไข้ไม่สบายคะ

ตอบ

ก็นึกตามแนวอภินิหารปัจจุเวกขณ ๕ อย่าง **อภินิหารปัจจุเวกขณ** แปลว่า ธรรมที่ควรพิจารณาเนื่องๆ คือ

๑. เรามีความแก่เป็นธรรมดา
 ๒. เรามีความเจ็บไข้เป็นธรรมดา
 ๓. เรามีความตายเป็นธรรมดา
 ๔. เรามีความพลัดพรากจากสิ่งที่รักที่พอใจเป็นธรรมดา
 ๕. เรามีกรรมเป็นของของตน ทำกรรมเช่นใดย่อมได้รับผลเช่นนั้น
- นี่ก็อย่างนี้บ่อยๆ ความทุกข์จะลดลง เมื่อความทุกข์ลดลง ความสุขก็มีมากขึ้น

คำถามที่ ๕๘๔

ถ้าผู้บังคับบัญชาของเราเป็นบุคคลที่มีศีลต่างพร้อยเกือบทุกข้อ ใช้นบประมาณแผ่นดินเพื่อประโยชน์ในการประชาสัมพันธ์ตนเอง (ไม่นับที่ยักยอกเพื่อความร่ำรวยของเขาและครอบครัว) เราต้องทำใจอย่างไรให้ทำงานกับเขาได้คะ

ตอบ

ทำใจว่า กรรมใครกรรมมัน ทุกคนมีกรรมเป็นของของตน ผู้ทำดีจักได้รับผลดี ผู้ทำชั่วจักได้รับผลชั่ว ถ้าไม่ทันในชาตินี้ก็ยกยอดไปชาติหน้าและชาติต่อไป トラบเท่าที่ยังเวียนว่ายตายเกิดอยู่ในสังสารวัฏเราก็ทำงานของเราไป แต่ไม่ร่วมมือในทางทุจริต เท่านั้นเราก็ปลอดภัยแล้ว

คำถามที่ ๕๘๕

ขอเรียนถามท่านอาจารย์เกี่ยวกับเรื่องการเข้าฌาน ๔ กับ ผลสมาบัติ นอกจากจะแตกต่างกันในด้านคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติแล้ว ยังมีข้อแตกต่างกันในด้านอื่นอีกหรือไม่คะ เช่น เรื่องของลมหายใจ การได้ยินเสียง ฯลฯ ขอบพระคุณคะ

ตอบ

ผู้เข้าฌานที่ ๔ ลมหายใจละเอียดมาก อ่อนมากเหมือนจะไม่หายใจ ส่วนผู้เข้านิโรธสมาบัติไม่หายใจเลยเหมือนคนตายแต่ไม่ตาย ผลสมาบัติเข้าได้เฉพาะพระอรหันบุคคล เข้าไปเสวยรสแห่งอริยผลตาม

ชั้นของตนๆ ถ้าท่านผู้นั้นได้มานระดับใดก็อาจเข้ามานระดับนั้นด้วย
ส่วนการได้ยินเสียงนั้นถ้าถึงฉานที่ ๔ แล้ว ทราบว่าไม่ได้ยินเสียงเพราะ
สงบลึกมาก ถ้าจะเจริญญาณต่างๆ ต้องถอยจิตมาอยู่ที่อุปจารสมาธิ

คำถามที่ ๕๘๖

กราบเรียนถามอาจารย์ค่ะ ว่าการที่มีคนมาบอกให้เอาดวงวัน
เดือนปีและเวลาเกิด เขียนเพื่อนำไปสวดมนต์ในหลายๆ วัด และนำ
กลับมาใส่กรอบบูชา การทำเช่นนี้เหมาะสมและสมควรหรือไม่คะ ขอ
ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

คิดว่าไม่จำเป็นต้องทำอย่างนั้น สิริมงคลตามหลักพระพุทธศาสนา
อยู่ที่การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ (ลองดู มงคล ๓๘ ประการ)

คำถามที่ ๕๕๗

ตอนบวชทำผิดสังฆาภิเสศแต่โดยไม่รู้ว่ามีผิด แต่มาารู้ก็สึกไปแล้ว
 ถามว่าต้องบวชใหม่เพื่อมาแก้สังฆาภิเสศหรือไม่ อย่างไร

ตอบ

ถ้าจะบวชใหม่ก็ต้องทำพิธีออกจากอาบัติสังฆาภิเสศ แต่ไม่จำเป็นต้องทำอย่างนั้น คือสึกแล้วก็แล้วไป อาบัติสังฆาภิเสศไม่ได้ติดไปด้วย
 อย่างว่าแต่อาบัติสังฆาภิเสศเลย แม้ต้องอาบัติปาราชิกแล้วสึกไปแล้ว
 ก็ยังประพฤติธรรมปฏิบัติธรรมในฐานะอุบาสก ให้บรรลุมรรคผลได้ (ดู
 วินัยกถา ในหนังสือ *มังคลัตถที่ปณี*)

คำถามที่ ๕๕๘

เรียนอาจารย์ที่เคารพค่ะ มีปัญหาเกี่ยวกับเด็กคนหนึ่งในที่ทำงาน
 เนื่องจากงานต้องติดต่อพูดคุยกัน แต่ดิฉันจะคุยกับเขาเฉพาะเรื่องงาน
 เนื่องจากเขาจะไม่ฟังเราเรื่องอื่น รวมทั้งเรื่องงาน เมื่อพูดด้วยเขาจะไม่
 ใส่ใจ มีปัญหาก็คะถามคนอื่น ทั้งที่งานนั้นเป็นชิ้นงานของดิฉัน เคยพูด
 ดีด้วยแต่ก็หน้าบึ้งใส่ ไม่คุยด้วย ชอบนินทาหลังหลังด้วย ยุให้คนอื่น
 เกลียดเรา ทำให้การทำงานยากขึ้น ดิฉันเหนื่อยใจกับเด็กคนนี้มาก พูด
 ไม่ออกบอกไม่ถูกค่ะ อาจารย์มีวิธีแก้ไขปัญหาแบบนี้อย่างไรดีคะ

ตอบ

ช่างมัน ไม่ต้องใส่ใจ ทำในใจไว้เสมอว่าเรื่องเล็ก คนเกลียดเราไม่
 เป็นภาระแก่เรา คนรักเราต่างหากที่เป็นภาระแก่เรา คุณเจริญวิปัสสนา

เสียเลยว่า สิ่งที่กระทบทุกอย่างไม่เที่ยง เป็นทุกข์ เป็นอนัตตา ไม่ควรรยึดมั่นถือมั่น ปล่อยวางเสีย ก้อนหินที่หนักเพราะเราไปแบก ถ้าเราไม่แบกไม่ถือมันก็อยู่ของมันอย่างนั้นไม่หนักเรา

คำถามที่ ๕๘๙

การที่เราโกรธเกลียดพี่ๆ จนไม่อยากให้อภัย แต่หลังจากแผ่เมตตาให้เขาบ่อยๆ เข้า ความรู้สึกนี้ก็หายไป แต่เราไม่ยินดียินร้ายไม่ว่าเขาจะสุขหรือทุกข์ทั้งที่เป็นญาติกัน แบบนี้เรียกว่าเป็นคนจิตใจคับแคบหรือไม่ (รู้สึกเฉยเหมือนเพื่อนร่วมโลกไม่ใช่ญาติ หากรู้สึกแบบนี้เป็นสิ่งไม่ดี เราควรปรับตัวอย่างไรคะ)

ตอบ

ดีแล้ว เมื่อใดควรช่วยจึงค่อยช่วย

คำถามที่ ๕๙๐

การที่เราโน้มจิตหรือกล่าวคำอุทิศส่วนกุศล โดยที่ไม่ได้กรวดน้ำพร้อมกันไปด้วย ผู้ที่เราอุทิศส่วนกุศลให้มันจะได้รับผลบุญหรือไม่คะ

ตอบ

กรวดน้ำหรือไม่กรวดมีผลเท่ากันคือ เมื่ออุทิศส่วนกุศลให้แล้วด้วยใจ จะกรวดน้ำหรือไม่กรวดก็มีผลเท่ากัน

คำถามที่ ๕๙๑

สวรรค์คือ สวามนต์และนั่งสมาธิในห้องนอนจะได้บุญเหมือนกับ
 สวามนต์ในห้องพระหรือไม่คะ ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

ได้บุญเหมือนกัน คุณลองนึกถึงพระที่อยู่ป่าสิ ท่านสวามนต์ในป่า
 ไม่มีห้องพระจะได้บุญไหม

คำถามที่ ๕๙๒

พุทธพจน์ที่ให้คุณคคเห็นโลกเป็นของว่างเปล่านั้น คำว่า โลก ในที่นี้
 หมายถึงอะไร และว่างเปล่าจากอะไรคะ

ตอบ

โลก หมายถึง สรรพสิ่งในโลก โดยเฉพาะขันธ์ ๕ ว่างเปล่าจากตัว
 ตน ไม่มีสาระ เมื่อพิจารณาโลกอยู่แบบนี้ มัจจุราชจะมองไม่เห็น คือไม่
 ต้องเกิดไม่ต้องตายอีก เป็นพระพุทธพจน์ที่ตรัสตอบโมฆราชมาณพ ผู้
 เป็นศิษย์คนหนึ่งใน ๑๖ คนของพราหมณ์พาวรีที่ผูกปัญหาไปทูลถาม
 พระพุทธเจ้า ตอนหลังโมฆราชมาณพได้ขอบวชและได้สำเร็จเป็นพระ
 อรหันต์ ได้รับการยกย่องว่าเป็นเลิศในทางเป็นอยู่อย่างปอนๆ

คำถามที่ ๕๙๓

ความหมายของ “พุทธะ” ที่หมายถึง ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน นั้น แต่ละคำ (ผู้รู้ ผู้ตื่น และผู้เบิกบาน) มาจากคำภาษาบาลีว่าอย่างไร หรือ หมายเอาองค์ธรรมข้อใดคะ

ตอบ

มาจากคำภาษาบาลีว่า “พุทฺโธ” แปลว่า ผู้รู้ เป็นพระปัญญาคุณ, แปลว่า ผู้ตื่น หมายความว่า ตื่นจากกิเลส ไม่หลับใหลด้วยอำนาจกิเลส ที่เรียกว่า กิเลสนิทรา จัดเป็นพระบริสุทธิคุณ, แปลว่า ผู้เบิกบาน คือ เบิกบานด้วยพระมหากรุณา จัดเป็นพระมหากรุณาคุณ ในบทสวดมนต์ ทำวัตรเช้ามีคำว่า “พุทฺโธ สุสุทฺโธ กรุณามหณฺณโว” แปลว่า ผู้รู้ ผู้บริสุทธิอย่างยิ่ง และผู้มีความกรุณาดุจห้วงมหรรณพ ก็รวมเอาพระคุณ ทั้งสามอย่าง ถ้าจัดเป็นองค์ธรรมก็ได้แก่ ปัญญา ความบริสุทธิ และความกรุณา

คำถามที่ ๕๙๔

ธรรมใดได้ชื่อว่าเป็นประธานของกุศลธรรมทั้งหลายคะ

ตอบ

ตามพุทธศาสนสุภาษิต ท่านว่า **ขันติเป็นประธานแห่งกุศลธรรมทั้งหลาย** ดังบาลีว่า

สีลสมาธิคุณานํ ขนฺติปธานการณํ

สหุเพปิ กุสลา ธมฺมา ขนฺตยาเยว วฑฺฒนฺติ เต

แปลว่า ชั้นดีเป็นประธาน เป็นเหตุแห่งคุณคือศีลและสมาธิ กุศลธรรมทั้งปวงย่อมเจริญเพราะชั้นดีนั้นเกี่ยว หมายความว่า เพราะชั้นดีนั่นเองทำให้กุศลธรรมทั้งหลายเจริญขึ้น เช่น ศีลและสมาธิ เป็นต้น ชั้นดีท่านแบ่งเป็น ๓ ประเภท คือ

๑. **ธิดิขันติ** อุดหนุนต่อความลำบากตรากตรำ
 ๒. **อธิวาสนขันติ** อุดหนุนต่อความเจ็บไข้ได้ป่วย ทุกขเวทนาอาพาธ
 ๓. **ตติศึกษาขันติ** อุดหนุนต่อกิเลสที่ยั่วยวน
- จะเห็นว่า ชั้นดีมีความสำคัญเพียงไรต่อความเจริญของกุศลธรรม

คำถามที่ ๕๙๕

ปรัชญา จริยศาสตร์ และพุทธธรรม มีความเหมือนและแตกต่างกันในสาระสำคัญอย่างไรคะ

ตอบ

พุทธธรรมได้แก่คำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหมด ส่วนที่เป็นจริยศาสตร์ก็มี ส่วนที่เป็นปรัชญาก็มี เรียกว่าพุทธจริยศาสตร์และพุทธปรัชญา (ดู *พุทธจริยศาสตร์* และ *พุทธปรัชญา* ทั้งเถรวาทและมหายานของวชิร อินทสระ)

ส่วนจริยศาสตร์และปรัชญาทั่วไปนั้นเป็นของตะวันตกบ้างของตะวันออกบ้าง ของนักปราชญ์ต่างๆ (ดูหนังสือ *จริยศาสตร์* ของวชิร อินทสระ) คำถามที่คุณถามนี้มีรายละเอียดมากเกินไป ไม่อาจนำมาตอบในที่นี้ได้ทั้งหมด

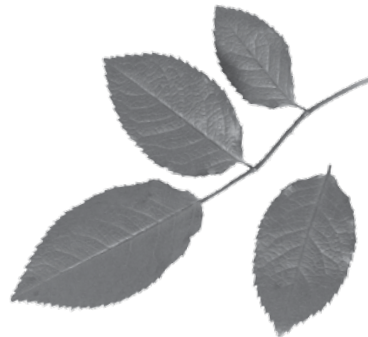
คำถามที่ ๕๙๖

ท่านพาหิยะ ผู้เป็นเลิศด้านตรัสรู้ได้เร็ว ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องอะไร พระพาหิยะจึงตรัสรู้คะ ขอทราบคำบาลีด้วย คำแปลด้วยคะ ขอบพระคุณคะ

ตอบ

พระพุทธเจ้าตรัสสอนว่า “ดูก่อนพาหิยะ ท่านจงสักแต่ว่าเห็นในสิ่งที่ได้เห็น จงสักแต่ว่าฟังในสิ่งที่ได้ฟัง จงสักแต่ว่ารู้ทางจมูก ลิ้น และกาย ในสิ่งที่ได้รู้ จงสักแต่ว่ารู้ทางใจในสิ่งที่ได้รู้ทางใจ” (ทิฏฐเจ ทิฏฐมตตํ ภวิสฺสตี สุเต สุตมตตํ ภวิสฺสตี มุเต มุตมตตํ ภวิสฺสตี วิญญาเต วิญญาตมตตํ ภวิสฺสตี)

คำว่า มุเต และ วิญญาเต แปลว่ารู้เหมือนกัน แต่มุเตหมายถึงรู้ทางจมูก ลิ้น กาย วิญญาเตหมายถึงรู้ทางใจ ได้ฟังพระพุทธโอวาทเพียงเท่านั้น ท่านพาหิยะก็ได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ แต่ยังไม่ทันได้บวชก็สิ้นชีวิตเสียก่อนเพราะโคขวิดในทางแคบแห่งหนึ่ง ในขณะที่ไปหาบิณฑาหารเพื่อการบวช และน่าประหลาดที่พระพุทธเจ้าจัดท่านพาหิยะไว้ในหมู่ภิกษุยกย่องให้เป็นเอตทัคคะในการรู้ธรรมได้เร็ว

คำถามที่ ๕๙๗

หลังจากปฏิบัติธรรมมาจิตเปลี่ยนไป คือมีความรู้ดีกว่าศาสนา พุทธสอนในเรื่องของการอยู่กับปัจจุบันและไม่ได้สอนให้มกมาย สอนเรื่องความเป็นจริง การอยู่กับความจริง การยอมรับความจริง เมื่อมีอะไรกระทบให้รู้ที่ใจเห็น และเป็นผู้ดูที่ดีไม่หลงไปปรุงแต่งหรือกระทำตามความอยาก หรือโทษผู้อื่นว่าทำให้เราทุกข์ และเห็นว่าการที่เราปฏิบัติธรรมนั้นเป็นไปเพียงเพื่อฝึกจิตให้รู้อยู่กับปัจจุบัน เข้าใจธรรมชาติ และอยู่กับธรรมชาติได้โดยที่ไม่เอาจิตไปข้องกับสิ่งที่กระทบส่วนเรื่องอภินิหารต่างๆ ที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นการที่รู้ว่าคนนี่เกิดชาติที่แล้ว เป็นอะไร ทำกรรมอะไรมา หรือรู้วาระจิตผู้อื่นได้ก็เพียงรู้นั้น เป็นเรื่องที่ไม่ควรยึด ให้ทำปัจจุบันให้ดีที่สุด ให้รู้เฉพาะกายใจของตนเอง ไม่ควรไปสนใจอะไรที่อยู่นอกตัว แล้วทำให้เกิดอึดอัดว่าเก่ง แต่ควรดูรู้ที่กายใจตนเอง ที่หนูเข้าใจนี้ผิดหรือถูกคะ

ตอบ

ดีแล้ว ถูกต้องแล้วครับ

คำถามที่ ๕๙๘

ปาติโมกข์ คืออะไรคะ ปาติโมกข์ ในปาติโมกขสังวร การสวด ปาฏิโมกข์ และโอวาทปาฏิโมกข์ เหมือนหรือต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ปาติโมกข์ แปลว่า เป็นหลักเป็นประธาน พระสวดปาติโมกข์ทุก
ครึ่งเดือน หมายถึง ทบพวนวินัย ๒๒๗ ข้อ ปาติโมกข์สังวร แปลว่า
สำรวจในพระปาติโมกข์ คือสำรวจมนะศีลในวินัย โอวาทปาฏิโมกข์ คือ
คำสอนที่เป็นหลักที่พระพุทธเจ้าทรงประทานแก่พระสาวก ๑,๒๕๐ รูป
ในวันเพ็ญเดือน ๓ ซึ่งเราถือเป็นวันมาฆบูชาอยู่ในปัจจุบัน

คำถามที่ ๕๙๙

พระพุทธองค์ทรงกล่าวไว้หรือไม่คะว่า อินทริยสังวรอย่างยอด
เยี่ยมเป็นอย่างไร จะใช้อะไรเป็นเครื่องวัด

ตอบ

อินทริยสังวรอย่างยอดเยี่ยมก็คือ ระวังจิตไม่ให้บาปอกุศลรั่วไหล
เข้าสู่จิตในเวลาเห็นรูปด้วยตา ฟังเสียงด้วยหูเป็นต้น ข้อความนี้ปรากฏ
ในอภินนทกปฏิบัติ (ข้อปฏิบัติที่ไม่ผิด) ตอนที่ว่าด้วยอินทริยสังวร ใน
ที่นั้นทรงแสดง อภินนทกปฏิบัติไว้ ๓ ข้อ คือ

๑. อินทริยสังวร
๒. โภชนมัตตัญญุตตา รู้จักประมาณในการบริโภค
๓. ซาคริยานุโยค ประกอบความเพียรเพื่อละกิเลส

คำถามที่ ๖๐๐

เราจะแผ่เมตตาด้วยการอธิษฐานให้ผู้อื่น ทุกคนที่เคยทำร้าย ที่ทำให้เราเสียใจให้หมดเวรภัยแก่กันได้ไหมคะ มีคำสวดหรือคำบาลีที่มีความหมายทำนองนี้ไหมคะ

ตอบ

ได้ คำบาลีที่สวดกันอยู่ก็มี สัพเพ สัตตา อเวรา อพยาปชฌมา อนีสา สุขี อุตตารันุ ปริหรนตุ เท่านั้นที่น่าจะพอแล้ว

คำถามที่ ๖๐๑

ผมเรียนถามอาจารย์ว่า ช่วงนี้ผมปฏิบัติธรรมมาระยะหนึ่งแล้วมีอยู่วันหนึ่งความคิดที่ไม่ดีอย่างแรงผุดขึ้นมาในหัวของผมโดยไม่ตั้งใจ (แต่ผมพยายามห้ามมัน) อาจารย์คิดว่าบาปไหมครับแล้วอาจารย์มีวิธีในการแก้พฤติกรรมดังกล่าว อย่างไรครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ความคิดที่ไม่ดีอย่างแรง คือคิดอย่างไร คุณไม่ได้บอกมาผมจะตอบได้อย่างไร คิดไม่ดีคิดเป็นบาปอกุศลมันก็เป็นบาปอยู่แล้ว ก็ละเสียได้ด้วยความคิดใหม่ที่ดี เหมือนลื้มเก่าที่ผูกติดอกลื้มใหม่ที่ดีเข้าไปแทน

คำถามที่ ๖๐๒

ผู้ฉลาดในวาระจิตของตน หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

คือรู้ว่าสิ่งที่ตนกำลังคิดอยู่นั้นเป็นบาปหรือเป็นบุญ เป็นกุศลหรืออกุศล เมื่อรู้แล้วพยายามละบาปอกุศลเสีย บำรุงรักษาไว้เฉพาะส่วนที่เป็นบุญกุศล ท่านกล่าวไว้ว่า ผู้ปฏิบัติแม้ไม่ฉลาดในวาระจิตของผู้อื่น ก็ควรจะฉลาดในวาระจิตของตนดังกล่าวมาแล้ว

คำถามที่ ๖๐๓

ผมเรียนถามอาจารย์ว่า ช่วงนี้ผมปฏิบัติธรรมมาระยะหนึ่งแล้ว มีอยู่วันหนึ่งความคิดปราสาทพระรัตนตรัย ผมไม่ยอมให้มันเกิดแต่อยู่ดี ๆ มันก็เกิด (แต่ผมพยายามห้ามมัน) อาจารย์คิดว่าบาปไหมครับ แล้วอาจารย์มีวิธีในการแก้พฤติกรรมดังกล่าวอย่างไรครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ควรจะบอกมาด้วยว่าปราสาทพระรัตนตรัยว่าอย่างไร คิดอย่างไร จะได้แก้ไขที่ความคิด เพียงแต่บอกว่าปราสาทเฉยๆ ก็ไม่สามารถจะแก้ไขได้ ปราสาทที่คุณพูดถึงนี้ดีคิดว่าดูหมิ่นดูถูก ไม่ยอมรับความดีของพระรัตนตรัย ทั้งพระพุทธ พระธรรม และพระสงฆ์ คุณคิดอย่างไร จึงเรียกว่าปราสาท ขอให้บอกรายละเอียดด้วยจึงจะตอบได้

คำถามที่ ๖๐๔

ดิฉันชอบบทสนทนาของท่านพระสารีบุตรกับท่านพระปุณณมันตานี บุตร ในหนังสือ อธิบายมิลินทปัญหา ของท่านอาจารย์หน้า ๑๙๕-๒๐๒ มาก (ครั้งแรกเคยอ่านในหนังสือ ผู้สละโลก ค่ะ) ที่ท่านพระปุณณมันตานี บุตรตอบคำถามท่านพระสารีบุตร ว่า ท่านประพฤติพรหมจรรย์ในพระผู้มีพระภาคเจ้าเพื่ออะไร โดยอุปมาด้วยรถ ๗ ผลัด ไม่ทราบว่าจะหาอ่านบทสนทนาของท่านทั้งสองในเรื่องอื่นๆ ได้ที่ได้อีกไหมคะ และเหตุใดท่านพระปุณณมันตานีบุตรจึงกล่าวว่า ถ้าพระพุทธร่องค์จักทรงบัญญัติ สีสวิสุทธิ จิตตวิสุทธิ ทิฏฐิวินิสุทธิ กังขาวิตรณวิสุทธิ มัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทธิ ญาณทัสสนวิสุทธิ เป็นอนุปาทาปรีนิพพานแล้ว ก็ชื่อว่า ทรงบัญญัติธรรมที่ยังมีอุปาทานว่าเป็นอนุปาทาปรีนิพพาน เหตุใดจึงกล่าวว่า ธรรมเหล่านั้น เป็น “ธรรมที่ยังมีอุปาทาน” ค่ะ กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงนะคะ

ตอบ

วิสุทธิ ๗ เป็นเพียงมรรคาไปสู่อนุปาทาปรีนิพพาน เหมือนกับมรรคมืองค์ ๘ เป็นมรรคาไปสู่นิพพาน ท่านจึงจัดมรรคมืองค์ ๘ เป็นสังฆตธรรม ดังข้อความในอัคคัปปสาทสูตรว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ธรรมที่เป็นสังฆตะ (มีปัจจัยปรุงแต่ง) อริยมรรคประกอบด้วยองค์ ๘ เป็นเลิศ (พระไตรปิฎกบาลี เล่มที่ ๒๑ ข้อ ๓๓๔) วิสุทธิ ๗ ก็เป็นทำนองเดียวกันนี้ ท่านจึงเปรียบเหมือนรถ ๗ ผลัด ไปสู่จุดหมายปลายทาง ไม่ใช่จุดหมายปลายทาง

คำถามที่ ๖๐๕

ที่พระพุทธองค์ตรัสว่า เราข้ามโอชะได้ เพราะไม่ละความเพียร แต่ก็ไม่พยายามนั้น ๑. โอชะ หมายความว่าอะไรคะ ๒. ไม่ละความเพียร แต่ก็ไม่พยายาม หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

ข้อความเต็มๆ ของพระสูตรนี้ (โฆสมตรณสูตร สังยุตตนิกาย สคาถวรรค พระไตรปิฎกบาลี เล่ม ๑๕ ข้อ ๑-๓) ว่าดังนี้

เทวดาตนหนึ่งทูลถามพระพุทธเจ้าว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ข้าพระองค์ขอทูลถาม พระองค์ข้ามโอชะได้อย่างไร” พระพุทธองค์ตรัสตอบว่า “ท่านผู้มีอายุ เราไม่พักอยู่เราไม่เพียรอยู่ ข้ามโอชะได้แล้ว” เทวดาทูลถามต่อว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้ไม่มีทุกข์ ก็พระองค์ไม่พักไม่เพียร ข้ามโอชะอย่างไรเล่า” ตรัสตอบว่า “ท่านผู้มีอายุ เมื่อใดเราพักอยู่ เมื่อใดเรายังจมอยู่โดยแท้ เมื่อใดเรายังเพียรอยู่ เมื่อนั้นเรายังลอยอยู่โดยแท้ ท่านผู้มีอายุ เราไม่พักเราไม่เพียร ข้ามโอชะได้แล้ว อย่างนี้แล”

ถ้ายังเพียรอยู่ก็แสดงว่ายังไม่ถึงฝั่ง ถ้ายังพักอยู่ก็แสดงว่ายังทำความเพียรอยู่ แต่พระองค์ได้ถึงฝั่งคือพระนิพพานแล้วจึงไม่ต้องพักไม่ต้องเพียร

โอชะคือกิเลสดูจ้วงน้ำที่กล่าวถึงนี้ คือ

๑. กาโมชะ โอชะคือ กาม
๒. ทิฏฐิชะ โอชะคือ ทิฐิ โดยเฉพาะหมายถึงมิจฉาทิฏฐิ
๓. ภโวชะ โอชะคือ ภพ หมายความว่ายังมีการเวียนว่ายตายเกิด อยู่ในภพต่างๆ
๔. อวิชโชชะ โอชะคือ อวิชชา

คำถามที่ ๖๐๖

คนเราเกิดมาทำไม มีชีวิตอยู่เพื่ออะไร

ตอบ

เกิดมาเพื่อพัฒนาตน มีชีวิตอยู่เพื่อพัฒนาตนให้ดีที่สุดเท่าที่มนุษย์
 จะทำได้

คำถามที่ ๖๐๗

โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประกอบด้วยธรรม ๗ หมวด มีความ
 เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างไร และถ้าจะมองในมุมมองของการแบ่งกันทำ
 หน้าที่เพื่อบรรลุเป้าหมายคือการพ้นทุกข์ จะได้หรือไม่ หากต้องการ
 ศึกษาให้ลึกซึ้ง ควรจะอ่านคัมภีร์เล่มใดบ้าง

ตอบ

ถ้าต้องการศึกษาให้ลึกซึ้ง ต้องอ่านหลายคัมภีร์ที่ว่าด้วยเรื่อง
 นั้นๆ เช่น สติปัฏฐาน ๔ ก็ต้องศึกษาจากเรื่องสติปัฏฐาน เช่น มหาสติ-
 ปัฏฐานสูตร เป็นต้น มรรคมีองค์ ๘ ศึกษาได้จากหนังสือ อริยสัจ ๔
 ของวศิน อินทสระ นอกจากนั้นก็ต้องศึกษาเป็นเรื่องๆ ไป ก็ต้องอ่าน
 หนังสือมากหน่อย

คำถามที่ ๖๐๘

ในหนังสือ *อธิบายมิตินทปัญหา* หน้า ๖๙ ท่านอาจารย์ได้กล่าวถึงข้อความในปาฏลิตคามิยวรรค คัมภีร์อุทาน เกี่ยวกับพระนิพพานว่า “ภิกษุทั้งหลาย อายตนะนั้นมีอยู่ แต่ไม่ใช่ดิน น้ำ ลม ไฟ ไม่ใช่อากาศ ฐานัญญายตนะ ไม่ใช่วิญญาณัญญายตนะ ไม่ใช่อาภิญญาจัญญายตนะ ไม่ใช่เนวสัญญานาสัญญายตนะ ไม่ใช่โลกนี้ ไม่ใช่โลกอื่น ไม่ใช่ดวงจันทร์ ดวงอาทิตย์ เรากล่าวสภาพนั้นว่า ไม่มา ไม่ไป ไม่ตั้งอยู่ ไม่จุติ ไม่อุบัติ ไม่ดำรงอยู่ ไม่เป็นไป ไม่มีอารมณ์ นั้นแล้วเป็นที่สุดแห่งทุกข์” และได้อธิบายในตอนท้ายว่า “คำว่า อายตนะในที่นี้ หมายถึงนิพพานนั่นเอง” ดิฉันเคยได้ยินมาว่า นิพพานมิอาจรับรู้ได้ด้วยอายตนะใดๆ และมีความเข้าใจว่า อายตนะทั้งหลายเป็นสังขตธรรม มีปัจจัยปรุงแต่ง เหตุใดอายตนะในที่นี้จึงหมายถึงนิพพานคะ

ตอบ

อายตนะในที่นี้หมายถึงนิพพาน ไม่ใช่อายตนะ ๖ มี ตา หู เป็นต้น ท่านใช้คำว่าอายตนะแทนนิพพานเฉพาะในที่นี้ ในที่บางแห่ง เช่น ในแก้วกฐสูตร ที่ขนิกาย สีลขันธวรรค ท่านใช้คำว่า “วิญญาณ” แทน “นิพพาน” เช่น นิพพานแสดงให้ดูไม่ได้ (วิญญาณํ อนิทสฺสนํ) นิพพานมีชื่อเรียกต่างๆ มากมาย คือมีคำเป็นอันมากที่หมายถึงนิพพานในที่นั้นๆ

คำถามที่ ๖๐๙

อะไรเป็นเหตุที่ทำให้ความสุขและความทุกข์ตั้งอยู่ได้นานคะ

ตอบ

สุขและทุกข์ตั้งอยู่ได้ไม่นานหรอก เพราะมันไม่เที่ยง ความไม่เที่ยงเป็นลักษณะของโลกทั้งปวงรวมทั้งเทวโลกด้วย

คำถามที่ ๖๑๐

สมาธิเป็นสื่อ่นำจิตสงบได้อย่างไร

ตอบ

บำเพ็ญสมณะก่อน เมื่อจิตสงบท่านจึงเรียกว่าสมาธิ ชั่วคราวบ้าง เฉื่อยถาวรบ้าง เป็นถาวรบ้าง ที่เรียกในภาษาบาลีว่า ขณิกสมาธิ อุปปจารสมาธิ และอัปปนาสมาธิ

คำถามที่ ๖๑๑

เราจะฝึกจิตอย่างไรเมื่อกำลังทุกข์

ตอบ

เมื่อกำลังทุกข์ก็ดูทุกข์พิจารณาทุกข์ สวหาเหตุของทุกข์ แล้วดับที่เหตุ ความทุกข์ก็จะดับไป

คำถามที่ ๖๑๒

เรียนอาจารย์ที่เคารพ ทำอย่างไรจึงจะให้ภัยได้บ่อยๆ เมื่อเด็กในสำนักงานพูดกระแทกกระแทก ตัน แดกดัน หรือแสดงกิริยาไม่สุภาพ เช่น กระแทกเก้าอี้ใส่ จะไปคลุกคลีด้วยก็เดินหนีทุกครั้ง แสดงกิริยาหยาบคาย ไม่รู้เด็กผู้ใหญ่ กรุณาตอบยาวๆ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงล่วงหน้าค่ะ

ตอบ

สันดานคนไม่เหมือนกัน คำว่า “สันดาน” อย่างนี้ก็เป็นคำหยาบ นะ มาจากคำว่า “สันตानะ” หรือ “สันตติ” ซึ่งแปลว่า สืบต่อ หรือต่อเนื่อง บางคนกิริยาวาจาหยาบมาหลายชาติแล้วต่อเนื่องกันมา เราเป็นอะไรที่จะมาชูดหรือขัดเกลาสันดานของคนพวกนี้ได้ ให้คุณท่องไว้บ่อยๆ ว่า สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของๆ ตน ผู้ทำดีจักได้ดี ผู้ทำชั่วจักได้ชั่ว ความบริสุทธิ์หรือไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตน คนอื่นใครเล่าจะทำให้คนอื่นบริสุทธิ์ได้ ผู้ทำบาปเองย่อมเศร้าหมองเอง ผู้ไม่ทำบาปย่อมบริสุทธิ์เอง คนกิเลสหนาบางคนพระพุทธเจ้ายังโปรดไม่ได้ เราเป็นใคร คิดได้ อย่างนี้คุณคงจะสบายใจขึ้น สัตว์โลกเป็นไปต่างๆ ตามกรรมของตน สิ่งดีออกจากคนดีย่อมกลับมาหาคนดี สิ่งชั่วออกจากคนชั่วมันก็กลับเข้าไปหาคนชั่ว คุณเจริญพรหมวิหารข้ออุเบกขาเสียบ้างก็จะได้รับผลดี ผมขออวยพรให้คุณได้ประสบสิ่งที่น่าปรารถนา พ้นจากสิ่งที่ไม่น่าปรารถนา เท่านั้นตอบยาวแล้วหรือยัง ขอให้โชคดีนะ

คำถามที่ ๖๑๓

สภาวะที่บุญและบาปไม่สามารถให้ผลได้ คือสภาวะอย่างไรคะ

ตอบ

ต้องสิ้นกิเลสโดยประการทั้งปวงแล้ว และดับชีวิตไปแล้วไม่มาเกิดอีก

คำถามที่ ๖๑๔

กราบเรียนท่านอาจารย์วศิน ดิฉันรู้จักท่านมานานพอสมควร และได้แวะเวียนมาอ่านการสนทนาธรรมของท่านอยู่บ้างแต่ไม่บ่อยนักหลาย ๆ ครั้งดิฉันได้รับความรู้ออกไปจากคำถามของคนอื่น และหลายครั้งที่ดิฉันคิดจะถามท่านอาจารย์บ้าง แต่ก็ตัดสินใจไม่ถามเพียงเพราะดิฉันคิดว่า ท่านอาจารย์มีคำถามมากพออยู่แล้วที่จะต้องตอบ แต่ตอนนี้ดิฉันมีความรู้สึกว่าการใช้ชีวิตของดิฉันในแต่ละวันนั้น ช่างยากเย็นเสียเหลือเกิน ความสับสนเกิดขึ้นอยู่ในใจไม่ห่างหาย จนดิฉันรู้สึกเหมือนเป็นคนทำอะไรลงเล ตัดสินใจไม่ได้ว่าอะไรควรหรือไม่ควร ดูสับสนไปหมดจนแยกไม่ออก ดิฉันควรจะยึดอะไรไว้ให้เป็นหลักแก่ใจตัวเองดีคะ เพราะดูเหมือนว่าสิ่งที่ดิฉันคิดว่าควร พอทำไปแล้วกลับไม่เป็นที่เห็นชอบของใคร ๆ โดยเฉพาะคนที่เคารพดิฉันมากที่สุดอย่างแม่ รู้สึกเหมือนสิ่งที่ควรกับสิ่งที่ต้องทำในชีวิตมันขัดกันอยู่ตลอด ดิฉันขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงสำหรับคำชี้แนะค่ะ

ตอบ

ชีวิตไม่มีสูตรสำเร็จ การกระทำต่างๆ ของคนเรามีเงื่อนไขมาก ยากที่จะตัดสินว่าจะไร้อะไรถูกอะไรผิด อะไรควรอะไรไม่ควรเพราะความ มีเงื่อนไขมากของสิ่งต่างๆ บางอย่างเมื่อเราทำกับคนหนึ่ง เขาชอบ เขาก็เห็นว่าถูกต้อง แต่เมื่อเราไปทำกับอีกคนหนึ่ง เขาไม่ชอบเขาก็ เห็นว่าไม่ถูกต้อง บางทีก็ขึ้นอยู่กับกาลเวลา บางทีก็ขึ้นอยู่กับเทศะคือ สถานที่ แต่ขอให้นึกไว้เสมอว่า เป็นไปไม่ได้ที่เราจะทำอะไรให้ถูกใจคน ทุกคน มั่นยอมจะมีคนชอบบ้างไม่ชอบบ้าง สุภาสิตฝรั่งเขาว่า คนโง่ เท่านั้นที่สามารถทำให้ทุกคนพอใจได้ (Only a fool can please everybody.) เพราะฉะนั้นเมื่อคุณตรองด้วยปัญญารอบคอบแล้ว ได้สอบถามท่านผู้รู้บ้างแล้ว ลองปฏิบัติดูแล้วเห็นว่าเป็นไปเพื่อ ประโยชน์และความสุขแก่ตนเองบ้าง แก่ผู้อื่นบ้างก็ทำไปเถอะหวังว่า คำแนะนำเล็กน้อยนี้จะทำให้คุณสบายใจขึ้น ผมขอเอาใจช่วยด้วย

คำถามที่ ๖๑๕

จะทำอย่างไรดี ที่ทุกวันนี้ต้องใช้ชีวิตอย่างอดทนมากที่สุดแล้ว มี สามี มีลูก แต่ไม่มีความสุขในชีวิตครอบครัว สามีดีแต่กับคนอื่น คนที่ ทำงานชมว่าเป็นผู้ชายที่น่ารัก อบอุ่น มีน้ำใจ เพราะสามีเป็นคนใจใหญ่ ชอบเลี้ยงและดูแลคนอื่น เอาใจใส่ทุกข์สุขคนอื่น แต่กับลูกเมีย สามีไม่ ถูกใจ ไม่พูดคุย หยอกล้อ หรือถามสารทุกข์สุขดิบ มีแต่จะบ่นว่า ตำหนิ สามีเห็นแก่ความสุขของตนเองมากๆ โดยลืมคำว่าหน้าที่ของพ่อ อะไรๆ ก็โยนหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ภรรยาฝ่ายเดียว ภรรยาก็ ทำงานนอกบ้าน ไหนจะต้องทำงานบ้านอีก ไหนจะลูกอีก แต่ละวันอยู่

ร่วมกันแบบแค้นๆ บางทีมีเรื่องไม่สบายใจที่ทำงาน มาปรึกษา สามีจะ
 'ไม่รับฟัง' แถมด่าว่าอีกว่าเรานิสัยไม่ดีเอง หนูไม่มีความสุขในชีวิตเลย
 เวลาหนูเครียดหนูก็จะไปลงกับลูก หนูคิดว่าช่วยไม่ได้ เป็นกรรมของเรา
 ที่ต้องมาเป็นพ่อ แม่ ลูก กัน หนูไม่รู้จะไปพูดให้ใครฟังได้ หนูอยากกลับไป
 ไปเป็นโสด ขอพระคุณอาจารย์มากค่ะ ที่กรุณาอ่านคำถามของหนู

ตอบ

ปัญหาครอบครัวเป็นเรื่องที่ตอบยากที่สุด เพราะเหมือนกับว่าเรา
 ฟังความข้างเดียว ไม่รู้ว่าความจริงจริงๆ เป็นอย่างไร ผมหนักใจมาก
 ในการตอบปัญหาครอบครัว และพลอยหนักใจแทนคุณไปด้วย ผมเคย
 ตอบปัญหาทางอินเทอร์เน็ตมาระยะหนึ่งเมื่อก่อนนี้หลายปีมาแล้ว ได้
 ขอร้องผู้จัดทำว่า ผมขอตอบปัญหาเกี่ยวกับธรรมะอย่างเดียว ไม่ตอบ
 ปัญหาครอบครัวและสังคม แต่คุณถามมาแล้วก็เล่าความในใจให้ฟัง
 หวังว่าคุณคงไม่โกรธ เมื่อคุณทำบุญหรือทำความดีใดๆ ก็ขอให้ตั้งใจ
 อธิษฐานว่า "ขออย่าได้พบกับเหตุการณ์เช่นนี้อีก"

ชีวิตคนเราลำพังตัวคนเดียวต้องแบกรับภาระชั้น ๕ ของตัวเองก็เป็น
 ทุกข์มากอยู่แล้ว เมื่อเกี่ยวข้องกับคนอื่นซึ่งมีความบกพร่องอยู่เป็นอัน
 มากก็จะต้องทุกข์มากขึ้นอีกเพียงใด สังคมวิทยาบอกเราว่า มนุษย์เป็น
 สัตว์สังคมคือชอบอยู่รวมกันเป็นหมู่ แต่พออยู่ด้วยกันเข้าจริงๆ มนุษย์ก็
 มีปัญหาหาก มีปัญหาต่อกัน จนยากที่จะแก้ไขได้ มนุษย์เรากว่าจะคิด
 อะไรได้เหตุการณ์ก็ได้ล่วงเลยมาแล้ว อย่างคนที่คิดจะไม่แต่งงานก็คิด
 ได้เมื่อแต่งงานไปแล้ว คนที่เจ็บป่วยหนักๆ ก็คิดได้เมื่อป่วยเสียแล้ว เป็นเวร
 กรรมของมนุษย์จริงๆ ผมพูดมานี้อาจทำให้คุณเศร้าหนักลงไปอีก ขอให้
 คิดว่าอย่างน้อยคุณก็ได้ระบายให้ใครคนหนึ่งฟัง ผมขอเอาใจช่วยให้

คุณพ้นจากสภาพอย่างที่เป็นอยู่ ขอให้คุณพระรัตนตรัยและคุณความดี ได้คุ้มครองคุณให้พ้นภัยพิบัติต่างๆ

คำถามที่ ๖๑๖

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ช่วยอธิบายเรื่องคนตาบอดถือตะเกียง จากเรื่องที่ยกมานี้ หนูอ่านแล้วไม่ทราบว่าเขาต้องการจะบอกอะไรคะ ขอบพระคุณมากค่ะ ตาบอดถือตะเกียง สมัยก่อนประชาชนในประเทศ ญี่ปุ่นใช้ตะเกียงทำด้วยไม้ไผ่หุ้มกระดาษ ติดเทียนข้างในสำหรับส่อง ทางเดิน ค็นหนึ่งชายตาบอดคนหนึ่งไปเยี่ยมเพื่อน ขากลับเพื่อนยื่น ตะเกียงให้ถือกลับบ้าน “ไม่ต้องหรอก สำหรับฉัน มีดหรือสว่านมันก็ เหมือนกัน” เขากล่าว “ฉันว่าตะเกียงมีประโยชน์สำหรับแก” เพื่อน อธิบาย “แต่ถ้าแกไม่ถือไป เพื่อใครจะเลอะกล่าววิ่งมาชนแกเข้าจะว่าไง ถือไปเถอะนะ” ชายตาบอดรับตะเกียงจากเพื่อน แล้วออกเดินทางไป พอไปได้หน่อยหนึ่ง ก็โดนใครคนหนึ่งชนเข้าอย่างจัง อารามโกรธจัด เขาก็ตะคอกเจ้าหมอนั้นว่า “เดินไม่ดูตาม้าตาเรือ มองไม่เห็นตะเกียง หรือไงโว้ย” “ก็ตะเกียงพี่ชายมันดับแล้ว จะเห็นได้ยังไงวะ” เจ้าหมอนั้น ตอบ จากหนังสือ “เนื้อติดกระดูก” ศาสตราจารย์พิเศษ เสถียรพงษ์ วรรณปก แปล

ตอบ

เขาต้องการจะสอนว่าคนตาบอดที่ถือโคมไฟนั้น ไม่ช่วยให้ตัวเอง เห็นหนทางและเมื่อไฟดับก็ไม่รู้ฉันใด คนบางคนก็ฉันนั้น เป็นคนเขลา แต่สำคัญตนว่าเป็นคนฉลาด ก็ยิ่งแสดงความเขลามากขึ้นดังพระพุทธ

ภาษิตที่ว่า

“ผู้ใดเป็นคนโง่ รู้ตัวว่าเป็นคนโง่ก็พอเป็นคนฉลาดได้บ้างเพราะ
 ความรู้สึกตัวนั้น

แต่ผู้ใดเป็นคนโง่สำคัญตนว่าเป็นคนฉลาด ผู้นั้นเป็นคนโง่แท้ๆ”

บางคนมีศรัทธาในศาสนาแต่ศรัทธาอย่างมีติดบอด เหมือนคน
 ตาบอดไม่ใช้ปัญญาคิดว่าตัวถือศาสนาแล้ว แต่ก็ถือผิดๆ จึงไม่เกิดผลดี
 เหมือนคนตาบอดเหยียบลงไปบนไฟที่ส่องทางก็ไม่รู้

คำถามที่ ๖๑๗

เรียนถามท่านอาจารย์ที่พระพุทธเจ้าตรัสว่า อาหารที่นำมาถวาย
 หากพระองค์ไม่ทรงเสวย เจ้าบ้านก็ต้องทานเอง ที่พระองค์ท่านเปรียบ
 กับการที่พระองค์ถูกนินทา แต่ไม่ทรงรับ ท่านตรัสกับใคร ขอท่าน
 อาจารย์ได้โปรดเล่าด้วยครับ

ตอบ

มีพราหมณ์คนหนึ่งมาด่าพระพุทธเจ้า เพราะเหตุที่ภรรยาของเขา
 เลื่อมใสพระพุทธเจ้ามาก กล่าวคำนอบน้อมพระพุทธเจ้าวันละหลาย
 ครั้ง วันหนึ่งพราหมณ์ผู้นั้นต้องการจะเลี้ยงนักบวช พราหมณ์ได้ขอ
 ภรรยาว่าวันนี้จะได้กล่าวคำนอบน้อมพระพุทธเจ้า ภรรยาก็รับคำ แต่
 บังเอิญนางถือของเพื่อจะไปเลี้ยงสมณพราหมณ์ ของหล่นจากมือตก
 ลงพื้น นางจึงแผลกกล่าวคำนอบน้อมพระพุทธเจ้า พวกสมณพราหมณ์
 ต่างก็ลุกขึ้นพร้อมกันด่าพราหมณ์ผู้เป็นเจ้าของบ้าน พราหมณ์ผู้นั้นโกรธ
 ภรรยาของตนมากและโกรธพระพุทธเจ้าด้วย จึงได้ไปด่าพระพุทธเจ้า

และถามว่า ฆ่าอะไรเสียได้จึงอยู่เป็นสุข ฆ่าอะไรเสียได้จึงจะไม่เศร้าโศก พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่า “ฆ่าความโกรธเสียได้จึงจะอยู่เป็นสุขและไม่เศร้าโศก” ตรัสบอกพรหมณ์ว่า คำดำของเขาคงจะไม่ทรงรับเปรียบเหมือนเมื่อแขกมาบ้าน เจ้าของบ้านนำของมาต้อนรับ ถ้าแขกไม่บริโภค ของนั้นก็ตกเป็นของเจ้าของบ้านเอง พรหมณ์เลื่อมใสขอถึงพระรัตนตรัยตลอดชีวิต

คำถามที่ ๖๑๘

ขอขอบพระคุณท่านอาจารย์มากนะคะ ที่ได้กรุณาตอบคำถามที่ ๖๑๖ เรื่องคนตาบอดถือตะเกียง หน้อยอยู่กับความไม่รู้มา ๔ ปี ลองอ่านบททวนเองหลายครั้งก็ยังตีความไม่ได้ เคยถามเพื่อนแต่ก็ยังไม่ได้รับคำตอบกระจ่าง ท่านอาจารย์ได้กล่าวถึงพระพุทธภาสิตด้วย หนูขอรบกวนทราบที่มาและคำภาษาบาลีด้วยนะคะ เพื่อจะจดจำไว้ใช้บ้างเมื่อมีโอกาสค่ะ ด้วยความเคารพอย่างสูงค่ะ

ตอบ

คำภาษาบาลีว่า

โย พาลो मण्णत्ति पालुयं पणฺत्तिโต วาปี เตน โส

พาลो จ ปณฺत्ติตมานี ส เว พาลิตติ วุจฺจติ

มาในคัมภีร์ธรรมบท พาลวรรค ขุททกนิกาย พระไตรปิฎก เล่ม ๒๕

ในอัมพพาดก เตรสนิปาต พระไตรปิฎก เล่ม ๒๗ พูดถึงคนบอดเหยียบงูบ้าง เหยียบไฟที่ส่องทางบ้างก็ไม่รู้ เป็นคำที่ลูกศิษย์ผู้ล่วงเกินอาจารย์แล้วมาขอโทษว่า ตัวเขาเปรียบเหมือนคนตาบอด ปฏิเสธคุณ

ของอาจารย์จึงเสื่อมจากมนต์ที่เสกมะม่วงไว้ให้ออกลูกได้ทุกฤดูกาล แต่อาจารย์ไม่ยอมให้อภัยเพราะได้สั่งไว้ก่อนแล้วว่า ใครถามว่าเรียนมนต์มาจากไหนก็ขอให้บอกตรงๆ ว่าเรียนมาจากคนจัณฑาลคนหนึ่ง แต่เขาจะอายจึงบอกผู้ถามว่าเรียนมาจากอาจารย์ทิศาปาโมกข์แห่งเมืองตักกสิลา เขาเสียใจมาก ทราบว่าไปตายในป่า (ถ้าต้องการรายละเอียดให้อ่านในอรรถกถาอัมพชาดก เตรสนิบาต)

คำถามที่ ๖๑๙

เมื่อวานคุยกับเพื่อนแนะนำเค้าให้เข้าวัด ทำบุญ เพราะเค้าไม่สบายใจ เค้าบอกว่าเค้าไม่ได้ทุกข์มากหรือชรามากจนถึงกับต้องเข้าวัด (อันนี้ดอกที่หนึ่ง) เค้าบอกว่าทุกวันนี้เค้าให้ทานพวกขอทาน ไม่เคยทำบาป ปฏิบัติหน้าที่การงานของเค้าให้ลุล่วงก็เพียงพอแล้ว (อันนี้ดอกที่สอง) พอเพื่อนพูดอย่างนี้ก็เถียงไม่ถูก เพราะที่เค้าคิดก็ดูเหมือนจะไม่ผิดอะไร คนเราเกิดมาก็ประคองตัวกับชีวิตไปวันๆ ไม่ได้ทำร้ายใคร ให้ทานเล็กน้อย ก็ดูโอเคดี ตกลงว่าเราทำบุญเช่นถวายสังฆทาน ตักบาตร ถือศีลกินเจไป ทำไปทำไม ดีกว่าคนที่เค้าไม่ได้คิดอยากเข้าวัดยังงั้นกัน อึ้งคะอึ้ง ตอบด้วยนะคะ

ตอบ

วิถีชีวิตและวิธีการดำเนินชีวิตของคนเราไม่เหมือนกัน ปล่อยให้เขาไปเถอะ โลกนี้มีความหลากหลายจึงเป็นโลกอย่างที่เราเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ คุณทำของคุณไปตามที่คุณเห็นสมควรและไม่ผิดทางของบัณฑิต ขอให้หายงเงอะ คนเราเกิดมาไม่เหมือนกัน ความคิดก็ไม่เหมือนกัน พฤติกรรมจึงไม่เหมือนกัน

คำถามที่ ๖๒๐

คราวที่พระอานนท์กล่าวชื่นชมพระกาฬทายีเถาะขณะเข้าสมาบัติ
อยู่ได้แสงจันทร์ว่า งดงามอย่างยิ่ง แต่พระพุทธองค์ตรัสกับพระอานนท์
ว่า ทรงรุ่งเรืองยิ่งกว่า ด้วยเดชทั้ง ๕ ทรงรุ่งเรืองเหนือผู้ใดทั้งสิ้น การ
กล่าวเปรียบเทียบกับเช่นนี้ กับการเปรียบเทียบที่เป็น “มานะ” อันพระ
อรหันต์ละได้สิ้นแล้ว มีความแตกต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ต้องการจะบอกความจริงเท่านั้นไม่ใช่มานะ

คำถามที่ ๖๒๑

หากคนเราสิ้นชีวิต ณ ขณะจิตที่ถึงตทั้งควมุตติอยู่ จะถือว่าได้
ภาวะแห่งการเป็นพระอริยบุคคลหรือไม่คะ ถ้าได้ จะเป็นขั้นใด

ตอบ

ไม่เป็น พระอริยบุคคลต้องได้สมุจเฉทวิมุตติ

คำถามที่ ๖๒๒

เคยได้ทราบว่า เมื่อพระพุทธองค์ทรงถามท่านพระสารีบุตรว่า ท่านมีอะไรเป็นวิหารธรรม ท่านพระสารีบุตรตอบว่า มีความว่าง (สุญญตา) เป็นวิหารธรรมนั้น ในพระบาลี มีกล่าวไว้อีกหรือไม่คะว่า พระอริยสาวกองค์อื่นๆ มีธรรมใดเป็นวิหารธรรมบ้าง เช่น ท่านพระอานนท์ พระมหาโมคคัลลานะ พระอนุรุทธ พระมหากัสสปะ เป็นต้น

ตอบ

สุญญตาเป็นวิหารธรรมของพระอริยบุคคลโดยทั่วไปอยู่แล้ว

คำถามที่ ๖๒๓

ไปจำคำพูดของคนข้างบ้านที่กำลังด่าและทะเลาะกันอยู่ พอต่อมาอีกวันดิฉันกำลังสวดมนต์ไหว้พระอยู่ดีๆ คำพูดที่เคียด่ากันเมื่อวันก่อน บังเอิญแวบเข้ามาในความคิดนะคะ ตนเองก็เลยคิดไปว่าเหมือนเรากำลังเอาคำพูดที่จดจำมา (โดยไม่ตั้งใจ) ไปว่าพระรัตนตรัยโดยที่ตนเองไม่คิดจะตั้งใจหรืออยากจะทำให้เกิดขึ้น ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา สิ่งนี้กลายเป็นสิ่งที่ตนเองคิดวิตกตลอดเวลา ว่าเราทำบาป (โดยไม่คิดจะตั้งใจเลยนะคะ) แต่ดูเหมือนว่าพอครั้งต่อๆ ไป เราตั้งใจจะไม่ทำอีก แต่ก็เหมือนกลายเป็นเราต่อต้านตนเอง ชอบคิดขึ้นมาอีก ตอนนี้อยู่เหมือนจะกลายเป็นว่ามันติดอยู่ในใจจิตสำนึกของเราไปแล้ว ทุกวันนี้ก็พยายามทำความดีให้มากๆ เพราะอยากพ้นจากวิบากกรรมตรงนี้ให้ได้คะ ไม่รู้ว่าอธิบายพอจะให้อาจารย์เข้าใจได้หรือเปล่า แต่สรุปคือตนเองได้ ปราบาสพระรัตนตรัยไปโดยที่ไม่ตั้งใจ อาจารย์มีวิธีแก้ไขอย่างไรคะ แล้วจะบาปมากไหม ถ้ากำลังต่อสู้กับมันอยู่

ตอบ

ที่ว่าปรมาศพระรัตนตรัยนั้น ปรมาศว่าอย่างไร ถ้าคุณพูด
วนเวียนอยู่แค่นี้ก็ไม่รู้เรื่อง

คำถามที่ ๖๒๔

กราบเรียนถามท่านอาจารย์วศินว่า มรรคมีองค์แปด กับปัจจุ-
สมุปบาทมีความเกี่ยวข้องกันหรือไม่ในแง่การปฏิบัติเพื่อการดับทุกข์

ตอบ

ปัจจุสมุปบาทว่าด้วยเหตุเกิดของทุกข์และความดับทุกข์ เหตุ
เกิดของทุกข์ก็คือ กิเลส ๓ ตัว ได้แก่ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน การดับ
ทุกข์ก็คือดับกิเลสทั้งสามตัวนี้ ส่วนมรรคมีองค์ ๘ ว่าด้วยหลักธรรม ๘
ประการมีสัมมาทิฐิเป็นต้น มีสัมมาสมาธิเป็นที่สุด

คำถามที่ ๖๒๕

เรียนอาจารย์วศินที่รักและเคารพยิ่ง หนูระลึกถึงอาจารย์ตลอดมา
ตอนนี้รู้สึกว่ามีธุระมาก ทำให้จิตล้าเหลือเกินค่ะ รู้สึกว่ามีเวลาน้อยมาก
ต้องฝึกงานตั้งแต่เช้าเดินทางไปฝึกงาน ต้องเจอผู้คนมากมายต่างๆ กัน
ไป เจอกับกิเลสเขากิเลสเรา โดยมากก็จะบอกตัวเองเวลาที่ไม่สบายใจ
หรือมีอะไรมากระทบบ้างมันเถอะ พยายามสวดมนต์ทุกวัน ทำสมาธิ
ในเวลาที่จะสะดวก แต่ก็เหนื่อยมากกลับถึงโรงพยาบาลก็หลับเป็นตาย
เข้าดูแลคุณพ่อคุณแม่บ้างแล้วก็ไปทำงาน อาจารย์คะหนูรักพ่อกับแม่

มาก แต่ก็เหนื่อยและเครียดจังเลยค่ะ ไม่ใช่เพราะว่าไม่อยากดูแลท่าน
 แต่ว่า มันเหนื่อยใจที่เห็นคุณพ่อต้องนอนอยู่บนเตียงทุกวันๆ ท่านอะไร
 ไม่ค่อยได้แม้ว่าสติก็ยังดีอยู่ คุณแม่ก็เครียดและเหนื่อยเพราะต้องดูแล
 คุณพ่อพยายามบอกให้คุณพ่อทานอาหาร แต่ท่านก็เบื่ออาหารจริงๆ
 ทานไม่ได้ พอน้ำตาลต่ำก็แย่เลย หนูรู้สึกที่ไม่มีเวลาพักผ่อนของตัวเอง
 เลย แล้วก็ทำให้การที่จะระลึกหรือคิดทบทวนธรรมะที่เคยเรียนมามัน
 ทำได้น้อยเหลือเกิน เรื่องความรักก็ดูเหมือนว่าเสรีภาพทางจิตมันช่าง
 น้อยลงทุกที หนูอยากไปหาอาจารย์เหลือเกินค่ะ อยากกลับไปเรียน แต่
 ตอนนี้ก็เหนื่อยเหลือเกิน ถ้าไปเรียนได้เมื่อไหร่คงจะดีไม่น้อย อาจารย์
 พอลจะแนะนำอะไรให้หนูได้บ้างไหมคะ ตอนนี้หนูรู้สึกเหมือนเป็นคน
 เคยมีตาดีเคยมองเห็นอะไรชัดเจน แล้วกลับกลายเป็นคนที่ตาเริ่ม
 ฝ้าฟางจนมองอะไรแทบไม่เห็น สงสารตัวเองจังเลยค่ะ รักและเคารพ
 อาจารย์เสมอค่ะ คิดถึงเพื่อนร่วมชั้นเรียนทุกท่านด้วยค่ะ

ตอบ

ความทุกข์ของชีวิตแต่ละช่วงแต่ละตอนทำให้เราเห็นโทษของ
 สังสารวัฏ เห็นโทษของความเกิด ความทุกข์ทั้งหมดมีมูลเหตุจากที่เรา
 เกิดมา ความทุกข์ไม่มีสำหรับผู้ไม่เกิด ขอให้นึกอย่างนี้บ่อยๆ แล้วตั้งใจ
 ที่จะพยายามปฏิบัติปฏิบัติชอบเพื่อความไม่เกิดอีก เกิดบ่อยๆ เป็น
 ทุกข์บ่อยๆ วนเวียนอยู่อย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุดจนกว่าจะสิ้นกิเลส สิ้น
 สังสารวัฏ เห็นใจหนูเหลือเกินแต่ขอให้คิดว่า สัตว์โลกทั้งมวลอยู่ใน
 สภาพที่ไม่ต่างกัน ล้วนแต่เผชิญหน้ากับความทุกข์อยู่ทั้งนั้น เรามีเพื่อน
 ร่วมทุกข์เกิดแก่เจ็บตายด้วยกันมากมาย คุณยังดีไม่ขาดแคลนปัจจัย ๔
 บางคนมีทุกข์อย่างคุณด้วยและขาดแคลนปัจจัย ๔ ด้วย จะลำบากขึ้น

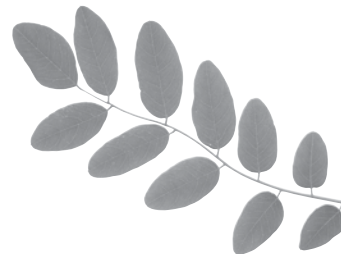
อีกก็เท่า น่าสลดใจจริงๆ เอาความทุกข์มาเป็นบทเรียนเพื่อให้เราปล่อย
หน้าไปสู่ความดับทุกข์โดยสิ้นเชิง ไม่ต้องเวียนมาทุกข์อีก

คำถามที่ ๖๒๖

สวัสดีค่ะ เรียนถามอาจารย์ค่ะพอดีได้รู้ข่าวจากสามี ว่าพี่ชาย
ของสามีแอบมีภรรยาเล็ก และมีลูกด้วยกัน ในความรู้สึกของตัวเอง
สงสัยพี่สะใภ้ค่ะ ที่ยังไม่ทราบเรื่องนี้ แต่ในตัวของพี่ชายสามีเองเป็น
คนเจ้าชู้เจียบ หน้าตาดี ขริม ก่อนหน้านี้และในตอนหนุ่มมีเมียมาหลาย
คน (ตามที่สามีเล่าให้ฟัง) ถ้าสมมติว่าหนูบอกกับพี่สะใภ้เรื่องที่พี่ชาย
สามีไปมีภรณาน้อย หนูจะบาปไหมคะที่ทำให้สามีภรรยาเขาทะเลาะ
กัน แต่ก็ไม่อยากเห็นพี่สะใภ้โง่ในฐานะที่เป็นเมียหลวงและลูกผู้หญิง
เหมือนกัน ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

บอกให้รู้ก็ไม่บาปเพราะพูดความจริงและมีประโยชน์ และควรจะ
แถมให้ด้วยว่า ช่างเขาเถอะ สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นของของตน ผู้ทำ
ดีจักได้ดี ทำชั่วจักได้ชั่ว ผู้ใดแสวงหาทุกข์ใส่ตัวผู้นั้นย่อมประสบทุกข์
เอง เป็นไปตามกฎแห่งกรรม

คำถามที่ ๖๒๗

ธัมมานุสारी และสัทธานุสारी หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

สัทธานุสारी แปลว่า แล่นไปตามศรัทธา หมายถึง พระอริยบุคคลที่มีสัทธินทรีย์แรงกล้าเมื่อได้บรรลุมรรคผล **ธัมมานุสारी** แปลว่า แล่นไปตามธรรม หมายถึง พระอริยบุคคลผู้มีปัญญาในทรีแย้งกล้าเมื่อได้บรรลุมรรคผล

คำถามที่ ๖๒๘

มหาปเทศ ๔ คืออะไร และมีความสำคัญอย่างไรคะ

ตอบ

มหาปเทศ แปลว่า ข้ออ้างยิ่งใหญ่ มีทั้งทางวินัย และมีทั้งทางธรรม ทางวินัย เช่น สิ่งใดที่พระพุทธเจ้าไม่ได้ทรงบัญญัติไว้ว่าควรทำหรือไม่ควรทำ แต่ถ้าเข้ากับสิ่งที่ควรก็ทำได้ ถ้าเข้ากับสิ่งที่ไม่ควรก็ทำไม่ได้ เช่น เครื่องดื่มบางชนิดซึ่งไม่มีในสมัยพุทธกาลแต่มีในสมัยนี้ ลองพิจารณาดูว่าใกล้ไปทางไหนควรทำหรือควรเว้น สำคัญตรงที่เป็นเครื่องมือพิจารณาตัดสินว่าควรหรือไม่ควร มหาปเทศทางธรรม เช่น ได้ยินได้ฟังมาจากคณะหรือจากบุคคลผู้ใดผู้หนึ่งว่า สิ่งนี้ถูกต้องสิ่งนี้ไม่ถูกต้องนำไปเทียบกับพระสูตรบ้างพระวินัยบ้างว่าตรงกับที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ หรือขัดแย้งกับที่พระพุทธเจ้าทรงสอนไว้ เป็นต้น สำคัญตรงที่ทำให้เราไม่เชื่อง่าย ค้นหาหลักฐานทางพุทธศาสนาเสียก่อน เช่น พระสูตร อรรถกถา เป็นต้น

คำถามที่ ๖๒๙

การศึกษาพระไตรปิฎกโดยการอ่านและค้นคว้าจากหนังสือ และ MP3 ด้วยตนเอง มีข้อควรระวังอย่างไรบ้างไหมคะ เพื่อให้สามารถเข้าใจพระพุทธพจน์และข้อความอื่นๆ ได้อย่างถูกต้อง

ตอบ

ก็ต้องถามท่านผู้รู้บ้าง

คำถามที่ ๖๓๐

ถ้าทำบาปชาตินี้มามาก มีสิทธิ์ที่จะนิพพานชาตินี้ได้หรือเปล่าครับ เพิ่งดูองคุณิมาลมาครับ คือทำชั่วฆ่าคนมามากใช้ไหมครับ แล้วสุดท้ายก็ได้พระพุทธเจ้าสั่งสอน สุดท้ายของคุณิมาลได้บรรลุนิพพานในชาตินั้นเลยหรือเปล่าครับ หรือว่าไปนรกก่อน? แล้วจะมีทางเป็นไปได้ไหม ที่ใครสักคนทำบาปฆ่าคนมาอย่างนั้นแต่ก็เกิดบรรลุนิพพานขึ้นมาด้วยอะไรก็แล้วแต่ จะมีทางเป็นไปได้ไหมครับ แล้วถ้าเป็นไปได้ คนที่ถูกโดนกระทำละครับเค้าจะรู้สึกอย่างไรในเมื่อคนชั่วไม่ได้ลงนรก?

ตอบ

ได้ oungeคุณิมาลก็บรรลุนิพพานชั้นสูงสุดเป็นพระอรหันต์ไม่เกิดอีก บาปกรรมก็ตามไม่ได้เรียกว่าอโหสิกรรม ไม่ใช่คนอโหสิแต่กรรมอโหสิเอง

คำถามที่ ๖๓๑

สวดมนต์ให้คนที่เค้าเกลียดเรา เค้าจะเลิกเกลียดเราหรือเปล่าคะ การที่เราสวดมนต์และอุทิศส่วนกุศล ให้กับคนที่เค้าเกลียดเรา จะช่วยให้เค้ารู้สึกดีขึ้นกับเราบ้างหรือเปล่าคะ เพราะดิฉันทำให้คนคนหนึ่ง ผิดหวัง แล้วเหมือนเค้าจะเกลียดดิฉันไปเลย ไม่รู้จะทำยังไงให้เค้าหายเกลียด

ตอบ

เพียงแต่เราไม่เกลียดเขาก็ดีแล้ว เขาเกลียดเราเป็นเรื่องของเขาเอง ช่วยไม่ได้ สวดมนต์ก็เป็นเรื่องดีสำหรับคุณ

คำถามที่ ๖๓๒

ผมเรียนถามอาจารย์ว่า ถ้าผมพูดคำหนึ่งคำนั้นคือคำว่า เกย์ ซึ่งมีหลายความหมาย ซึ่งขณะที่พูดเหมือนกับว่าพูดดังนี้ ชื่อบุคคล (เช่น จอร์จ, พ่อ) เป็นเกย์ แล้วผมไม่ได้ถึงความหมายหรืออารมณ์ในตอนนั้น เฉยๆ มากเลยไม่รู้สึกละไร ผมจะบาปไหมครับ และถือว่าเจตนาหรือไม่ครับ

ตอบ

ไม่เจตนาก็ไม่บาป

คำถามที่ ๖๓๓

อุปนาหะ พยาปาหะ ปฏิฆะ โภคะ ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

อุปนาหะ ผูกโกรธ, พยาบาท คิดเบียดเบียนคิดทำร้ายเขา, ปฏิฆะ หงุดหงิด, โภคะ ชุ้นเคือง

คำถามที่ ๖๓๔

พระพุทธองค์ตรัสว่า ทาน ศีล ภาวนา มีอานิสงส์ต่างกันอย่างไรคะ เคยได้ยินคำกล่าวเปรียบเทียบหลายอย่าง แต่ไม่ทราบว่าที่เป็นพุทธพจน์จริงๆ คืออะไร

ตอบ

อานิสงส์ของทานก็ทำให้มีทรัพย์ ทำให้เป็นที่รักของคนอื่น ทำให้แกล้นเกล้าในที่ประชุม ทำให้ชื่อเสียงดี ตายแล้วไปสุคติ อานิสงส์ของศีล ก็คล้ายๆ กับอานิสงส์ของทาน ที่สำคัญคือ ไม่มีเวรไม่มีภัย อานิสงส์ของภาวนาทำให้เป็นผู้สงบ มีปัญญาดี

คำถามที่ ๖๓๕

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ขยายความของคำกล่าวของท่านอาจารย์ในหนังสือ *การพัฒนาชีวิตเพื่อความสุขในปัจจุบัน* ที่ว่า “ท่านจะชนะโลกโดยการที่ท่านรักษาความสงบไว้ได้เสมอ” สักเล็กน้อยได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

การรักษาความสงบใจไว้ได้เสมอเป็นการชนะตนเอง ผู้ชนะตนเองได้ชื่อว่าชนะโลก มีพุทธศาสนสุภาษิตว่า ชนะตนนั้นแลดีกว่าชนะผู้อื่น

คำถามที่ ๖๓๖

อภัยทานกับธรรมทาน อย่างไหนมีอานิสงส์มากกว่ากันคะ

ตอบ

ธรรมทานย่อมชนะทานทั้งปวงรวมทั้งอภัยทานด้วย คนที่ให้อภัยผู้อื่นได้เพราะมีธรรม

คำถามที่ ๖๓๗

การฟังชานในธรรม มีลักษณะอย่างไรคะ แตกต่างจากการพิจารณาธรรมอย่างไร ขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ

ธัมมทัจจะ ความฟุ้งซ่านในธรรมท่านหมายถึงวิปัสสนูปกิเลส ๑๐ มีโอภาส เป็นต้น พิจารณาธรรม ใคร่ครวญธรรมไม่ได้เกี่ยวกับวิปัสสนูปกิเลส

คำถามที่ ๖๓๘

ว่ากันว่าเงินคือบุญเก่าและไม่มีตัวตนจริงไหมครับ? คนที่มีบุญวาสนา เงินจะไม่ขาดมือและจะอยู่บนโลกนี้อย่างสุขสบายแม้จะไม่มีเงินมากมาย แต่คนจนที่ต้องใช้กรรม ถ้าใครไม่ยอมใช้หนี้กรรมเก่า เงินจะขาดมือตลอดและหาลำบาก เป็นจริงไหมครับ แต่ถ้าใครก้มหน้าก้มตาใช้กรรมไป พร้อมกับทำบุญไปด้วยจะพออยู่พอกิน ท่านผู้ช่วยตอบที่ครับเป็นเช่นนั้นจริงไหมครับ

ตอบ

เงินคือบุญเก่าไม่มีตัวตน หมายความว่าอะไร เรื่องเงินเรื่องทอง ใครขยันหากก็ได้ จะโดยสุจริตหรือทุจริตก็อีกเรื่องหนึ่ง ถ้าได้มาโดยสุจริตก็อยู่ได้นาน ถ้าได้มาโดยทุจริตก็อยู่ได้ไม่นาน และยังจะต้องไปใช้บาปกรรมทั้งชาตินี้และชาติหน้าด้วย คนที่ขยัน ประหยัด รู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักใช้ชีวิต เว้นอบายมุข ย่อมจะมีพอกินพอใช้เสมอ ถ้าสังคมไม่เอาเปรียบเขาเกินไป เรื่องเงินทองและทรัพย์สินสมบัติในสังคมมีปัญหา มีเงื่อนไขมาก มีคนเดือดร้อนมาก สาเหตุเพราะหาได้ไม่พอกินบ้าง ไม่รู้จักพอบ้าง ที่เหลือคุณคิดเอาเองก็แล้วกัน

คำถามที่ ๖๓๙

สงสัยมานานแล้ว ว่าถ้าคนในโลกที่มีศาสนาต่างกันหมด เวลาตายไปขึ้นสวรรค์ เค๋าจะเห็นสวรรค์อันเดียวกันมั๊ย หรือว่าสวรรค์จะแยกไปตามศาสนาเลย เช่น ของไทยก็มีเป็นเทพแต่งกายไทยๆ มีบ้านเรือนเป็นแก้วทรงไทยงามตระการตา ส่วนของคริสต์ก็มีนางฟ้ามีปีกอะไรทำนองนี้

ตอบ

ไม่รู้

คำถามที่ ๖๔๐

ขณะนี้ประเทศไทยกำลังอยู่ในช่วงระหว่างความขัดแย้งทางสังคมอย่างใหญ่หลวง ความแตกแยกนี้ในวันจะบานปลาย เพราะต่างคนต่างไม่ยอมซึ่งกันและกัน ทางศาสนาพุทธซึ่งถือว่าเป็นศาสนาประจำชาติ มีหลักธรรมะและหลักการแก้ไขปัญหานี้อย่างไร? แม้กระทั่งพระตอนนี้ก็ยังแตกแยกเป็น ๒ ฝ่ายตามการเมือง จะช่วยกันแก้ไขปัญหานี้ได้อย่างไร อยากให้อาจารย์ยกตัวอย่างและข้อธรรมะเพื่อแก้ไขปัญหานี้

ตอบ

สัตว์โลกมีทิฐิต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน มีความพอใจต่างกัน จึงมีพฤติกรรมต่างกัน ที่ลำนวนไทยเราชอบพูดว่า นานาจิตตัง มีนิทานเรื่องหนึ่งเล่าไว้ว่า มีคนไปพักผ่อนที่ศาลาหัวเก่าไม่เทียมกัน ฝันหนึ่งตั้งหัวให้มาเทียมกันเท่ากัน ไปดูที่เก่าไม่เท่ากัน พอดึงทำให้เท่ากันหัวก็ไม่เสมอกัน พยายามสักเท่าไรก็ดึงได้เท่า นั้นเพราะคนที่ไปนอนสูงต่ำ

ไม่เท่ากัน ฝึกเหนื่อยเปล่า ในสังคมไหนๆ ก็เป็นเช่นนั้น คนไม่เท่าเทียมกันตั้งแต่เกิดมา การศึกษาไม่เท่ากัน อุปนิสัยต่างกัน การอบรมต่างกัน การฝึกตนก็ต่างกัน ต่างจิตต่างใจ สังคมจึงเป็นอย่างนี้แหละ ให้คำสอนทางศาสนาไปสักเท่าไรก็ไร้ผลเพราะเขาไม่ปฏิบัติตาม เหมือนหวานเมล็ดพืชลงบนหินมันไม่งอก

คำถามที่ ๖๔๑

รบกวนถามอาจารย์เรื่องพระฉันทะ สงสัยว่า ๑. พระฉันทะที่เคยเป็นคนรับใช้ของพระพุทธเจ้าแล้วโดนลงพรหมทัณฑ์หลังพระพุทธเจ้าปรินิพพานกับพระฉันทะที่ฆ่าตัวตายแล้วบรรลุอรหัตต์ ไม่ใช่คนเดียวกันใช่ไหมคะ ๒. ทำไมพระฉันทะที่ฆ่าตัวตายถึงบรรลุอรหัตต์ได้คะ มีกล่าวไว้ในพระสูตรหรือเปล่าคะ ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

เป็นคนละองค์ พระฉันทะที่ฆ่าตัวตายเป็นเพราะท่านมีโรคคือปวดศีรษะและปวดท้องอย่างรุนแรง ท่านทนทุกขเวทนาไม่ไหวจึงปรารถนาจะฆ่าตัวตาย พระสารีบุตรและพระจุนทะน้องชายพระสารีบุตรไปเยี่ยมขอรับรองให้ท่านเลิกคิดเรื่องฆ่าตัวตาย ให้พิจารณาขันธ์ ๕ โดยความเป็นทุกข์ พระฉันทะบอกว่าท่านทนไม่ไหว แต่ท่านจะฆ่าตัวตายโดยที่จะไม่ให้พระพุทธเจ้าทรงติเตียนแล้วท่านก็ฆ่าตัวตายด้วยคัสตราพร้อมได้สำเร็จเป็นพระอรหัตต์ ท่านเรียกพระอรหัตต์ประเภทนี้ว่าชีวิตสมสึสี แปลว่า สิ้นชีวิตพร้อมด้วยสิ้นกิเลส (ดูรายละเอียดใน ฉันทโนวาทสูตร มัชฌิมนิคาย อุปริปัณณาสกั)

คำถามที่ ๖๔๒

กราบเรียนท่านอาจารย์ที่เคารพอย่างสูง ไม่ได้เข้ามาเรียนถามปัญหาต่อท่านเสียนาน พอกลับมารู้สึกดีใจที่ท่านยังตอบปัญหาให้กับผู้สนใจอยู่เสมอเช่นเดิม (ยังคงความมั่งคั่งมาดั่งเดิม) ขณะนี้แค่พิมพ์ชื่อท่านอาจารย์ในกูเกิ้ล ก็จะได้ฟังธรรมบรรยาย ได้ฟังเทปการอ่านหนังสือของท่านได้โดยสะดวก อยากฟังเมื่อไหร่ก็ได้ฟัง ทำงานไปฟังไปเพลินเพลินดีมาก เสียหายที่เทปบันทึกเสียงที่ลงในวีปยังน้อยมาก มีเรื่องน่าสนใจและเป็นประโยชน์มากมายที่ท่านบรรยายไว้ในรายการของมหาหมกุฏราชวิทยาลัย ที่อยากได้ฟังอีก จึงเรียนมาเพื่อให้ท่านอาจารย์ทราบวาศิษย์นี้ยังระลึกถึงพระคุณของท่านอาจารย์ตลอดมา (และจะตลอดไป) ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัย คຸ້มครองท่านอาจารย์ให้มีสุขภาพแข็งแรงและปลอดภัย มีเรี่ยวแรงทำงานส่งเสริมพระพุทธศาสนาตลอดจนให้ปัญญาแก่ชาวพุทธต่อไปตราบนานเท่านาน ด้วยจิตคารวะ

ตอบ

จดหมายของคุณฉบับนี้ อ่านแล้วปลื้มใจมาก ชอบใจมาก น่าจะเข้ามาดูบ่อยๆ นะ จะได้เป็นกำลังใจให้อาจารย์ และขออวยพรให้คุณประสบความสำเร็จในทุกสถานในกาลทุกเมื่อ หวังว่าจะได้อ่านข้อความดีๆ ในโอกาสต่อไปด้วย

คำถามที่ ๖๔๓

ทำไมจิตถึงสามารถทำงานได้เองคะ

ตอบ

จิตต้องมีเจตสิกด้วย เจตสิกคือเวทนา สัญญา สังขาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือสังขาร เป็นตัวปรุงแต่งจิตให้ดีให้ชั่วให้สุขให้ทุกข์

คำถามที่ ๖๔๔

การยึดมั่นในความดี ในสิ่งที่ถูกต้อง เป็นอุปาทานไหมคะ

ตอบ

ก็อุปาทานในความดี แต่ก็ถ้ายังไม่ถึงอรหัตตผลยังไม่เป็นพระอรหันต์ ก็ยึดความดีไปก่อน เหมือนข้ามทะเล เมื่อยังไม่ถึงฝั่งก็อาศัยเรือไปก่อน ถึงฝั่งแล้วค่อยทิ้งเรือ พระอรหันต์ท่านจึงมีชื่อว่า เป็นผู้ละบุญและบาปได้แล้ว คือไม่ติดดีไม่ติดชั่ว อย่างพระพุทธพจน์ที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เราสอนให้ละแม้ธรรม จะป่วยกล่าวไปไปถึงธรรมเล่า”

คำถามที่ ๖๔๕

อินทรีย์ ๕ กับพละ ๕ ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

เมื่อทำหน้าที่ของตนเรียกว่าอินทรีย์ แปลว่า เป็นใหญ่ในกิจของตน เช่น ศรัทธาเป็นใหญ่ในความเชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ กำจัดสิ่งที่ไม่ควรเชื่อ เป็นต้น แต่เมื่อรวมกันทำหน้าที่กำจัดกิเลส เรียกว่า พละ เหมือนเราแบมือออก นิ้วทั้ง ๕ นิ้วต่างก็แยกกันไม่มีกำลัง แต่เมื่อกำเข้านิ้วทั้ง ๕ นิ้วรวมกันทำให้มีกำลังในการจับสิ่งต่างๆ เช่น จับมีดฟันต้นไม้ จับเชือกสำหรับดึงสิ่งต่างๆ หรือจับปากกาเขียนหนังสือ เป็นต้น

คำถามที่ ๖๔๖

จิตตชุกตา หมายความว่าอะไรคะ มีความสำคัญอย่างไร

ตอบ

จิตตชุกตา แปลว่า ความเป็นผู้มีจิตตรงคือไม่คด ตรงตามธรรม ตรงตามความเป็นจริง

คำถามที่ ๖๔๗

จิตที่ควรแก่การเจริญสมณะ และวิปัสสนากรรมฐาน ควรมีลักษณะ
อย่างไรคะ

ตอบ

ก็เป็นจิตตรง เมื่อเจริญกรรมฐานแล้วก็เป็นจิตที่ตั้งมั่น บริสุทธิ์
อ่อนโยน ควรแก่การทำงาน คือจะให้นุ่มไปทางใดก็ได้ เหมือนดิน
น้ำมันหรือดินที่กำลังหมาดเราจะปั้นให้เป็นรูปใดก็ได้ ลักษณะของจิต
เช่นนี้ ชาวสะฮาดเหมือนคนนั่งคลุมผ้าขาวทั้งตัว เป็นลักษณะของจิต
ที่อยู่ในฌานที่ ๔ ต่อไปเมื่อจะทำอภิญาข้อใดข้อหนึ่ง ท่านให้ถอย
จิตมาอยู่ที่อุปปจารสมาธิแล้วทำอภิญา สำหรับข้อนี้ขอจบเท่านี้ก่อน

คำถามที่ ๖๔๘

กราบสวัสดีค่ะท่านอาจารย์ หนูฝึกดูความโกรธที่เกิดขึ้นกับตัวเอง
(โกรธนิดหน่อย) มองไปได้ความโกรธก็พบความไม่พอใจ ความหงุดหงิด
ดูไปอีกเรื่อยๆ ก็พบความผิดหวัง อยากให้เป็นอย่างที่ใจเราคิด แล้วก็
พบว่ามีความกลัว มีความต้องการ มีอารมณ์พอใจ ไม่พอใจ นานๆ วัน
เข้ามันก็ค่อยจางๆ เลือนลางไป เดียวก็กลับมาใหม่ มันเปลี่ยนไปเปลี่ยน
มา เออ มันไม่ได้เสมอต้นเสมอปลาย มันเปลี่ยนไปเปลี่ยนมาของมัน
ไปเรื่อย หนูก็ดูต่อไป ความเยือกเย็นกลับเข้ามา แล้วอยู่ๆ ก็คิดว่ากิเลส
ที่เข้ามา มันทำให้เรามีปัญญาคิดได้นี่นา กิเลสนี้ก็มียประโยชน์เหมือน
กันนะ เป็นอาหารของการเจริญปัญญา คิดอย่างนี้ถูกหรือไม่คะ กิเลส
มีประโยชน์จริงๆ หรือเปล่า และขอคำอธิบายเพิ่มเติมในคำถามเรื่อง

อินทรีย์ ๕ อีกสักเล็กน้อยค่ะ (จากคำถามข้อ ๖๔๕) ที่ท่านกล่าวว่า ศรัทธาเป็นใหญ่ในความเชื่อสิ่งที่ควรเชื่อ กำจัดสิ่งที่ไม่ควรเชื่อ แล้ว สติ วิริยะ สมาธิ ปัญญา ล่ะคะ มีคำอธิบายต่ออย่างไร ขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ในการให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง หนูเข้ามาอ่านการตอบคำถามของท่านอาจารย์ทุกอาทิตย์เลยค่ะ

ตอบ

ไม่มีกิเลสดีกว่า เปรียบเหมือนกับโรคทำให้งการแพทย์คืบหน้าใหม่ๆ ได้ แต่ไม่มีโรคดีกว่า กิเลสเป็นศัตรูที่ร้ายแรงของมนุษย์ เป็นสมุทัย-เหตุให้เกิดทุกข์ เรามีหน้าที่ต้องละกิเลสแม้จะละยากเพียงไรก็ตาม อย่าไปเห็นคุณของมันเลย

เกี่ยวกับอินทรีย์ ๕ เรื่องศรัทธาพูดไปแล้ว วิริยะเป็นใหญ่ในความเพียร กำจัดความเกียจคร้าน, สติ เป็นใหญ่ในการระวัง กำจัดความประมาท, สมาธิ เป็นใหญ่ในความมั่นคงแห่งจิต กำจัดความฟุ้งซ่าน, ปัญญา เป็นใหญ่ในความสว่างแห่งจิต กำจัดโมหะหรืออวิชชา

คำถามที่ ๖๔๙

หนูอ่านหนังสือเรื่องวิธีทำจิตให้บริสุทธิ์เป็นเล่มแรก เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๔๗ หลังจากนั้นไม่นาน หนูได้ศึกษาพระพุทธศาสนา ทั้งด้านปริยัติและปฏิบัติ จนตัวเองรู้จักคำว่า Change ก่อนที่ บาร์ค โอบามา จะใช้คำนี้เสียอีกนะคะ หนูขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ที่คำสอนของท่านทำให้หนูเกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีทางด้านจิตใจ ถือได้ว่าเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในชีวิต หลายครั้งที่หนูหยิบ

หนังสือเล่มนี้และอีกหลายๆ เล่มของท่านอาจารย์ขึ้นมาอ่านบททวนอีกก็ได้พบกับอะไรดีๆ มากมาย เหมือนได้รู้ธรรมะเพิ่มขึ้นทุกครั้ง หนูฝึกหัดที่จะคิดพิจารณาธรรมตามที่ท่านได้เขียนแนะนำไว้ในหนังสือบ้างจดจำวิธีการสอนของท่านบ้าง วันนี้อ่านอีกครั้ง ประทับใจที่ท่านเขียนไว้ว่า หากไม่ฉลาดในวาระจิตของผู้อื่น ก็พึงสำเหนียกว่าจะฉลาดในวาระจิตของตน แล้วท่านก็ขยายความว่า ผู้ฉลาดในวาระจิตของตนเป็นอย่างไร เมื่อหนูอ่านใกล้จะจบก็คิดไปล่วงหน้าว่า ชอบจังเลย แต่เราจะหาที่มาของเรื่องนี้จากที่ไหน ยังคิดได้ไม่ทันไร ก็พบว่าท่านกรุณาบอกไว้อีกว่า ถอดความมาจากนัยพระพุทธพจน์ ในอังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๔ ข้อ ๕๔ ฉบับภาษาบาลี หนูเข้าไปสืบค้นดู ก็พบข้อความที่ว่านี่อยู่ใน *สมถสูตร* ว่าด้วย ความสงบแห่งจิต หนูขอบพระคุณท่านอาจารย์ ที่ให้แต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ เหมือนท่านจะคอยชี้แนะ บอกแนวทางให้ผู้ที่ศึกษาธรรม ค่อยๆ ก้าวเดินไปอย่างช้าๆ แต่ว่าถูกต้องและมั่นคง หนูขออำนาจคุณพระรัตนตรัยจงคุ้มครองท่านอาจารย์ให้อยู่เป็นสุขทุกสถาน ในกาลทุกเมื่อ เป็นที่พึงของศิษย์ผู้ยังต้องศึกษาอยู่ด้วยเทอญ

ตอบ

ยินดีด้วยที่อ่านหนังสือของอาจารย์แล้วได้ความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ค่อยทำไปค่อยสะสมไป ปัญญา ก็จะเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ขอปรารถนาดีให้พรมา

คำถามที่ ๖๕๐

ปัญหาหยาเสพติด การฆ่าตัวตาย การเบี่ยงเบนทางเพศ การข่มขืน
กระทำซ้ำเรา นักเรียนทะเลาะวิวาทกัน ใช้ธรรมะข้อใดแก้ไข

ตอบ

ต้องใช้ธรรมะให้เหมาะสมเป็นเรื่องๆ ไป เหมือนกินยาให้เหมาะแก่
โรค เช่น กรณีการข่มขืนก็ต้องใช้ธรรมะข้อสำหรับอินทรีย์ ๖ คือระวาง
ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ไปทำบาปอกุศล เรื่องอื่นๆ ที่คุณว่ามาก็
เหมือนกัน ถ้าสำหรับอินทรีย์ได้ ฝึกใจตนเองได้ เอาชนะตนเองได้ เรื่อง
ร้ายทั้งหลายก็จะไม่เกิดขึ้น

คำถามที่ ๖๕๑

การอธิษฐาน หรือ การสร้างอธิษฐานบารมี จะต้องทำอย่างไรจึง
จะถูกต้องคะ

ตอบ

อธิษฐานมี ๒ อย่าง คือ

๑. ตั้งใจขอให้ได้สิ่งนั้นสิ่งนี้ ให้เป็นอยุ่อย่างนั้นอย่างนี้
๒. อธิษฐาน คือ ความตั้งใจอย่างมั่นคงที่จะให้ได้บรรลุถึงจุด
มุ่งหมายสูงสุด

อย่างที่ ๒ นี้แหละเป็นอธิษฐานบารมี อย่างที่พระพุทธรเจ้าเคยทรง
กระทำมา ตั้งใจมั่นมุ่งพระโพธิญาณ

คำถามที่ ๖๕๒

คำกล่าวที่ว่า “พระโสดาบัน ละความเห็นผิดว่า มีตัวตนได้ แต่ยังมีติดกายยึดใจอยู่ พระอนาคามี ปล่อยวางความยึดกายได้เด็ดขาด แต่ยังมีติดใจอยู่ พระอรหันต์สลະคืนทั้งกายและใจให้โลก” มาจากพุทธพจน์ว่าอย่างไร หรือพอเทียบเคียงได้กับพุทธพจน์ใดคะ

ตอบ

ยังไม่เคยพบ

คำถามที่ ๖๕๓

ใน ธรรมจักรกัปปวัตตนสูตร ที่ว่า “อะยัง โข สว ภิกขเว มัชฌิมาปฏิบัติ ตถาคเตนะ อภิสัมพุทธา จักขุกรณี ญาณกรณี” คำว่า “จักขุกรณี ญาณกรณี” แปลได้ว่าอย่างไรคะ บางท่านแปลว่า เป็นเครื่องกระทำให้เกิดจักขุ เป็นเครื่องกระทำให้เกิดญาณ บางท่านแปลว่า (หน้าที่ต่อมัชฌิมาปฏิบัติ) คือการดูและการรู้ สักแต่ว่าดู สักแต่ว่ารู้ เท่านั้น ท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไรคะ กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์เป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

ทำให้เกิดจักขุ ทำให้เกิดญาณ ตัวประธานคือ มัชฌิมาปฏิบัติ ส่วนคำว่า จักขุกรณี ญาณกรณีเป็นคุณศัพท์ ถือเอาความว่า มัชฌิมาปฏิบัติทำให้เกิดจักขุ ทำให้เกิดญาณ

คำถามที่ ๖๕๔

การเจริญสติอยู่เสมอๆ จะทำให้สามารถบรรลุธรรมเป็นพระอริยบุคคลได้ไหมคะ และบรรลุได้อย่างไรคะ

ตอบ

ได้ เหมือนเรากินข้าว กินไปกินไปก็อิ่ม ถามว่าอิ่มได้อย่างไร จันไดก็จันนั้น อีกลูกมาหนึ่งเหมือนเรากินยาแล้วหายโรค ถามว่าหายได้อย่างไร

คำถามที่ ๖๕๕

ผมจะมีวิธีการเจริญเมตตาอย่างไรบ้างครับ เนื่องจากผมเป็นคนที่ค่อนข้างมีโทษบ่อยครับ ขอกราบขอบพระคุณครับ

ตอบ

ก็ทำจิตใจให้ประกอบด้วยเมตตา ในคนและสัตว์ทั้งปวงรวมทั้งตัวเอง ด้วย หมั่นให้อภัยทาน อย่างนี้แหละเรียกว่าเจริญเมตตาช่วยดับโทษได้

คำถามที่ ๖๕๖

บุพนิมิตของอริยมรรคมีองค์ ๘ คืออะไรคะ

ตอบ

ตามพระพุทธพจน์หมายถึงการได้กัลยาณมิตร เป็นเครื่องหมายเบื้องต้นแห่งการได้อริยมรรคมีองค์ ๘

คำถามที่ ๖๕๗

บุคคลที่มีตนเป็นที่พึ่งของตนได้อย่างแท้จริง คือบุคคลเช่นไรคะ

ตอบ

คือบุคคลที่เป็นพระอรหันต์

คำถามที่ ๖๕๘

หากญาติผู้ใหญ่ผู้สูงอายุ เจ็บไข้ได้ป่วย และหงุดหงิด อยู่เสมอ แต่ไม่ต้องการพึ่งธรรม หรือระลึกถึงความตาย (พิจารณาภวนสติ) ลูกหลานควรจะดูแลท่านอย่างไรเพื่อเตรียมตัวสำหรับวาระสุดท้ายของชีวิต หรือชีวิตในชาติหน้าคะ

ตอบ

ทุกคนมีกรรมเป็นของของตน เขาต้องทำเองเราทำแทนเขาไม่ได้ ความบริสุทธิ์และความไม่บริสุทธิ์เป็นของเฉพาะตน คนหนึ่งจะทำให้ อีกคนหนึ่งบริสุทธิ์หาได้ไม่

คำถามที่ ๖๕๙

สังขารในปฏิจจสมุปบาท สังขารในชั้น ๕ และสังขารอันพระอรหันต์ละได้แล้วต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

สังขารในปฏิจจสมุปบาทกับในชั้น ๕ เหมือนกัน พระอรหันต์ละความยึดมั่นในชั้น ๕ ซึ่งรวมสังขารอยู่ด้วย คือจิตของท่านไม่ถูกปรุงแต่งจิตถึงวิสังขาร

คำถามที่ ๖๖๐

สวัสดีค่ะ ขอบ่ห่องสนทนารธรรมมาก ๆ ค่ะ เรเรียนถามว่า ซาติกำเนิดคือพื้นฐานของบุญและกรรมที่ได้ทำมาแต่ซาติกำ่อนๆ ที่ทำให้เราเกิดมาเป็นแบบนี้ ขอขอบคุนคะ

ตอบ

หลักฐานตามพระพุทธพจน์มีว่า “เรามีกรรมเป็นของของตน เป็นผู้รับมรดกกรรม เกิดมาแต่กรรม มีกรรมเป็นพวกพ้องเผ่าพันธุ์ มีกรรมเป็นที่พึ่งพาอาศัย” รวมความว่า กรรมนั้นแหละจำแนกให้คนเกิดมาต่างๆ กัน อย่างที่เราเห็นอยู่นี้ เพราะฉะนั้นทุกคนจึงควรระวังเรื่องกรรมให้จงหนัก ผู้ทำดีจักได้รับผลดี ผู้ทำชั่วจักได้รับผลชั่ว แต่เรื่องกรรมเป็นเรื่องสลบซับซ้อนมาก มีเงื่อนไขมาก ยากที่จะเข้าใจให้ถี่ถ้วนได้ ยกเว้นท่านผู้ได้ญาณพิเศษ เช่น ระลึกชาติกำ่อนได้ ได้ทิพยจักษุ เป็นต้น

คำถามที่ ๖๖๑

อะไรเป็นเหตุผลที่ท่านจัดศีลสัญญาเป็นเหตุใกล้ให้เกิดสติคะ

ตอบ

คำว่า “**ศีลสัญญา**” แปลตามตัวว่า ความสำคัญหมายในความมั่นคง ผมไม่เคยได้ยินคำนี้ ถ้าความหมายตรงตามตัวอักษรก็ทำให้สติมั่นคงได้

คำถามที่ ๖๖๒

ธรรมสมาธิ และ จิตสมาธิคืออะไรคะ

ตอบ

ธรรมสมาธิ คือสมาธิที่ได้จากการประพาศิธรรมบางอย่าง เช่น ประพาศิอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ระลึกขึ้นมาแล้วจิตใจสงบ เรียกว่า ธรรมสมาธิ ความที่จิตใจสงบนั่นเองเรียกว่า **จิตสมาธิ**

คำถามที่ ๖๖๓

วิญญานที่แปลว่า นิพพาน ปรากฏในพระสูตรใด และพระพุทธรองค์ที่ทรงขยายความของคำว่า “วิญญาน” ในพระสูตรดังกล่าวว่าอย่างไรคะ

ตอบ

ปรากฏในแก้วกฐสูตร ที่สมณิกาย มีข้อความบางตอนว่า “วิญญาน (หมายถึงนิพพาน) แสดงให้ดูไม่ได้ ไม่มีที่สิ้นสุด มีแสงสว่างโดยรอบฯ” อรรถกถาแห่งพระสูตรนี้อธิบายว่า วิญญานในที่นี้หมายถึงนิพพาน ส่วนคำว่ามีแสงสว่างโดยรอบนั้น ท่านอธิบายเป็นว่า มีทางลงโดยรอบเปรียบเหมือนมหาสมุทรที่จะลงไปทางใดก็ได้

คำถามที่ ๖๖๔

การ “อยู่กับปัจจุบัน” ของปุถุชนและพระอริยบุคคลมีความแตกต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

พระอริยบุคคลระดับสูงเช่นพระอรหันต์ท่านอยู่กับปัจจุบันโดยไม่มีกิเลส ส่วนพระอริยบุคคลระดับต่ำลงมายังมีกิเลสอยู่บ้าง ส่วนการอยู่กับปัจจุบันของปุถุชนเป็นไปชั่วคราวยังมีกิเลสอยู่ เปรียบเหมือนความเย็นของน้ำที่มีความสะอาดไม่เท่ากัน เช่น อาน้ำโคลน อาน้ำขุ่น อาน้ำใสสะอาด ให้ความเย็นเช่นเดียวกันแต่ไม่เหมือนกัน

คำถามที่ ๖๖๕

ธรรมข้อใดบ้างที่ช่วยแก้กฏให้มีศีลบริบูรณ์คะ

ตอบ

หิริโอตตัมปะ เมตตากฎณา

คำถามที่ ๖๖๖

การจะเป็นพระอรหันต์ได้ จะต้องได้ฌาน ๔ ก่อนเสมอไปไหมคะ

ตอบ

ไม่เสมอไป พระอรหันต์ฝ่ายสุกขวิปัสสก์ไม่ต้องผ่านฌาน

คำถามที่ ๖๖๗

ท่านอาจารย์มีความเห็นว่า พุทธศาสนาเป็นศาสนาที่มีกฏตายตัว ไม่อาจโต้แย้งได้ (dogmatic) หรือไม่คะ เพราะเหตุใดคะ

ตอบ

ไม่มีสิ่งที่เรียกว่า dogmatic พระพุทธศาสนามีลักษณะยืดหยุ่น ตามเหตุการณ์ตามความจำเป็น มีเงื่อนไขตามเหตุปัจจัย

คำถามที่ ๖๖๘

ความสุขในทางพุทธศาสนาแบ่งได้เป็นกี่ประเภทคะ และเหตุแห่งความสุขเหล่านั้น คืออะไรบ้างคะ

ตอบ

ตามตำราก็มีสุขอยู่ ๒ ประเภท คือ สุขกายและสุขใจ เรียกว่า กายิกสุขและเจตสิกสุข ที่สำนวนไทยมักพูดเสมอว่า “สุขกายสบายใจ” ความมีสุขภาพกายดีเป็นเหตุแห่งความสุขทางกาย ความมีสุขภาพจิตดีเป็นเหตุแห่งความสุขทางจิต อีกหมวดหนึ่งเรียกว่า สามิสสุขและ นiramisสุข **สามิสสุข** แปลว่า สุขที่มีอามิส เช่น สุขที่เจือด้วยกามคุณ ๕ **นiramisสุข** สุขที่ไม่เจือด้วยอามิส คือไม่เจือด้วยกามคุณ ๕ แต่เป็นความสุขที่เกิดจากการปฏิบัติธรรมประพฤติดูอยู่ในความดี ถ้าพูดถึงความสุขที่เป็นขั้น ท่านแบ่งไว้ ๑๐ ขั้น คือ ๑. กามสุข ๒.-๙. ฌานสุข ๑๐. นิพพานสุข

คำถามที่ ๖๖๙

ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า พระอริยบุคคล ฝ่ายสุกขวิปัสสก หากปรารถนาจะย้อนกลับมาฝึกเข้าฌาน จะสามารถทำได้ทุกคนหรือไม่ ขอบพระคุณคะ

ตอบ

ทำได้ แต่ไม่แน่ใจว่าจะทำได้ทุกท่านหรือไม่

คำถามที่ ๖๗๐

กราบเรียน อ.วศิน ที่เคารพครับ ผมอยากทราบว่าการเล่นหุ่นเงา
กำไร นี่ผิดหลักศาสนาหรือเปล่าครับ เพราะมีความคิดจะไปลงทุนบ้าง
แต่ยังไม่ค่อยแน่ใจ เลยไม่ค่อยสบายใจครับ กลัวจะเป็นการหาทรัพย์
ในทางไม่ชอบ (คล้ายๆ กับการพนัน) ขอบพระคุณอาจารย์มากครับ

ตอบ

พูดถึงเรื่องการเงากำไรก่อน มีอาชีพอยู่เป็นจำนวนมากที่ลงทุน
แล้วเงากำไร เช่น การค้าขาย เป็นต้น ก็ไม่ผิดหลักศาสนา แต่สำหรับ
การเล่นหุ่นนี้ ผมไม่มีความรู้เลย ไม่รู้ว่าเขาเล่นกันอย่างไร จึงไม่อาจ
ตอบให้ชัดเจนได้ ต้องขออภัยที่ทำให้ความแจ่มแจ้งให้คุณไม่ได้

คำถามที่ ๖๗๑

กราบเรียนอาจารย์ที่เคารพ ได้ติดตามอ่านผลงานของอาจารย์มา
นาน หนูรบกวนขอคำชี้แจงจากอาจารย์ด้วยค่ะซึ่งตอนนี้หนูไม่รู้จะทำย้ง
งៃดี คุณแม่ของหนูปัจจุบันอายุย่าง ๗๖ ปี เดินเหินไม่ค่อยสะดวกเนื่อง
เพราะผ่าตัดข้อสะโพก เมื่อ ๔-๕ เดือนนี้แม่ได้มีโอกาสไปที่วัดแห่งหนึ่ง
เพื่อไปนมัสการหลวงพ่อรูปหนึ่งที่เป็นที่สักการะของคนที่ยังคงโดยพี่สาว
เป็นคนพาไป แต่กลายเป็นว่าแม่ได้ไปถูกคอกับพระลูกวัดแทนจนเมื่อ
๒ อาทิตย์ที่แล้วทางวัดได้โทรมาแจ้งให้พี่สาวทราบว่าได้ขับไล่พระรูปดัง
กล่าว ออกจากวัดไปเนื่องจากทำผิดร้ายแรงขึ้น คือขบถรพาศีกาไปมั่ว
จนเป็นที่ครหาและมีพฤติกรรมหลายอย่างที่ผิดวินัยร้ายแรง และที่ร้าย
ไปกว่านั้นรถที่ได่มาก็มาจากเงินที่แม่ของหนูให้ไป โดยพระรูปนี้โกหก

แม่หนูมาตลอดว่าต้องขบรธาให้พระผู้ใหญ่ไปทำกิจธุระ พวกหนูเพิ่งจะรู้ทีหลังว่าตลอดเวลาแม่ได้คุยทางโทรศัพท์กับพระรูปนี้ทุกวัน จนถึงเที่ยงคืน และได้โอนเงินไป ๖ แสนบาท พอทราบเรื่องพวกลูกๆ ก็ได้เตือนแม่และเล่าถึงสิ่งที่รู้มาให้แม่ฟัง แต่ท่านก็ไม่สนใจกลับหาว่าพวกเราใส่ร้ายป้ายสี และโทษทางวัดว่าอิจฉาตาร้อน ถึงขั้นว่าพระครูที่เป็นเจ้าอาวาสว่าไล่คนที่ไม่มีความผิด (หนูลืมบอกไปว่าพระรูปนั้นเพิ่งจะมาบวชได้ไม่นานเพราะมีคดีฆ่าคนตายและหนีมา แต่เนื่องจากไม่มีกินพระครูท่านสงสารจึงให้มาบวช) สุดท้ายพวกลูกๆ ก็ตัดสินใจใช้ไม้แข็ง เราทำทุกวิถีทางทั้งทางตำรวจ จนเรามีปากเสียงกันจนถึงกับฟังโทรศัพท์แม่ แต่แม่หนูก็ยังพยายามติดต่อ น้องสาวหนูเคยแย่งโทรศัพท์มาพูดและบอกให้พระนั้นเลิกติดต่อกับแม่ แต่กลับปรากฏว่าเขาบอกว่าแม่หนูไปยุ่งกับเขาเอง และยังพูดว่ามึงห้ามแม่มึงให้ได้ก่อน เรื่องล่าสุดมันจะให้แม่หนูไปประกันตัวให้ พวกหนูมีปากเสียงกับแม่ทุกวันทั้งปลอบทั้งขู่ แต่แม่หนูกลับกลายเป็นเห็นพวกลูกเป็นศัตรูถึงกับจัดรูปแข่งพวกเราทุกวัน และถ้อมีดจะแทงถ้าเข้าไปใกล้ แม่ไม่เคยฟังใครเพราะแม่เป็นใหญ่ในบ้าน พ่อหนูตอนนี้สุขภาพไม่แข็งแรงพวกหนูพาท่านไปอยู่บ้านพี่สาว หนูไม่รู้ว่าจะทำยังไงดีจะปล่อยให้ไปตามวิบากกรรม (เคยปรึกษากับพระบางท่านก็บอกว่าแม่หนูโดนมนต์เสน่ห์ เคยพาแม่ไปวัดรดน้ำมนต์ก็แล้วอะไรก็ไม่ดีขึ้น) แม่เคยบอกพระนั้นให้มาทำร้ายพวกเราด้วย ตอนนี้บ้านหนูถูกเป็นไฟ ถ้าพวกลูกๆ แรก ๑ เท่าแม่จะได้ตอบมา ๓ เท่าเหมือนหยิกเล็บเจ็บเนื้อ ทำรุนแรงไปก็แม่เรา ครั้นไม่ทำอะไรแม่หนูอาจหมดตัวและวันใดเมื่อทุกอย่างสลายไปเมื่อสติท่านคืนมา ท่านจะต้องตรอมใจแน่นอน ช่วยชี้แนะทางสว่างให้หนูด้วย หนูไม่อยากให้พวกเรา มีกรรมติดตามไปถึงภพหน้า ตอนนี้หนูก็ได้แต่สวดมนต์ภาวนาให้วิบาก-

กรรมของบ้านเราให้เบาบางลง ทำยสุดนี้หนูขอสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในสากลโลก
จงช่วยปกป้องคุ้มครองอาจารย์ให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรงและม
มีความสุขทุกเมื่อทุกกาลด้วยเทอญ

ตอบ

อ่านเรื่องนี้แล้วเห็นใจคุณมากๆ รวมทั้งพี่น้องของคุณด้วย

๑. อันที่จริงเจ้าอาวาสไม่ควรอนุญาตให้พระรูปนั้นบวช เพราะมี
คดีติดตัวอยู่ เป็นคดีร้ายแรงด้วย

๒. แม่ของคุณอายุปานนี้แล้ว ไม่ควรจะไปหลงพระรูปนั้น จนต้อง
เสียเงินเสียทองมากมาย ยังทำให้ลูกๆ เสียใจอีกครอบครัวยุ่งเหยิงไป
หมด เห็นใจคุณจริงๆ

๓. ขอให้คุณพยายามต่อไป สักวันหนึ่งแม่ของคุณอาจตาสว่างขึ้น
แล้วจะเสียใจ ขอให้รอคอยวันนั้น มีสุภาสิตในชาตกบทหนึ่งว่า **“ความ
หวังผลย่อมสำเร็จแก่ผู้รู้จักรอคอย”** ตอนนีแแม่ของคุณเหมือนตกนรก
ทั้งเป็นอยู่แล้ว ขอให้พยายามตั้งขึ้นมา

ผมคงจะแนะนำได้เพียงเท่านี้ ขออวยพรให้คุณประสบความสำเร็จ
ในสิ่งที่คิดกิจที่ทำด้วย

คำถามที่ ๖๗๒

การศึกษาแบบที่เป็น “สิกขา” กับ “ปริยัติ” ต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ถ้าใช้คำว่า “ปริยัติ” หมายถึงการศึกษาเล่าเรียนเพื่อรู้ ถ้าใช้คำว่า “สิกขา” หมายถึงการเรียนรู้และปฏิบัติด้วย เช่น สีสสิกขา จิตตสิกขา ปัญญาสิกขา หมายถึงการเรียนรู้เรื่องศีล สมาธิ และปัญญา และปฏิบัติในศีล เป็นต้นนั้นด้วย

คำถามที่ ๖๗๓

อุปาทาน มีกี่ประเภท และจะละได้อย่างไรคะ

ตอบ

อุปาทานที่ท่านแสดงไว้ในตำรามี ๔ ประเภท คือ

๑. **กามุปาทาน** ยึดมั่นในกาม หมายถึง กามคุณ ๕ กล่าวคือ รูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ คิดไปว่าสิ่งนี้แหละที่จะให้ความสุขที่แท้จริง จึงยึดมั่นไว้ ไม่อาจพรากใจออกไปได้ ละได้ด้วย การเห็นโทษของมัน เหลือไว้แต่เป็นเครื่องอาศัยบ้างเล็กน้อย แต่ไม่ยึดมั่น คือไม่อุปาทาน

๒. **ทิฏฐุปาทาน** ความยึดมั่นในความเห็นผิด ละได้ด้วย การปรับความเห็นให้ถูกต้อง

๓. **สีลัพตูปาทาน** ยึดมั่นในความมกมาย ถือมงคลตื่นข่าวซึ่งขัดแย้งกับหลักกรรมของพระพุทธเจ้า ละได้ด้วย การเชื่อมั่นในหลักกรรม

๔. **อัตตวาทุปาทาน** ยึดมั่นในลัทธิว่ามีตัวตน ขัดกับหลักอนัตตาของพระพุทธเจ้า ละได้ด้วยปัญญา

คำถามที่ ๖๗๔

ที่ว่าพระโสดาบันมีศีลบริบูรณ์นั้น หมายรวมถึงศีลที่เข้าถึงใจด้วยหรือไม่คะ เช่น จะไม่มีความคิดว่าต้องการจะละเมิดศีลข้อใดเลย หรืออาจจะยังมีความอยากทำร้าย อยากได้ของผู้อื่น ฯลฯ อยู่ แต่จะไม่ลงมือทำเป็นอันขาด

ตอบ

ไม่ล่วงละเมิดศีล ๕ เพียงแต่คิดจะทำก็ไม่มี มีศรัทธามั่นคงในพระรัตนตรัย มีความเชื่อมั่นคงในกฎแห่งกรรม

คำถามที่ ๖๗๕

ขออนุญาตเรียนถามว่า ท่านอาจารย์วศิน มีคติประจำใจ หรือมีพุทธภาษิตใดที่พอใจหรือระลึกถึงอยู่เสมอบ้างคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

มีมากอย่างด้วยกัน ในหลายๆ อย่างนั้นมีอยู่ประการหนึ่งที่นึกถึงอยู่เสมอ คือ ได้มอบตนให้แก่ธรรมไปแล้ว จะสุขหรือทุกข์ เสื่อมหรือเจริญ ก็สุดแล้วแต่ธรรมจะจัดสรรให้

คำถามที่ ๖๗๖

อภิญญา ๕ มีอะไรบ้างคะ

ตอบ

อภิญญา ๕ คือ

๑. อิทธิวิธี แสดงฤทธิ์ต่างๆ ได้
๒. ทิพโสตา หูทิพย์
๓. เจโตปริยญาณ รู้ใจผู้อื่นได้
๔. ปุพเพนิวาสานุสติญาณ ระลึกชาติได้
๕. ทิพจักขุ ตาทิพย์

ที่จริงถ้าเพิ่มอภิวรรคญาณเข้าไปอีกข้อหนึ่งก็เป็นอภิญญา ๖
 อภิญญา ๕ นี้บางที่เรียกโลกียอภิญญา ผู้ที่ได้ฌาน ๔ สามารถทำให้
 เกิดขึ้นได้ แม้ยังละกิเลสไม่ได้ ถ้าเพิ่มอภิวรรคญาณเข้าไปอีกก็เป็น
 โลกุตระอภิญญา ไม่เสื่อมอีก

คำถามที่ ๖๗๗

ดิฉันมีคำถามขอกถามอาจารย์วศินหน่อยนะคะคือ เวลาเรานั่ง
 สมาธิแล้วและเราสามารถจับจิตเราได้ตามจิตเราทันไม่ฟุ้งซ่านไปทาง
 ไหนจนสามารถนั่งสงบนิ่งจับจิตได้เป็นชั่วโมงจนจิตและสติตัวเองรู้ว่า
 สังขารหนอไม่เพียงมีเกิดอยู่ มีตั้งอยู่ มีดับไป ตอนแรกดิฉันรู้สึกว่าจะจิต
 อารมณ์เบิกบานเบาสบายใจมากแต่พอนั่งไปนานๆ จิตอารมณ์เศร้า
 เข้ามาแทรกจนดิฉันต้องท่องว่าเศร้าหนอๆ แต่ดิฉันก็สู้จิตอารมณ์เศร้า
 ไม่ได้ จนต้องเลิกนั่งสมาธิล้มตาคืนมาพร้อมจิตที่รู้ว่าเศร้าหนอๆ ตลอด

ดิฉันขอให้อาจารย์ช่วยตอบดิฉันด้วยนะคะว่าดิฉันควรจะทำอย่างไรดี กับจิตอารมณ์เศร้าที่แทรกขึ้นมาระหว่างที่เรากำลังอยู่ในสมาธิ ดิฉันขอขอบคุณอาจารย์วศินอย่างสูงก่อนล่วงหน้าเลยนะคะ

ตอบ

ก็ต้องบริกรรมใหม่ว่า “ไม่เที่ยงหนอฯ” คุณได้เห็นความไม่เที่ยงของจิตของอารมณ์

คำถามที่ ๖๗๘

ถ้าเรารู้ว่า อีก ๑-๒ ปี เราจะต้องตาย ในทางพระพุทธศาสนา เราควรจะจัดการชีวิตของเราอย่างไรดีคะ ควรเตรียมตัวอย่างไร (สามีของเพื่อนหนูเป็นมะเร็ง หมอบอกว่าจะมีชีวิตรอดอยู่ได้อีก ๑-๒ ปี) ขอพระคุณคะ

ตอบ

ที่จริงมรณัสสติการระลึกถึงความตายนี้ ต้องนึกถึงทุกวัน คิดว่า ๒ ปี ยังประมาทอยู่ ต้องคิดใหม่ว่า พรุ่งนี้กับชาติหน้าอะไรจะมาถึงก่อน เข้าขึ้นมาต่อนึกว่า “วันนี้เราอาจตาย” พอดตกกลางคืนก็คิดว่า “คืนนี้เราอาจตาย” ต้องคิดอย่างนี้ทุกวันและทุกคืนจึงจะพอพูดได้ว่าเป็นผู้ไม่ประมาท ถ้าถือตามนัยพระพุทธพจน์ ท่านให้ระลึกถึงความตายทุกลมหายใจเข้าออกด้วยซ้ำไป

คำถามที่ ๖๗๙

หนูอ่านชาดกเรื่อง เสรีวาณิชชาดก การจองเวรให้ผลข้ามภพข้ามชาติของพ่อค้าชื่อเสรีวะ (ที่ต่อมาเกิดเป็นพระเทวทัต) และเสรีวะอีกคนหนึ่ง ซึ่งเป็นพระโพธิสัตว์ (ชื่อซำกัณ) ต่อมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้าน่ากลัวจังเลยคะ หนูมีคำถามจะเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ถ้าหนูเคยโกรธใครคนหนึ่ง แต่ตอนนี้ไม่โกรธแล้ว ไม่รู้สึกอะไร แต่ไม่อยากพูดคุยด้วย ไม่อยากเป็นเพื่อนกับคนลักษณะอย่างนี้อีกแล้ว จะเรียกว่ายังเป็น การจองเวรกันหรือเปล่าคะ หนูแม่เมตตาให้เขาทุกวัน อนุโมทนากับสิ่งดีๆ ที่เขาทำอยู่ แต่ก็ไม่อยากเข้าใกล้ ไม่อยากมีปฏิสัมพันธ์ด้วย มันขยาดๆ ยังไงไม่รู้ เปรียบกับสิ่งของก็เหมือนเขาเป็นวัตถุที่ไม่น่าเข้าใกล้ มีอันตราย ต้องระมัดระวังตัวอยู่เสมอ เมื่ออยู่ใกล้จะแปรปรวนเมื่อไรก็ไม่รู้ ส่วนความรู้สึกโกรธ ไม่พอใจนั้น หนูไม่มีแล้ว ให้อภัยหมดแล้ว กราบขอบพระคุณท่านอาจารย์คะ

ตอบ

ไม่เป็นการจองเวร ไม่ผูกเวร เป็นแต่เพียงไม่อยากเข้าใกล้เพราะคิดว่าเป็นคนพาล พระพุทธเจ้าท่านสอนให้หลีกเลี่ยงคนพาลอยู่แล้ว คบคนใดแล้วทำให้จิตใจเราเศร้าหมองเดือดร้อนก็พยายามหลีกเลี่ยงบุคคลเช่นนั้นเสีย คุณทำถูกต้องแล้ว ไม่ต้องร้อนใจ

คำถามที่ ๖๘๐

กราบเรียน อ.วศินที่เคารพครับ คือวันนั้นผมได้ฟังธรรมบรรยาย
เก่าๆ ของอาจารย์ในอินเทอร์เน็ตครับ มีช่วงหนึ่งอาจารย์บอกว่า ถ้าเรา
ได้เป็นโสดาบัน เราจะไม่ต้องไปบอขายอีก ผมอยากทราบว่า ข้อปฏิบัติ
ในชีวิตประจำวันที่จะทำให้เรามีโอกาสได้เป็นโสดาบัน เพราะตัวผม
เองก็ยังทำบาปที่เข้าไปแล้วก็รู้สึกไม่สบายใจมาก รู้สึกว่าผิด แต่คงแพ้
อารมณ์กิเลส ขอบพระคุณอาจารย์มากครับ

ตอบ

ข้อปฏิบัติในชีวิตประจำวันก็คือ เลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม
พระสงฆ์อย่างมั่นคง รักษาศีล ๕ ให้บริสุทธิ์ บริบูรณ์ เชื้อในหลักกรรม
อย่างมั่นคง ไม่ถือมงคลภายนอก เพียงเท่านั้นก็เพียงพอที่จะเป็นพระ
โสดาบันได้แล้ว

คำถามที่ ๖๘๑

สาระสำคัญของวิสุทธิมรรค คืออะไรคะ ได้ทราบว่าท่านอาจารย์
เขียนหนังสือเรื่องนี้ไว้ด้วย ไม่ทราบว่าหาซื้อได้จากที่ใดคะ

ตอบ

สาระสำคัญของวิสุทธิมรรค ว่าด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา วิสุทธิ
มรรค แปลว่า ทางแห่งความบริสุทธิ์ หมายถึง ทางแห่งนิพพาน ศีล
สมาธิ ปัญญา นี้ กระจายออกเป็น มรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฐิ เป็นต้น
หนังสือเรื่องนี้มีจำหน่ายที่สำนักพิมพ์บรรณาคาร เวียงนครเขมร

โทร. ๐๒-๒๒๒-๗๗๙๖

คำถามที่ ๖๘๒

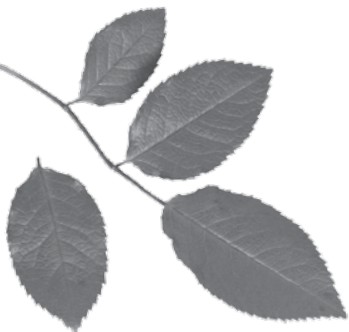
ภคธรรม ๖ คืออะไรคะ มีเพียงองค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าเท่านั้นหรือไม่คะที่มีธรรมทั้งหกนี้โดยบริบูรณ์

ตอบ

ภคธรรม ๖ มาจากคำว่า “ภควา” แปลว่า พระผู้มีพระภาค ในความหมายหนึ่ง หมายถึงผู้มีภคธรรม ๖ ประการ คือ

๑. **อิสริยะ** ความเป็นใหญ่ในพระทัยของพระองค์
๒. **ธรรม** หมายถึงโลกุตระธรรม ๙ คือ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑
๓. **ยศ** หมายถึงเกียรติยศอันดีงาม
๔. **สิริ** ความเป็นผู้มีบุญ มีสง่า ราศี
๕. **กามะ** หมายถึงสิ่งที่พระองค์ปรารถนา คือ ปรารถนาสิ่งใดได้สิ่งนั้น
๖. **ปยัตตะ** ความพากเพียร

เป็นคุณสมบัติของพระพุทธเจ้า ตามพระนามว่า “ภควา” โปรดดูใน *สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค ฉบับอุทิศดินนาถ* ตอนที่ว่าด้วยพระพุทธรูปคุณ ชื่อว่า ภควา

คำถามที่ ๖๘๓

ตามที่มีพระพุทธพจน์ว่า หากพระพุทธองค์ยังไม่ตรัสรู้ อริยสัจ ๔ จะไม่ปฏิญาณว่าทรงเป็นสัมมาสัมพุทธโธ และผู้ใดเห็นปฏิจจสมุปบาท ผู้นั้นได้ชื่อว่าเห็นธรรมของพระตถาคต โดยนัยนี้ การเข้าใจธรรมข้อใด อย่างแจ่มแจ้ง (อริยสัจ ๔ หรือ ปฏิจจสมุปบาท) จึงจะถือว่าเป็นที่สุดแห่งการเข้าใจธรรมขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าคะ

ตอบ

เข้าใจอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ เพราะว่ามีความเกี่ยวพันเนื่องถึงกัน อยู่ ดังนั้นถึงพระพุทธพจน์ที่ว่า ทรงแสดงธรรมโดยเอกปริยาย บางครั้งทรงยกปฏิจจสมุปบาทขึ้นมาแสดงในฐานะเป็นธรรมที่ยิ่งใหญ่ ถึงกับตรัสว่า ผู้ใดเห็นปฏิจจสมุปบาทผู้นั้นที่ชื่อว่าเห็นธรรม ผู้ใดเห็นธรรมผู้นั้นย่อมเห็นปฏิจจสมุปบาท บางครั้งทรงยกอริยสัจ ๔ ขึ้นมาแสดงว่าเป็นธรรมที่ยิ่งใหญ่ อย่างในธัมมจักกัปปวัตตนสูตร อย่างที่ผู้ถามยกมา กล่าวแล้ว

คำถามที่ ๖๘๔

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ช่วยอธิบาย ความหมายของการเดินตามทางสายกลางว่า อย่างไรจึงจะเรียกว่ากลาง และการอยู่ตรงกลางระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ดี หรือว่าอยู่ตรงกลางระหว่างสิ่งที่ดีกับสิ่งที่ไม่ดี อย่างนี้จะจัดเข้าลักษณะของทางสายกลางได้หรือไม่ ขอพระคุณคะ

ตอบ

ทางสายกลาง ความหมายที่แท้จริง หมายถึง มรรคมีองค์ ๘ การเดินตามมรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฐิเป็นต้น มีสัมมาสมาธิเป็นที่สุด ฟ่อนลงมาก็คือ เข้ากลางระหว่างที่สุดข้างหนึ่งกับที่สุดอีกข้างหนึ่ง เช่น ความซื่อสัตย์เป็นส่วนสุดข้างหนึ่ง ความกล้าจนบ้าบิ่นเป็นส่วนสุดอีกข้างหนึ่ง ความกล้าหาญเป็นสายกลาง คือกล้าสิ่งที่ควรกล้ากลัวสิ่งที่ควรกลัว ความตระหนี่เป็นส่วนสุดข้างหนึ่ง ความฟุ่มเฟือยเป็นส่วนสุดอีกข้างหนึ่ง ความมัธยัสถ์เป็นทางสายกลาง

คำถามที่ ๖๘๕

เรียนถามค่ะ ตามความเห็นของท่านอาจารย์และตามหลักพระพุทธศาสนา มีต่อคำว่า “ม้าอารี” อย่างไรบ้าง และคนทำตัวเป็นม้าอารีดีหรือไม่ดีคะ กรณีเขาพระวิหาร บางคนมองว่าเสียที่แค่นิดหน่อย (กว่า ๓,๐๐๐ ไร่ และมีโอกาสลามไปเป็นหมื่นเป็นแสนไร่ในอนาคต) เราไม่ควรทะเลาะกับเพื่อนบ้าน แต่บางคนมองว่าการเสียดินแดนเป็นเรื่องใหญ่ ต้องสู้จนสุดฤทธิ์ไม่ยอมกันง่ายๆ ท่านอาจารย์มองว่าฝ่ายไหนคิดถูกต้องคะ

ตอบ

เรื่องนี้ให้ดูที่ความยุติธรรม ทำไปตามความยุติธรรม กล่าวคือยุติได้โดยธรรมโดยความถูกต้อง

คำถามที่ ๖๘๖

เคยคิดว่าจะบอกรหัสกรรมให้กับคนที่เราเกลียดหรือไม่ชอบ แต่เรายังมีทิฐิและยังไม่แน่ใจตัวเองว่ารู้สึกอยากจะให้ภัยจริงหรือไม่ สรุปลงก็เลยยังไม่ได้พูดอโหสิ และคนนั้นก็ลาออกจากที่ทำงานไปแล้ว พอถึงวันนี้ใจมันก็เลยเฉยๆ ไม่รู้สึกอยากจะให้ภัยหรืออโหสิแล้ว แต่ก็ไม่ได้เสียใจอะไรที่ไม่ได้พูดอโหสิ แสดงว่าจิตใจเราก็กังหนัดแน่นที่จะกระทำความดีที่แท้จริงใช่หรือไม่คะ และเราควรจะมีใจอย่างไรถ้าเกิดความคิดเช่นนี้อีก

ตอบ

เรื่องอโหสินี้ เราอโหสิได้แต่กรรมที่บุคคลทำแล้วก็ยังคงเป็นกรรมอยู่นั่นเอง แปลว่า คนอโหสิแต่กรรมไม่อโหสิ กรรมจะอโหสิต่อเมื่อ

๑. ให้ผลหมดแล้ว สิ้นสุดกัน
๒. มีกรรมอื่นใหญ่ๆ มาขวางไว้ กรรมนั้นก็พักไปก่อน
๓. ผู้นั้นได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์ กรรมตามไม่ได้อีกแล้วเพราะท่านไม่เกิดอีก ไม่มีภพไม่มีชาติ

คำถามที่ ๖๘๗

ความเพียรที่เป็นสัมมปปธานกับวิริยะต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

เหมือนกัน

คำถามที่ ๖๘๘

เคยได้ยินว่า พระพุทธเจ้าตรัสว่า ธรรมที่ทำให้พระองค์ตรัสรู้ ๒ ประการ ได้แก่ การไม่สันโดษในกุศลธรรม และการไม่ท้อแท้ในการทำความเพียร ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า ข้อความนี้ปรากฏในพระสูตรใด และมีความเป็นมาอย่างไรคะ

ตอบ

พระพุทธเจ้าตรัสเล่าให้ภิกษุทั้งหลายฟังว่า พระองค์อาศัยธรรม ๒ อย่างนี้ จึงได้บรรลุอนุตรตรัสมาสัมโพธิญาณ ขอให้ภิกษุทั้งหลาย ดำเนินตาม ก็จะได้บรรลุผลที่ต้องการในการบวช คือ อรหัตตผล ปรากฏในพระสูตรต้นตปิฎก อังคุตตรนิกาย พระไตรปิฎก เล่ม ๒๐ ข้อ ๒๕๑ หน้า ๖๔ อีกแห่งหนึ่งปรากฏในสังคีตสูตร ที่มณีกราย ปาฎิกวรรค พระไตรปิฎก เล่ม ๑๑ ข้อ ๒๒๗ หน้า ๒๒๗ เป็นภาพิตพระสารีบุตรกล่าวแก่ภิกษุทั้งหลาย อ้างว่าพระพุทธเจ้าตรัสไว้อย่างนี้

คำถามที่ ๖๘๙

พระอรรคณาจารย์หมายถึงบุคคลประเภทใดคะ ท่านต้องเป็นพระอริยบุคคลใหม่คะ เราควรยกย่องครูบาอาจารย์ที่ยังมีชีวิตอยู่ให้เป็นพระอรรคณาจารย์ได้ใหม่คะ

ตอบ

พระอรรคณาจารย์ คือ ผู้เขียนตำราอธิบายพระไตรปิฎก ซึ่งเราเรียกกันว่า อรรคณา อาจเป็นพระอริยะก็ได้ ไม่เป็นก็ได้ อันนี้เราไม่

อาจรู้ท่านได้ สำหรับครูบาอาจารย์บางท่านในปัจจุบันเคยได้ยินพระ
ผู้ใหญ่พูดถึงบางคนว่าเป็น พระอรรถกถาจารย์ในปัจจุบัน ต่างกันตรงที่
แต่งตำราเป็นภาษาไทย ส่วนพระอรรถกถาจารย์ในอดีตท่านแต่งตำรา
อธิบายพระไตรปิฎกโดยใช้ภาษาบาลี

คำถามที่ ๖๙๐

เหตุใดหลักสูตรปริยัติธรรมแผนกบาลี จึงมีการเรียนการสอน
อรรถกถา มากกว่าพระไตรปิฎกคะ

ตอบ

เท่าที่ได้ฟังมา และพิจารณาด้วยตนเองบ้าง เห็นว่า เริ่มต้นด้วย
อรรถกถาธรรมบทซึ่งมีนิทานมาก ทำให้เพลิดเพลินในการเรียน ภาษาก็
ไม่ยากเกินไป ในขั้นต่อไป ไปจึงเลือกหนังสือที่อธิบายธรรมะโดยมีนิทาน
ประกอบ เช่น มังคลัตถทีปนี วิสุทธิมรรค ซึ่งถือว่าเป็นปกรณ์พิเศษ นอก
จากนี้ยังมีอรรถกถาวินัยซึ่งค่อนข้างยาก แต่ตำราเหล่านี้ก็อ้างพระ
ไตรปิฎกไว้มากทำให้ผู้เรียนสวหาพระไตรปิฎกอย่างที่บางคนเคยทำมา
เหตุผลก็น่าจะมีเพียงเท่านี้ สำหรับผู้มีฉันทะการอ่านพระไตรปิฎกภาย
หลังทำให้รู้สึกกว้างง่ายขึ้น

คำถามที่ ๖๙๑

ปรัชญา existentialism มีสาระสำคัญว่าอย่างไร และมีความใกล้เคียง หรือต่างจากพุทธศาสนาในสาระสำคัญอย่างไรคะ

ตอบ

Existentialism นักวิชาการทางปรัชญาใช้คำว่า อัตถิภาวนิยม หมายถึง เสรีภาพทางความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความคิดก้าวหน้าหาทางใหม่ ไม่พอใจอยู่กับการใช้ชีวิตเดิมๆ นักปรัชญาเหตุผลนิยมให้คำนิยาม “มนุษย์” ว่าเป็นสัตว์ที่มีเหตุผล แต่นักปรัชญาอัตถิภาวนิยมให้คำนิยามว่า มนุษย์ คือเสรีภาพ เคยเขียนเรื่อง “ปรัชญาอัตถิภาวนิยม” ไว้ย่อๆ ประมาณ ๘ หน้าครึ่งของกระดาดษพิมพ์ยาว ขยายความอีกสักหน่อยหนึ่งว่า ปรัชญาสายนี้มุ่งสู่อุดมคติและเส้นทางที่จะได้รับประโยชน์มากกว่าที่เคยใช้กันมา ตัวอย่างพระเถระในเมืองไทยยกมาพอเป็นตัวอย่างสัก ๒ รูป คือ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส และท่านพุทธทาสภิกขุ ล้วนมีท่าที่เป็นอัตถิภาวนิยมทั้งนั้นหวังว่าผู้ถามพอเข้าใจบ้างพอสมควร

มีความใกล้เคียงกับทรรศนะทางพุทธศาสนามากทีเดียว ถ้าเรายกพระพุทธานุชาตลัก ๒ ข้อมาตั้งดูก็จะเห็นว่าปรัชญาอัตถิภาวนิยมมีแนวโน้มไปทางเดียวกันกับพระพุทธศาสนา เช่น สุภาสิตที่ว่า “ตนเป็นที่พึ่งของตน” และว่า “ตนเป็นคตติของตน (อตตทา หิ อตตโน คตติ)” หมายความว่า ให้ดำเนินชีวิตตามความเหมาะสมแก่ตนเหมือนกับปรัชญาอัตถิภาวนิยม

คำถามที่ ๖๙๒

เหตุใดจึงกล่าวว่าในทางปรัชญา ไม่มีอะไรที่สมบูรณ์แบบ (perfect) (แต่ในทางพุทธศาสนา มีความสมบูรณ์แบบใช้ไหมคะ)

ตอบ

ปรัชญาเป็นโลกียวิทยา เล็งไปในเรื่องทางโลก ในโลกไม่มีอะไรสมบูรณ์แบบ มีแต่ความพร่อง (อุโน โลก) สัตว์โลกพร่องอยู่เป็นนิจ ไม่รู้จัก อิ่มไม่รู้จักพอ จึงต้องเป็นทาสของตนหา ส่วนในพระพุทธศาสนามีนิพพานเป็นสิ่งสมบูรณ์แบบ พระอรหันต์จึงเรียกในภาษาอังกฤษว่า The Perfect One

คำถามที่ ๖๙๓

อย่างไรจึงจะเรียกว่า เป็นการล่วงละเมิดศีลข้อกามเมสุมิจฉาจารย์คะ เช่นว่า เราชักคนที่แต่งงานแล้ว และบอกเขาว่าเรารักเขานะ แต่ไม่เคยมีความสัมพันธ์ทางเพศ และไม่ต้องการแย่งเขามาเป็นของเรา อย่างนี้ถือเป็นการผิดศีล หรือศีลต่างพร้อยไหมคะ

ตอบ

ไม่ผิดศีลข้อกามเมสุมิจฉาจารย์ เพราะไม่ประกอบด้วยองค์ที่จะทำให้ศีลขาด องค์ของศีลข้อนี้มิดังนี้

๑. บุคคลนั้นเป็นผู้ที่ไม่ควรล่วงละเมิด เช่น ภรรยาของผู้อื่น
๒. จิตคิดจะล่วงละเมิด
๓. พยายาม
๔. ได้ล่วงละเมิด

เพียงแต่คิดชอบพอ ศีลไม่ต่าง ไม่พร้อย ไม่ขาด

คำถามที่ ๖๙๔

พระพุทธองค์ทรงบัญญัติวินัยสำหรับฆราวาสไว้หรือไม่คะ หากได้ทรงบัญญัติไว้ วินัยนั้นเรียกชื่อว่าอะไร ประกอบด้วยหมวดธรรมข้อใด และปรากฏอยู่ในพระสูตรใดคะ

ตอบ

วินัยสำหรับฆราวาส คือ เว้นอกุศลกรรมบถ ๑๐ ตั้งอยู่ในกุศลกรรมบถ ๑๐ ในหนังสือ *มังคลัตถทีปนี* ว่าด้วยการอธิบายมงคล ๓๔ ตอนที่ว่าด้วยวินัยท่านก็ยกเอากุศลกรรมบถ ๑๐ มาเป็นวินัยของคฤหัสถ์ ยกเอาการเว้นอกุศลกรรมบถ ๑๐ มาเป็นวินัยของคฤหัสถ์ ในมงคลข้อที่ว่าด้วยธรรมจริยา พระพุทธเจ้าก็ทรงแสดงกุศลกรรมบถ ๑๐ มาเป็นธรรมจริยาสำหรับคฤหัสถ์ อยู่ใน สาเลยยกสูตร มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์

ขอให้ผู้ถามและผู้อ่านจงมีความสุขความเจริญยิ่งขึ้นไป
ด้วยความปรารถนาดีอย่างยิ่ง
จาก วศิน อินทสระ

คำถามที่ ๖๙๕

มานะ ต่างกับ สักกายทิฏฐิ อย่างไรคะ

ตอบ

สักกายทิฏฐิ ความเห็นว่ากายนี้เป็นของตน ส่วน **มานะ** หมายถึงความทะนงตน เปรียบเทียบตนกับผู้อื่น เช่นว่า เราสูงกว่าเขา เราเสมอเขา เราต่ำกว่าเขา

คำถามที่ ๖๙๖

หากบรรลุดุธรรมขั้นต้น และปรารถนาจะไม่กลับมาเกิดในภพภูมิของมนุษย์อีก จะเป็นการดีหรือไม่ และจะได้บรรลุดุธรรมขั้นสูงต่อไปในภพภูมิอื่นที่ไม่ใช่มนุษย์ภูมิได้หรือไม่ ที่เรียนถามท่านอาจารย์เพราะได้ยินมาว่า ผู้ที่จะสร้างบุญกุศลจนถึงขั้นไม่ต้องกลับมาเกิดอีกนั้นต้องเกิดมาเป็นมนุษย์เท่านั้น ขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ดี ได้ เป็นเทพก็บรรลุมรรคผลสูงสุดจนถึงเป็นพระอรหันต์ได้

คำถามที่ ๖๙๗

บุพกรรม คือกรรมเก่าใช่หรือไม่คะ ถ้ากรรมเก่าจะให้ผล เรามีทางหนีหรือหลีกเลี่ยงได้บ้างมั๊ยคะ ขอคำแนะนำในการพ้นไปจากกรรมด้วยคะ ถ้าหนีไม่ได้หรือหนีไม่ทัน ทำอย่างไรให้เบาบางลงคะ

ตอบ

กรรมเก่า-บุพกรรม หมายถึงกรรมที่ทำตั้งแต่เมื่อวานนี้จนถึงชาติก่อนๆ ถ้ากรรมเก่าจะให้ผลหลีกเลี่ยงได้บ้างไม่ได้บ้าง สุดแล้วแต่กรรมใหม่ที่เรากำลังทำอยู่นั้นเพียงไร ถ้ากรรมใหม่ถึงอรหัตตผลไม่ต้องเกิดอีก กรรมเก่าก็เป็นอันล้างบัญชีกันไป ทำความดีให้มากขึ้นๆ ก็จะทำให้ผลของกรรมเก่าให้เบาบางลงได้

คำถามที่ ๖๙๘

ผมอ่านพบเรื่องเมถุนสังโยคที่อาจารย์เขียนไว้ในหน้า ๑๖ ของหนังสือ *สาระสำคัญของวิสุทธิธรรม* แล้วว่าเป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ศีลของพระภิกษุเศร้าหมอง ผมสงสัยว่าเมถุนสังโยคนี้เป็นอย่างไรเกี่ยวกับกามราคะไหมครับ หรือว่าเกี่ยวพันกันอย่างไรไหมครับ พระอนาคามีและพระอรหันต์ละกามราคะได้แล้วท่านยังมีความรักไหมครับ

ตอบ

เมถุนสังโยคเป็นกระแสสายของกามราคะ พระอนาคามีและพระอรหันต์มีความรักอีกแบบหนึ่ง ไม่ใช่แบบกามราคะ แต่เป็นความรักและเอ็นดูหรือกรุณาในสรรพสัตว์

คำถามที่ ๖๙๙

ในหนังสือ *อาหาร ๔* ของท่านอาจารย์ กล่าวว่าเหตุเกิดของราคะคือ ศุภนิมิตและอโยนิโสมนสิการ ผมจึงคิดเอาเองว่าถ้าจะกำจัดราคะก็ต้องเพ่งอสุภะอย่างนี้ถูกไหมครับ การเพ่งอสุภะเป็นสมณะใช้ไหมครับ สมณะใช้ข่มกิเลสได้แต่ตัดไม่ได้ใช่ไหมครับ ถ้าอย่างนั้นก็ต้องใช้โยนิโสมนสิการอย่างไรดีครับถึงจะไม่มีกามราคะนะครับ ขอบคุณอาจารย์มากครับ

ตอบ

การเพ่งอสุภะเป็นสมถกรรมฐาน บรรเทาราคะได้ ข่มไว้ได้ แต่ถ้าจะให้ตัดให้ขาดต้องเจริญวิปัสสนาด้วย พิจารณาเห็นโทษของราคะ แต่

ในพระพุทธพจน์บางแห่งตรัสถึงการเจริญสมณะเพื่อให้ละระคะได้ แต่น่าจะเป็นการละชั่วคร่าวไม่ได้ดัดขาด

คำถามที่ ๗๐๐

อาจารย์ครับ ได้ทราบมาว่าความโกรธมีต้นเหตุคือปฏิฆะ แล้วก็กิเลสตัวอื่นๆ ต่อมาเป็นสายอีกหลายตัวจึงมาเป็นความโกรธ ผู้ไม่โกรธแล้วก็ต้องเป็นอย่างต่ำพระอนาคามีใช่ไหมครับ แล้วระคะมีอะไรเป็นเหตุต้นและมีกิเลสต่อมาเป็นสายเหมือนความโกรธไหมครับ ทำอย่างไรถึงจะไม่มีระคะครับ

ตอบ

เริ่มต้นด้วย **“รติ”** แปลว่า ความยินดีในอารมณ์นั้นๆ เมื่อยินดีมากขึ้นก็จะเป็นความกำหนัดในอารมณ์ เพลิดเพลินในอารมณ์ ติดใจในอารมณ์ที่เรียกว่ากามระคะนั้นแหละ

คำถามที่ ๗๐๑

อาจารย์ครับ บางทีผมก็หงุดหงิดตัวเองที่ทำอะไรไม่ได้ตั้งใจหวังอย่างนี้ต้องพิจารณาว่า หวังเกินความเป็นไปได้หรือเปล่า แล้วก็ปรับระดับและประเภทของความหวังของตนเองไปเรื่อยๆ จนกว่าจะเหมาะสมใช่ไหมครับ อาจารย์กรุณาแนะนำการกำจัดความหงุดหงิด ที่เกิดจากไม่สมหวังในตนและบุคคลอื่นให้ด้วยครับ ขอขอบคุณมากครับ

ตอบ

ความหุนดหิดนี้เป็นกิเลสตัวหนึ่งที่พระอนาคามีละได้ พร้อมกับ กามราคะ ต้องบำเพ็ญเพียรเห็นโทษของความหุนดหิด จิตสงบด้วย สมณะและวิปัสสนา ด้วยโยนิโสมนสิการ ละความหุนดหิดได้บรรลุ อนาคามีผล ความหุนดหิดจะไม่เกิดขึ้นอีก ถ้ายังเป็นปุถุชนอยู่ความ หุนดหิดย่อมมีอยู่เสมอ ไม่มาเป็นโทษและพยาบาทก็นับว่าดีแล้ว การ ไม่สมหวังในตนและคนอื่น เป็นเรื่องปกติธรรมดาของสามัญชน จะหาใครถูกใจที่ไหนเล่า ตัวเราเองยังไม่ถูกใจเราหนา

คำถามที่ ๗๐๒

หนูได้อ่านหนังสือของท่านอาจารย์เรื่อง *ธรรมเพื่อครองใจคน* ซึ่ง กล่าวถึงสังคหวัตถุ ๔ ในข้ออัตถจริยา คือ การประพฤติประโยชน์เพื่อตน และผู้อื่น และประโยชน์สูงสุดคือพระนิพพาน จึงเข้าใจว่าการประพฤติ ตามสังคหวัตถุก็ทำให้ถึงพระนิพพานได้ด้วย หนูเข้าใจถูกหรือไม่คะ ใน หมวดธรรมอื่นๆ เช่น ขมารวาสธรรม ซึ่งมีทมะ-การฝึกตน ถ้าฝึกถึงที่สุด แล้วก็ต้องถึงพระนิพพาน ตัวอย่างนี้ก็แสดงว่าถ้าได้ประพฤติธรรมที่ สมควรแก่ตนไม่ต้องมากช้อก็บรรลุอรหัตผลได้ใช่ไหมคะ

ตอบ

คุณเข้าใจถูกต้องแล้ว ไม่ว่าจะป็นอัตถจริยา หรือทมะ เมื่อทำให้ ถึงที่สุดแล้วก็จะสำเร็จมรรคผลเป็นพระอรหันต์ได้ เพราะหัวข้อธรรม เหล่านี้มีความหมายกว้างและลุ่มลึกลงไปตามลำดับจนถึงมรรคผล นิพพาน

คำถามที่ ๗๐๓

อัพยากฤตธรรม คืออะไรคะ

ตอบ

ธรรมที่เป็นกลางๆ ไม่ได้ไม่ชั่ว ไม่เป็นกุศลหรืออกุศล ตัวอย่าง เราเห็นต้นไม้แล้วรู้สึกเฉยๆ เป็นต้น

คำถามที่ ๗๐๔

ศีลมีทั้งที่เป็นกุศลและอกุศลใช่หรือไม่คะ เหตุใดจึงเป็นเช่นนั้นคะ

ตอบ

ศีลที่มีกุศลจิตเป็นสมุฏฐาน เรียกว่า กุศลศีล ศีลที่มีอกุศลจิตเป็นสมุฏฐาน เรียกว่า อกุศลศีล ตัวอย่างเช่น รักษาศีลเพื่อลาภ ยศ สรรเสริญ เป็นต้น เป็นศีลัพตปรามาส

คำถามที่ ๗๐๕

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ขยายความ ประโยคที่ว่า The objective of philosophy is to discover that which being known all is known. ซึ่งปรากฏในหนังสือของท่านอาจารย์หลายแห่งด้วยนะคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

จุดประสงค์ของปรัชญา คือ ต้องการจะค้นให้พบสิ่งหนึ่งซึ่งเมื่อรู้แล้วก็จะรู้สิ่งทั้งปวงได้ด้วย คือต้องการจะไปให้ถึงต้นตอของความทุกข์คล้ายๆ พระสัพพัญญุตญาณของพระพุทธเจ้า เมื่อทรงรู้แล้วก็ทำให้รู้สิ่งทั้งปวง เหมือนดวงอาทิตย์ขึ้นมาก็สว่างไปหมดทั้งประเทศทุกซอกทุกมุม เพราะดวงอาทิตย์เป็นต้นตอของแสงสว่าง ถ้าเราจุดเทียนหรือโคมไฟในที่มืด ก็สว่างเฉพาะจุดนั้นๆ หรือเปรียบเทียบเราเปิดสวิตช์ไฟเล็กไฟน้อยเอาไว้ก่อนแล้ว พอเปิดสวิตช์ใหญ่ซึ่งเป็นจุดรวม ไฟทุกดวงก็จะสว่างขึ้นพร้อมกัน

คำถามที่ ๗๐๖

อ่านพระไตรปิฎก เรื่องที่พระญาติของพระเจ้าพิมพิสาร (สมัยที่ท่านเกิดเป็นสมุห์บัญชีของชฎิล ๓ พี่น้องในอดีตชาติ แล้วคนเตรียมอาหารเห็นอาหารที่ตนชอบ ก็ไม่สามารถถอดกลับได้ จึงนำอาหารที่จะถวายภิกษุให้แก่เด็กบ้าง ผู้หญิงบ้าง เกือบไว้เองบ้าง) ต่อมาไปเกิดเป็นเปรต เพราะรับประทานอาหารที่เขาเตรียมไว้ใส่บาตรพระพุทธเจ้า พระนามว่า ปุสสะ ขอเรียนถามท่านอาจารย์ว่า หนูเตรียมของไว้ใส่บาตรเป็นประจำ พอถูกเห็นก็มักจะชอบของที่เตรียมไว้ เมื่อเขายังเด็กๆ ก็ต้องเปลี่ยนเอาของที่ใส่บาตรให้ และเอาของอื่นใส่บาตรไปแทน ตอนหลังเมื่อรู้ว่าจะอย่างนี้ หนูก็เลยต้องเตรียมไว้เหมือนๆ กัน สำหรับใส่บาตร ๑ ชุด และสำหรับลูก อีก ๑ ชุดทุกครั้ง ขอเรียนถามว่า ที่เคยนำของที่จะใส่บาตรมาให้ลูกรับประทานนั้นจะเป็นเหตุให้ไปเกิดไม่ดีหรือไม่ (ขออภัยนะคะ ถ้าถามเรื่องไม่เป็นเรื่อง แต่ความรู้สึกกังวลใจคะ)

ตอบ

ไม่เป็นไรครับเพราะเป็นของเราเอง ไม่ต้องกังวลใจ

คำถามที่ ๗๐๗

เรียนถามอาจารย์ด้วยค่ะว่า เวลาไปในบางสถานที่และนึกถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์และสิ่งอื่น พร้อมทั้งแผ่เมตตาให้ทุกรูปทุกนามมีความสุข จะเกิดอาการขนลุกจนรู้สึกได้ ไม่ทราบว่าเราควรจะต้องทำสิ่งใดบ้างคะ ถ้าหากเกิดอาการเช่นนี้ บ่อยครั้งที่เกิดอาการค่ะ และจะมีผลอะไรกับเราหรือเปล่าคะ รบกวนอาจารย์ช่วยแนะนำด้วยค่ะ ขอขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

ดีครับเป็นปิตินิดหนึ่ง ไม่มีโทษมีแต่คุณ

คำถามที่ ๗๐๘

ได้อ่านบทสวดมนต์ “เมตตาพรหมวิหารภาวณา (มหาเมตตาใหญ่)” จากเว็บไซต์ และมีบางคำสงสัย จึงใคร่ขอถามเป็นความรู้ คือ คำว่า “สัพเพ” และ “สัพพา” ตัวอย่าง “สัพพา” อิตถิโย สัพเพ บุริสา สัพเพ อะริยา สัพเพ อะนะริยา สัพเพ จาตุมมหาราชิกาเทวา สัพเพ ตาวะติงสาเทวา สัพเพ ยามาเทวา สัพเพ ตูสิตาเทวา สัพเพ นิมมานะระตีเทวา สัพเพ ปะระนิมมิตะวะสะวัตตีเทวา สัพเพ อินทา สัพเพ พรหมา สัพเพ จตุโลกะปาลา สัพเพ ยมมะราชา สัพเพ ยะมะปาลา สัพเพ สิริคุตตะระอะมัจจา สัพเพ ยักขา สัพเพ กุมภันธา สัพเพ ครุทธา สัพเพ กิณนรา “สัพพา” กิณนะวี ซึ่งมีคำว่า “สัพพา” อยู่สองแห่ง ไม่ทราบว่าถูกต้องหรือไม่ หรือเป็นหลักการของภาษา ขอขอบพระคุณครับ

ตอบ

เป็นหลักภาษาครับ เป็นหลักไวยากรณ์ ถ้าเป็นเพศหญิงก็เป็น “สัพพา” ถ้าเป็นเพศชายก็เป็น “สัพเพ” ที่นี้เพศหญิงเพศชายในไวยากรณ์บาลีนั้น จัดโดยสมมติบ้าง จัดตามความเป็นจริงบ้าง เช่น บุริสา-ผู้ชายหลายคน อิตถิโย-ผู้หญิงหลายคน ที่จัดโดยสมมติ เช่น นาวา-เรือ จัดเป็นเพศหญิง รุกโข-ต้นไม้ จัดเป็นเพศชาย ฯลฯ คำว่า “สัพพะ” แปลว่า ทั้งปวง จึงเปลี่ยนเป็นสัพพาบ้าง สัพเพบ้าง ตามตัวที่คำนี้ขยาย เช่น สัพพาอิตถิโย สัพเพบุริสา เป็น สัพพังก็มี เช่น สัพพังกุลัง แปลว่า ตระกูลทั้งปวง มีอีกเยอะเลยครับ ขอตอบเท่านี้ก่อน

คำถามที่ ๗๐๙

หนูเคยไม่ชอบนางอมิตตดาภรรยาสาวของชูชกค่ะ เพราะนางเป็นเหตุให้ชูชกไปขอกันหา ซาลี บุตรและบุตรีของพระเวสสันดร ทำให้เด็กทั้งสองและพระนางมัทรีเป็นทุกข์อยู่ช่วงหนึ่ง แม้จะเป็นเหตุดีให้พระเวสสันดรได้ปฏิบัติธรรมตามพระประสงค์ แต่เพิ่งนึกย้อนไปว่าแรกๆ นั้นนางอมิตตดาเป็นผู้ขยันทำหน้าที่ภรรยาอย่างดี จนเป็นที่เกลียดชังของภรรยาของเพื่อนบ้านซึ่งเกียจคร้านในหน้าที่ปล่อยให้สามี ทำงานบ้าน ขณะที่ตนเองเที่ยวไปนอกบ้าน หนูจึงสงสัยว่าผู้ที่เคยเป็นคนดีขยันขันแข็งในตอนแรกอย่างนางอมิตตดา เขาขาดอะไรจึงเป็นเหตุแห่งเรื่องชูชกไปขอเด็กมาเป็นคนใช้คะ ใจคนนี่เปลี่ยนได้ง่ายจริงๆ เลยนะคะ เมื่อไรใจเป็นกุศลนี้ต้องท่องว่า *เราก่อนๆ* อย่างอาจารย์สอนจริงๆ นะคะ

ตอบ

นางอมิตตตายอมจำนนต่อสิ่งแวดล้อม คือทนต่อคำเสียดสีของ หมู่ชาวบ้านไม่ไหว จึงให้ชูชกไปขอใครมาทำงานบ้านแทน ไม่ใช่เพราะ เกียจคร้าน การทำความดีถ้าจิตใจไม่มั่นคงในความดีก็ล้มเลิกได้ง่าย อย่างนางอมิตตดาเป็นต้น แต่ก็เห็นใจแกบ้างเหมือนกัน ที่ถูกผู้หญิง ชาวบ้านด่าว่าเสียดสีอยู่ทุกวันแกจึงเปลี่ยนไป วิเคราะห์ให้ฟังเท่านั้นก่อน นะครับ

คำถามที่ ๗๑๐

อาจารย์ครับ คนที่มีขันติแต่ไม่มีโสรจจะ อยู่ห่างจากนิพพานมากกว่าคนที่ทั้งขันติและโสรจจะใหม่ครับ ผมคิดว่าผู้ยังไม่โสรจจะแสดง ว่าเขายังมีแรงกิเลสในใจสูงกว่าจึงเดาว่าอย่างนั้นนะครับ ท่านอาจารย์ ช่วยให้ความกระจ่างด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ขันติและโสรจจะต้องไปด้วยกันจึงจะใกล้นิพพานได้เร็ว เหมือนหิริ กับโอตตปปะต้องไปด้วยกัน มีขันติอย่างเดียวแต่ไม่มีโสรจจะมันซุ่มอยู่ข้างใน ถ้ามีโสรจจะด้วยก็จะดูงามทั้งภายในและภายนอก

คำถามที่ ๗๑๑

พุทธศาสนาวัดความมั่งมีและยากจนของบุคคลจากอะไรคะ

ตอบ

วัดจากหลายเรื่อง วัดจากทรัพย์สมบัติก็มี วัดจากคุณธรรมก็มี เช่น มีอริยทรัพย์ ๗ ท่านเรียกว่าเป็นคนไม่จน หรือว่ามีศรัทธาเลื่อมใสในพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ มีศีลบริสุทธิ์ดี ก็เรียกว่าเป็นผู้ไม่จน

คำถามที่ ๗๑๒

ขันติ ต่างจากโสรจจะอย่างไรคะ พระพุทธองค์ตรัสถึงความสำคัญของคุณธรรมสองข้อนี้ไว้อย่างไรบ้างคะ

ตอบ

ขันติ-ความอดทน โสรจจะ-ความสงบ รวมกันก็แปลว่าอดทนอย่างสงบ ความสำคัญก็คือ ทำให้คนไม่ทะเลาะกันให้อยู่กันอย่างสงบเรียบร้อย

คำถามที่ ๗๑๓

ได้อ่านพบคำกล่าวที่ว่า “Life is not about waiting for the storms to pass it’s about learning how to dance in the rain.” [ชีวิตมิใช่เรื่องของ การรอคอยให้พายุ (แห่งปัญหาและความทุกข์) ผ่านผ่านไป แต่เป็นเรื่องของการเรียนรู้ที่จะเรียงระบำท่ามกลางสายฝน] ไม่ทราบท่านอาจารย์จะกรุณาเทียบเคียงแนวคิดดังกล่าวนี้กับปรัชญาสายใด หรือกับพุทธธรรมข้อใดได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

มีพุทธศาสนสุภาษิตอยู่บ้างคล้ายๆ กันนี้ เช่น

๑. บุคคลผู้ประกอบด้วยปัญญาในโลกนี้ ย่อมจะหาความสุขได้ แม้ในสิ่งที่น่าจะทุกข์
๒. บุคคลผู้มีปัญญาแม้จะประสบทุกข์ก็ไม่สิ้นหวังในความสุข

ฯลฯ

สำหรับปรัชญาสายต่างๆ นั้น ตัวอย่างเช่น ปรัชญาสุขนิยม (Hedonism) เน้นเรื่องให้บุคคลแสวงหาความสุขเท่าที่ชีวิตจะหาได้ เหมือนคนจะกินปลาแม้มันจะมีก้างก็ไม่ควรทิ้งมันไปทั้งหมด ควรเลือกแต่เนื้อปลากิน พุดอีกทีหนึ่งว่า ไม่ควรจะทิ้งปลาเพราะเหตุที่มันมีก้าง (โปรดดูเพิ่มเติมในหนังสือ *จริยศาสตร์* ของวศิน อินทสระ บทที่ ๗ ว่าด้วยสุขนิยม หรือรติบาท)

คำถามที่ ๗๑๔

เมื่อนั่งสมาธิถึงจุดหนึ่งเกิดอาการทึ่งร่วง โดยเราไม่รู้รู้สึกตัว ร่วงกายล้มลง เป็นเพราะอะไร มีวิธีแก้หรือไม่ครับ

ตอบ

คุณง่วงหรือเปล่า

คำถามที่ ๗๑๕

เหตุใดจึงกล่าวว่า เพียงโกรธ หรือมีโทสะ กรรมบถยังไม่ขาด แต่ขาดที่พยาบาทคะ

ตอบ

โกรธหรือโทสะไม่มีในกรรมบถ

คำถามที่ ๗๑๖

ตามที่ท่านอาจารย์ได้ตอบคำถามข้อ ๖๖๗ ว่า พระพุทธศาสนา ไม่มีสิ่งๆที่เรียกว่า dogmatic พระพุทธศาสนามีลักษณะยึดหยุ่นตาม เหตุการณ์ตามความจำเป็น มีเงื่อนไขตามเหตุปัจจัยนั้น ลักษณะดังกล่าวนี้แตกต่างจากจริยศาสตร์แบบ situationist ethics ซึ่งไม่ยึดหลักการตายตัว จะทำอะไร จะเว้นอะไร ต้องแล้วแต่สถานการณ์อย่างไรคะ

ตอบ

ก็ไม่ต่างกัน

คำถามที่ ๗๑๗

มารทั้ง ๕ คืออะไร มารที่มาผจญพระพุทธองค์เมื่อครั้งที่พระองค์
จะตรัสรู้ได้แก่อะไรบ้างคะ ทรงเอาชนะมารได้ด้วยข้อธรรม หรือบารมี
ข้อใดบ้างคะ

ตอบ

๑. **ขันธมาร**

๒. **กิเลสมาร**

๓. **อภิสังขารมาร** มาร คือ อภิสังขาร อภิสังขารเป็นมาร เพราะ
เป็นตัวปรุงแต่งกรรม นำให้เกิดชาติ ชรา เป็นต้น ชัดขวางมิให้หลุดพ้น
ไปจากสังสารทุกข์

๔. **เทวปุตตมาร** ได้แก่ เทวดาที่เป็นมิถิชาทิฎฐิ

๕. **มัจจุมาร** คือ ความตาย

มารที่มาผจญตอนจะตรัสรู้นั้นอาจเป็นเทวปุตตมารก็ได้ เป็น
กิเลสมารก็ได้ ทรงเอาชนะมารด้วยบารมีทั้ง ๑๐ มีทานเป็นต้น

คำถามที่ ๗๑๘

ความรู้สึกลึกซึ้งที่ได้ทำสิ่งที่ไม่สมควรแบบที่เคยทำมาแล้วซ้ำแล้วซ้ำ
อีกนั้นทำให้โกรธตัวเองครับ คือผมรู้ว่าผมนิสัยไม่ดีในบางเรื่องแล้วก็
ยังแก้ไม่ได้ ไม่อยากเป็นอย่างนั้นอยากเป็นคนดีกว่าที่เป็นอยู่ก็เลยเกิด
กิเลสอีกตัว คือ ความโกรธบ่อยขึ้นทำอย่างไรดีครับ

ตอบ

โทษตัวเองเสียบ้างค่าตัวเองเสียบ้างก็ดีเหมือนกัน เป็นการปราบปรามตัวเองไม่ให้ทำผิดซ้ำแล้วซ้ำอีก

คำถามที่ ๗๑๙

จาก หัวข้อธรรม “ใส่ตาปิดตียังคะ” ในพจนานุกรมฉบับประมวลธรรมของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ซึ่งมี ๔ ข้อ คือ เลื่อมใสในพระรัตนตรัยและไม่ตระหนี่ เราจะกำจัดความตระหนี่อย่างไรครับ

ตอบ

พิจารณาให้เห็นโทษของความตระหนี่ คนเราจะละสิ่งใดก็ต้องพิจารณาให้เห็นโทษของสิ่งนั้นบ่อยๆ

คำถามที่ ๗๒๐

เคยได้ยินคาถาหนึ่งแต่จำได้เพียงบางส่วนของคะว่า อะไรเกิดขึ้น ประเสริฐ อะไรตกไปประเสริฐ ไม่ทราบว่าจะจำผิดหรือเปล่าคะ ขอความกรุณาอาจารย์ช่วยเพิ่มเติมให้เต็มด้วยคะ ถ้าได้ภาษาบาลีและที่มาด้วย ก็จะเป็นพระคุณอย่างยิ่งคะ

ตอบ

คาถาที่คุณถามมานี้ปรากฏในสังยุตตนิกาย สคาถวรรค พระไตรปิฎกเล่ม ๑๕ ข้อ ๒๐๔-๒๐๖ มีข้อความพอสรุปได้ดังนี้

เทวดาทูลถามว่า “บรรดาสิ่งที่ยกขึ้น อะไรประเสริฐ บรรดาสิ่งที่ตกไป อะไรประเสริฐ บรรดาสัตว์ที่เดินด้วยเท้า ใครประเสริฐ บรรดาผู้พูด ใครประเสริฐ”

เทวดาผู้หนึ่งตอบว่า “บรรดาสิ่งที่ยกขึ้น พืช (ข้าวกล้า) ประเสริฐ บรรดาสิ่งที่ตกลง ฝนประเสริฐ บรรดาสัตว์ที่เดินด้วยเท้า โคประเสริฐ บรรดาผู้พูด บุตรประเสริฐ”

พระผู้มีพระภาคเจ้าตรัสตอบว่า “บรรดาสิ่งที่ยกขึ้น วิชา ประเสริฐ บรรดาสิ่งที่ตกไป อวิชาประเสริฐ บรรดาผู้ที่เดินด้วยเท้า พระสงฆ์ประเสริฐ บรรดาผู้พูด พระพุทธเจ้าประเสริฐ”

สำหรับคำบาลีเฉพาะที่พระพุทธเจ้าตรัสตอบว่าดังนี้

วิชา อุปปตต์ เสฏฐา อวิชา นิปตต์ วรา สงโฆ ปวชมานานัน
พทุโธ ปวทตฺ วโร

ขอให้คุณผู้ถามจงประสบแต่สิ่งทีประเสริฐ

คำถามที่ ๗๒๑

อาจารย์ครับ ผมเป็นคนใจร้อนประมาณว่าจุดเดือดต่ำ แต่หายเร็ว ไม่ค่อยพยาบาลใคร อาจารย์มีวิธีแก้ปัญหานี้อย่างไรครับ (ผมขอขอบพระคุณอาจารย์ไว้ล่วงหน้าครับ)

ตอบ

การไม่พยาบาลนั้นดีแล้ว ส่วนเรื่องโกรธง่ายหายเร็วก็ดีไปอย่างหนึ่งที่หายเร็ว แต่ถ้าพยายามไม่โกรธได้ก็ยิ่งดีโดยการให้อภัยในความบกพร่องของผู้อื่น เขาก็มีส่วนบกพร่องเช่นเดียวกับเรา ท่องคาถาว่าให้อภัยๆ ซึ่งเป็นทานอย่างหนึ่งเรียกว่าอภัยทาน

คำถามที่ ๗๒๒

พระพุทธพจน์ที่ว่า บุคคลไม่ควรประมาทในธรรมที่เป็นกุศล ธรรมที่เป็นอกุศล และธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล นั้น ในส่วนของธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศล ทรงหมายถึงธรรมข้อใดคะ

ตอบ

ธรรมที่ไม่เป็นทั้งกุศลและอกุศลเรียกว่าอัปยาคฤตหรืออัปยาคตธรรม ข้อว่าความไม่ประมาทในธรรมทั้งหลายเป็นมงคลอันสูงสุดนั้นเอาเพียงแต่ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศลก็น่าจะพอแล้ว ไม่ต้องไปข้องเกี่ยวกับอัปยาคตธรรม ในมงคลข้อที่อ้างถึงแล้ว ท่านก็ระบุถึงให้ไม่ประมาทในการเจริญกุศลและไม่ประมาทในการละอกุศล ไม่ได้ข้องเกี่ยวกับอัปยาคตธรรม

คำถามที่ ๗๒๓

การที่พระพุทธองค์ทรงสอนให้ เห็นสักแต่ว่าเห็น ได้ยินสักแต่ว่าได้ยิน ฯลฯ จะเกื้อกูลให้บุคคลพ้นทุกข์ได้อย่างไรคะ

ตอบ

ทำให้ไม่ยึดมั่นถือมั่นด้วยอุปาทาน ในสิ่งที่ได้เห็นและในสิ่งที่ได้ฟังเป็นต้น เมื่อไม่ยึดมั่นก็หลุดพ้นเหมือนเราปล่อยของหนักลงเสียก็ทำให้เบาสบาย

คำถามที่ ๗๒๔

พุทธธรรมที่เหนือจริยธรรมเหนือจริยศาสตร์ หมายถึงอะไรคะ

ตอบ

ก็โลกุตระธรรม ๙ มรรค ๔ ผล ๔ นิพพาน ๑

คำถามที่ ๗๒๕

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ช่วยยกตัวอย่างวิธีที่พระพุทธเจ้าแนะนำ
ในเรื่องของการปฏิบัติธรรมให้เหมาะกับตน อย่างเช่นที่ได้แนะนำพระ
จูฬปันถก ว่า รัชหรณั รัชหรณั (ขอสัก ๕ ท่านค่ะ) ขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ

ตัวอย่างอื่น เช่น ศิษย์ของพระสารีบุตรเคยเป็นช่างทำทอง ชอบทำ
ทองคำเป็นดอกบัว พระพุทธเจ้าจึงให้ไปนั่งดูดอกบัวที่ถอนขึ้นมาจาก
สระแล้ว พอเห็นดอกบัวใจก็เป็นสมาธิ ดอกบัวเหี่ยวแห้งไป เจริญ
วิปัสสนาได้สำเร็จเป็นพระอรหันต์

ฯลฯ

คำถามที่ ๗๒๖

เวลาเป็นสิ่งที่สมมติหรือเปล่าครับ

ตอบ

เป็นสิ่งสมมติ เวลาจริงๆ ไม่มี มีแต่เครื่องวัดเวลา เวลาเป็นหนึ่ง
และนิรันดรแบ่งแยกไม่ได้

คำถามที่ ๗๒๗

กราบเรียนถามอาจารย์ ๑. ทำอย่างไรจึงให้อภัยคนได้บ่อยๆ
๒. ชั้นธมมาร ในมารทั้ง ๕ ที่อาจารย์พูดไว้ คืออะไร ได้แก่อะไรบ้างคะ
ขอให้อาจารย์มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ มีความสุขตลอดไปค่ะ

ตอบ

๑. ต้องเจริญกุณาพรหมวิหารบ่อยๆ และพิจารณาให้เห็นว่า
มนุษย์ไม่ใช่สิ่งสมบูรณ์ มีข้อบกพร่องกันอยู่ทั้งนั้น ดีไม่ทั่วชั่วไม่หมด ก็
ให้อภัยไป เหมือนกับที่เราให้อภัยแก่ตัวเอง

๒. ชั้นธมมารเป็น ๑ ในมาร ๕ ได้แก่ รูปชั้นร์ เวทนาชั้นร์ สัญญา
ชั้นร์ สังขารชั้นร์ วิญญาณชั้นร์ ที่เห็นง่ายก็คือ รูปชั้นร์ ได้แก่ ร่างกาย
ของเราเนี่อง คอยเบียดเบียนบีบคั้นไม่ให้มีความสุขด้วยโรคพยาธิ
มากมาย เป็นรังของโรค ไปดูตามโรงพยาบาลเถิดจะเห็นชั้นธมาร
ดังกล่าวชัดเจน ถึงไม่เจ็บป่วยก็มีเรื่องอื่นๆ ที่จะต้องเดือดร้อนกับมันอีก
มากมาย เช่น ให้อากิน ให้อาบน้ำ ให้สววย เป็นต้น ตอนนีเ่ผมและผู้ช่วยกำลัง
ถูกชั้นธมารเบียดเบียนโดยเป็นหวัด ไอ เป็นต้น มา ๒-๓ วันแล้วตอนนี
ก็ยังเป็นอยู่จึงเลื่อนการตอบปัญหาจากวันพุธมาเป็นวันศุกร์คือ วันนี้

คำถามที่ ๗๒๘

กราบเรียนถามท่านอาจารย์ หนูกำลังมีปัญหาแก้ไม่ตกคะ เด็กที่
ทำงานทำงานเก่งกว่า รอบรู้มากกว่า แต่อายุน้อยกว่า งานที่เราทำไม่ได้
หรือแก้ไขไม่ได้ บางที่เขาควรสอนเรา ก็ไม่สอน บอกไม่มีเวลา หรือ
บางทีก็ดูเอา ตะคอกเอา ไม่พูดดีๆ ด้วย เพราะถ้าเขาบอกเราดีๆ เรา

ทำได้แน่นอน และช่วยเขาได้ด้วย บางทีไปของาน เพื่อจะช่วยเหลือ เขาก็ไม่แบ่ง กลับเอาไปให้น้องอีกคนซึ่งเป็นคนที่สนิทกับเขาทำ แต่น้องคนนั้นก็งานเยอะอยู่แล้ว และก็ไม่ได้คุยกับเรา ตอนนั้นก็พยายามใจเย็น ใจดี สู้เสีย เพราะบอกจริงๆ ว่ากลัวน้องคนที่ไม่สอนงานอยู่มาก ทำงานแล้วก็ไม่ค่อยมีความสุข กลัว และแหยงคะ หนูควรทำอย่างไรดีคะ ช่วยไขปัญหาเครียดนี้ด้วยคะ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงคะ

ตอบ

ทำใจเสียก็แล้วกัน สบายใจดีด้วย รู้มากก็เหนื่อยมาก ทำให้มีมานะมากด้วย ไม่รู้เสียบ้างก็ดี ไม่มีใครรู้เรื่องไปหมดทุกอย่าง อย่าไปสนใจเลย ทำเท่าที่เรา รู้ในสิ่งที่เราจำเป็นต้องทำ ช่างเขาเถอะ คุณอยู่ให้สบายๆ

คำถามที่ ๗๒๙

บทสวดมนต์มิ่งมงคลสูตรเป็นพุทธพจน์ใหม่คะ ต่างจากมิ่งคลัตถที่ป็นี้อย่างไรคะ

ตอบ

มิ่งมงคลสูตรเป็นพระพุทฺพพจน์ ส่วนมิ่งคลัตถที่ป็นี้นั้น แปลว่าอธิบายเนื้อความในมิ่งมงคล พระสิริมิ่งคลาจารย์เป็นพระชาวเชียงใหม่แต่งไว้ประมาณ ๕๐๐ ปีมาแล้ว เวลานี้พระสงฆ์ใช้เรียนอยู่ในชั้นเปรียญธรรม ๔ (ป.ธ.๔) แต่งได้ดีมาก ถ้ามีเวลาควรซื้อมาไว้อ่าน มีชายที่มูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัยหน้าวัดบวรนิเวศฯ ถนอมพระสุเมรุ ผมก็เขียนไว้ชุดหนึ่งชื่อ “สาระสำคัญแห่งมิ่งมงคล ๓๘” เอมิ่งคลัตถที่ป็นีมาย่ออีกทีหนึ่ง เสียตายว่าเวลานี้ไม่มีจำหน่ายแล้ว ยังไม่ได้พิมพ์ใหม่

คำถามที่ ๗๓๐

คำว่า เอกายนมรรค หมายความว่าอะไรได้บ้างคะ ทาง ๔ สายที่ท่านพระอานนท์กล่าวว่าเป็นทางสู่การบรรลุธรรม กับสติปัฏฐาน ๔ อันเป็นเอกายนมรรค มีความสอดคล้องกัน หรือเป็นเรื่องเดียวกันไหมคะ

ตอบ

เอกายนมรรค แปลได้หลายอย่าง แปลว่าเป็นทางสายหนึ่งเพื่อนำไปสู่นิพพานก็ได้ ถ้ามีหนังสือลองดูอรรถกถา महाสติปัฏฐานสูตร มีคำอธิบายไว้มากเหลือที่จะนำมากล่าวในที่นี้ได้ แนะนำให้ไปค้นคว้าต่อทาง ๔ สายที่พระอานนท์กล่าว เข้าใจว่าคุณหมายถึง ยุคันทระ เช่นว่า เจริญวิปัสสนามีสมณะนำหน้าก็มี เจริญสมณะมีวิปัสสนานำหน้าก็มี เจริญสมณะและวิปัสสนาสลับกันไปก็มี ประการที่ ๔ ก็สัมมุทัจจะ

คำถามที่ ๗๓๑

ญาณที่เป็นวิปัสสนูปกิเลสกับสัมมุทัจจะ คือสิ่งเดียวกันไหมคะ เราจะรู้ได้อย่างไรคะว่า ความรู้ที่เกิดขึ้นกับเราเป็นวิปัสสนาญาณจริงๆ ไม่ใช่ความฟุ้งไปในธรรม

ตอบ

สัมมุทัจจะท่านหมายถึงวิปัสสนูปกิเลส ๑๐ ไม่เป็นญาณที่จัดเข้าในวิปัสสนาญาณ แต่ก็เกิดขึ้นในระหว่างวิปัสสนาญาณข้อที่ ๑ ในวิปัสสนาญาณ ๙ คือ อุทฺยัพพญาณ ถ้าพูดถึงวิสุทฺธิ ๗ ก็เกิดขึ้นในมัคคามัคคญาณทัสสนวิสุทฺธิ คือ ความหมดจดแห่งการรู้เห็นว่าใช่ทางหรือไม่ใช่ทาง

คำถามที่ ๗๓๒

กราบเรียนท่านอาจารย์คะ ทำอย่างไรจึงจะมีมานะในการปฏิบัติธรรมคะ ที่ผ่านมาจะเป็นพักๆ หน่อยๆ บางครั้ง ไม่ทราบว่าเมื่อไหร่จะนำอย่างไรบ้างคะ

ตอบ

ควรจะใช้คำว่ามีความเพียรแทนคำว่ามีมานะ เพราะมานะมีความหมายไม่ดีในการทำ คือหมายถึงความทะนงตน เปรียบเทียบตนกับผู้อื่นว่าสูงกว่าเขาบ้าง เสมอเขาบ้าง ต่ำกว่าเขาบ้าง เพราะฉะนั้นควรใช้คำว่าความเพียรในการปฏิบัติธรรม ขอให้ระลึกอยู่เสมอว่าอยู่อย่างมีความเพียรแม้วันเดียวก็ดีกว่าผู้อยู่อย่างเกียจคร้าน ๑๐๐ ปี การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบเป็นความหมายที่แท้จริงของการปฏิบัติธรรม ไม่ว่าจะเราปฏิบัติดีเรื่องอะไรก็เป็นการปฏิบัติธรรมทั้งนั้น ทำความดีเสมอต้นเสมอปลายเป็นการปฏิบัติธรรมที่ดี

คำถามที่ ๗๓๓

เคยได้ทราบว่าเมื่อเจ้าชายสิทธัตถะประสูติ ได้เปล่งอาสภิวาจาว่า “เราเป็นผู้เลิศแห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐสุดแห่งโลก...” ไม่ทราบว่าเรื่องการเปล่งอาสภิวาจา นี้ มาจากพระบาลี คัมภีร์ หรือตำนานคะ และนอกจากตอนที่ประสูติแล้ว พระพุทธองค์ทรงเปล่งอาสภิวาจาอีกหรือไม่คะ

ตอบ

มาจากคัมภีร์พระไตรปิฎก หลังจากประสูติใหม่ๆ แล้ว เมื่อได้
 ตรัสรู้แล้วก็ยังตรัสคำทำนองนี้บ่อยๆ เช่น ไม่มีใครยิ่งกว่าพระองค์ใน
 เรื่องศีล สมာธิ ปัญญา เป็นต้น

คำถามที่ ๗๓๔

พระพุทธองค์ทรงข่มอาพาธด้วยวิธีใดคะ เช่นเมื่อทรงได้รับทุกข-
 เวทนาหนักก่อนบรินิพพาน

ตอบ

ด้วยวิธีความอดทน ไม่ได้อดร้อนพระทัย คืออาพาธครอบงำ
 พระทัยพระองค์ไม่ได้ ครอบงำได้แต่เพียงร่างกายเท่านั้น

คำถามที่ ๗๓๕

คำว่า “ธรรมกาย” ในพระบาลี ปรากฏในที่ใดบ้าง และหมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

ธรรมกายในพระบาลี หมายถึง พระกายธรรมของพระพุทธเจ้า
 ปรากฏในคัมภีร์ทีฆนิกาย ตอนนี้อยู่กำลังป่วยไม่สะดวกในการติดตาม
 ค้นหา ขออภัยด้วยที่ไม่อาจให้รายละเอียดได้

คำถามที่ ๗๓๖

ทำอย่างไรเราจึงจะรู้โลก แต่ไม่ติดโลกได้คะ ได้ทราบที่ท่านอาจารย์ ไม่สบาย หนูขออาราธนาคุณพระรัตนตรัยและบุญกุศลทั้งหมดที่ท่านอาจารย์ (และหนูด้วย) ได้บำเพ็ญมา รวมทั้งปัญญาและความสงบสุขที่ท่านอาจารย์ได้ทำให้บังเกิดขึ้นแก่ลูกศิษย์ และบุคคลทุกคนที่ได้ประโยชน์จากงานเผยแผ่พระสัทธรรมของท่านอาจารย์โปรดคุ้มครองท่านอาจารย์ให้ประสบสันติสุขอยู่เสมอแม้จะต้องทนต่อชั้นฆราวาสที่คอยเบียดเบียนด้วยนะคะ ด้วยความเคารพอย่างสูงยิ่ง

ตอบ

ต้องพิจารณาบ่อยๆ ถึงโทษของโลกจนถึงมีความรู้สึกว่า ไม่มีอะไรน่ายินดีในโลกทั้งปวง (สัพพะโลเก อนภิรตัสัญญา) มันเป็นอย่างนั้นจริงๆ คือพิจารณาดูโดยถ่องแท้แล้ว ไม่มีอะไรน่ายินดีในโลกทั้งปวง เพราะมันเจือไปด้วยทุกข์ทั้งนั้น เห็นอย่างนี้แล้วจะไม่ติดโลก ขอขอบคุณที่อวยพรมา แต่สังขารมันก็เป็นไปตามธรรมดาของสังขาร มันเป็นอย่างนั้นเอง เรามีความแก่ ความเจ็บไข้ และความตายเป็นธรรมดา ไม่อาจล่วงพ้นไปได้

คำถามที่ ๗๓๗

วันนี้หนูยังไม่มีคำถามที่จะถามอาจารย์ เพียงแต่ได้เคยอ่านหนังสือ และฟังสาระธรรมจากอาจารย์ จากรายการวิทยุบ้าง จึงส่งความระลึกถึงด้วยความเคารพมา ขอให้อาจารย์สุขภาพแข็งแรง อยู่เป็นที่พึ่งให้แก่ผู้ที่ยังชวนชวยความรู้อย่างพวกหนู ต่อไปนานๆ นะคะว่าจะไม่ถามแต่ก็อดไม่ได้ อยากเป็นคนดี แต่ว่ามันยากจริงๆ ค่ะ บางครั้งก็ท้อและเศร้าจริงๆ

ตอบ

ตั้งใจว่าจะเป็นคนดีและทำไปตามที่ตั้งใจนั้น เราก็จะเป็นคนดี ได้แค่นั้นก็เอาแค่นั้น เห็นใจจริงๆ

คำถามที่ ๗๓๘

ข้าพเจ้าจะติตภาพและการกระทำของเพื่อนร่วมงานโดยที่เราเห็นตัวคนที่แท้จริงว่าเขาสอพลอ ไม่จริงใจ สร้างภาพ เหยียบคนอื่นเอาผลงานมาเป็นของตน เวลาต้องประชุม ร่วมงานหรือนำเสนองานต่อหัวหน้าด้วยกัน ทำให้เรารู้สึกขยะแขยง และไม่ชอบที่หัวหน้าหรือคนอื่นไปหลงเชื่อ ซึ่งข้าพเจ้าไม่อยากจะติในอารมณ์แบบนี้ แต่ก็แก้ไม่ได้ เวลาเจอหน้ากันเดินสวนกัน ขึ้นลิฟต์ด้วยกัน ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกเห็นตัวตนของเขาทันที จะมีวิธีแก้ไขอย่างไรคะ

ตอบ

คุณไม่ชอบเขา แต่ความทุกข์เป็นของคุณ เรื่องอะไรที่คุณจะเอาความไม่ดีของเขามาเป็นความทุกข์ของคุณ ผมรู้ว่าพูดได้ง่ายแต่ทำได้ยาก แต่จำเป็นต้องทำเพื่อความทุกข์ของคุณเอง เขาทำไม่ดีความไม่ดีก็ตกเป็นของเขา คุณควรจะคิดว่าเป็นโชคดีของเราหนอที่เราไม่เป็นคนเช่นนั้น เป็นตัวอย่างทางไม่ดีให้คุณเห็นอยู่ทุกวัน นิสสัยคนเป็นสิ่งที่แก้ได้ยากนอกจากเจ้าตัวจะแก้เองเมื่อเห็นว่าไม่ดี

คำถามที่ ๗๓๙

ขอความเมตตาทราบถึงเรื่อง ๑. คุณสมบัติของ โสดาปัตติมรรค ๒. หากบุคคลที่ปฏิบัติธรรมโดยการเจริญสติในชีวิตประจำวัน จนเกิดตัวผู้รู้ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักการปฏิบัติ และเคยเห็นภาวะเกิดดับๆ ที่ไม่รู้อะไรจะเรียกว่าอะไรได้แล้ว จะสามารถเรียกบุคคลนั้นว่า โสดาปัตติมรรคได้หรือไม่ค่ะ

ตอบ

ถ้าเป็นชื่อของบุคคลท่านเรียกว่าเป็นพระโสดาบัน ถ้าเป็นชื่อของมรรคผลท่านเรียกว่าโสดาปัตติมรรค โสดาปัตติผล มีส่วนที่ต้องละ ๓ อย่าง คือ สักกายทิฏฐิ เห็นว่ากายนี้เป็นของตน, วิจิกิจฉา ความสงสัยในคุณพระรัตนตรัยและในทางสูนิพพาน, ความเชื่อถือที่มงายขัดกับหลักกรรม มีส่วนที่ต้องบำเพ็ญให้บริบูรณ์ ๔ ประการ คือ มีความเลื่อมใสอย่างไม่คลอนแคลนในคุณของพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม และในคุณของพระสงฆ์ มีศีล ๕ บริสุทธ์ อันนี้เป็นส่วนที่ต้องบำเพ็ญให้มีในตน

คำถามที่ ๗๔๐

กราบเรียนท่านอาจารย์คะ หนูอยากได้คำแนะนำสำหรับการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันนะคะ เพราะการทำงานทำให้จิตฟุ้งซ่าน วุ่นวาย จนผลอบ่อยและนาน จนลืมนุจิต/กายไปนะคะ

ตอบ

คุณต้องขยายขอบเขตของการปฏิบัติธรรมให้กว้างออกไป ไม่เพียงแต่ดูกายดูจิตเท่านั้น การปฏิบัติธรรมหมายถึง การกระทำ การพูด และการคิดที่ถูกต้องทั้งหมด การทำหน้าที่อันชอบธรรมให้ถูกต้องสมบูรณ์ ล้วนแต่เป็นการปฏิบัติธรรมในชีวิตประจำวันทั้งนั้น การที่คุณทำงานในหน้าที่ให้ถูกต้องให้ชอบธรรมก็เป็นการปฏิบัติธรรม ท่านใช้คำว่า “*ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรม*” นั่นคือปฏิบัติธรรมให้เหมาะสมตามฐานะของตน ถ้าขยายขอบเขตของคำว่า การปฏิบัติธรรมให้กว้างออกเช่นนี้ คุณก็ปฏิบัติธรรมอยู่ทุกอิริยาบถ ไม่ได้อดร้อนใจว่าไม่ได้ปฏิบัติธรรม

คำถามที่ ๗๔๑

กราบเรียนท่านอาจารย์วศิน ขอความเมตตาถามดังนี้ค่ะ เป็นไปได้หรือไม่คะว่าคนที่เป็นโสดาปัตติมรรคอาจจะมีประมาณอีก ๑-๒ ปี ถึงจะได้โสดาปัตติผล (ไม่จำเป็นต้องเกิดขึ้นในขณะจิตเดียว) กราบขอบพระคุณมากค่ะ

ตอบ

เป็นไปไม่ได้ คนที่ได้โศดาปัตติมรรคแล้วอีกขณะจิตเดียวก็จะได้โศดาปัตติผลต่อเนื่องกัน ไม่ต้องรอเป็นเดือนเป็นปี ไม่มีใครค้างอยู่ที่โศดาปัตติมรรคเลย

คำถามที่ ๗๔๒

ตอนนี้อาจารย์วศิน มีรายการวิทยุ ที่ช่องไหนบ้างหรือเปล่าครับ จะได้ติดตามฟังครับ

ตอบ

ที่มีประจำก็มีที่ ร.ด. คือวิทยุกรมการรักษาดินแดน คลื่นเอเอ็ม ๗๔๗ วันเสาร์เช้าเวลา ๐๘.๐๐-๐๙.๐๐ น. ไม่ใช่รายการสด เอาเทปหรือซีดีเก่ามาเปิด นอกจากนี้มีสถานีวิทยุอื่นๆ บ้าง แล้วแต่ผู้จัดจะนำซีดีไปเปิดหรือเอาหนังสือไปอ่าน ไม่แน่นอน

คำถามที่ ๗๔๓

หนูกำลังเรียนรู้กาย เรียนรู้ใจคะ หนูเห็นทุกขีในชั้น ๕ ถึงแม้ว่าหนูจะเหนื่อยกับพฤติกรรมของจิต หนูก็จะหัดรู้ หัดดู ต่อไปคะ ขอบพระคุณคะ

ตอบ

ขออนุโมทนาด้วย มนุษย์เราลำบากกับเรื่องรูปขันธ์ตั้งแต่เข้าจนเข้าจนอน ตื่นขึ้นมาวันใหม่ก็เดือดร้อนอีก วนเวียนอยู่อย่างนั้นไม่รู้จักจบสิ้นจนกว่าจะตายน่าเบื่อจริงๆ คุณดูกายดูจิตแล้วก็ควรจะดูเวทนาและธรรมด้วยเพื่อจะได้ครบสติปัญญา ๔

ชีวิตนี้ไม่มีอะไรนอกจากความทุกข์ยาก สมดังภาษิตของวชิราภิกษุณีที่ว่า “ทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นดับไป นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรดับ” พวกเราเดินอยู่บนเส้นทางของความทุกข์ มีความสุขบ้างก็เพียงเล็กน้อย เทียบกันไม่ได้กับความทุกข์กองมเหิมา พิจารณาทุกข์บ่อยๆ เป็นทุกขานุปัสสนา เมื่อเห็นทุกข์ชัดเจนแล้วก็จะได้เห็นอนิจจังด้วย เห็นอนัตตาดด้วย เพราะมันพ่วงกันอยู่ เห็นไตรลักษณ์บ่อยๆ ด้วยวิปัสสนาปัญญาเป็นทางหลุดรอดจากความทุกข์ความดิ้นรนต่างๆ

มีของแถมให้หน่อยหนึ่งดังนี้ “เมื่อใดอายุ ใจอุ่น วิญญาณ ละร่างกายนี้ไป กายนี้ก็จะถูกทอดทิ้งให้นอนอยู่ สาระในกายนี้ไม่มี” ในชีวิตหนึ่งมนุษย์ต้องลำบากยากเข็ญเป็นนักหนาเพราะกายนี้ เพราะมันเจ็บป่วยทรมานต้องการการบำรุงแก้ไขอยู่ตลอดเวลา ยิ่งแก้ยิ่งลำบาก ควรพิจารณาบ่อยๆ เพื่อความไม่ยึดมั่นถือมั่น ขอจบเท่านี้ก่อนวันหลังเขียนมาแล้วสู้กันฟังอีกนะ ผมจะได้รำพันต่อไปอย่างเช่นวันนี้

คำถามที่ ๗๔๔

ขออำนาจคุณพระรัตนตรัย อำนาจพรให้ท่านอาจารย์เจริญด้วย
ธรรม ๔ ประการ คือ อายุ วรรณะ สุขะ พละ ตลอดกาลนานจนกว่า
จะเข้าถึงพระนิพพานค่ะ

ตอบ

ขอบคุณมากที่ให้พรปีใหม่มา ขอให้คุณได้รับพรนี้เช่นเดียวกัน

คำถามที่ ๗๔๕

ขอเรียนถามท่านอาจารย์เกี่ยวกับการรู้อรุณสังข์ รอบ ๓ อากา ๑๒
ในแนวทางของการปฏิบัติ ผู้ที่เข้าถึงธรรมะระดับพระโสดาบัน จะต้อง
ผ่านการรู้อรุณสังข์ รอบเดียว หรือทั้งสามรอบคะ (สังข์ญาณ กิจญาณ
และกตญาณ) หนูทราบว่าท่านอาจารย์ไม่ค่อยสบาย หากยังไม่สะดวก
ที่จะตอบคำถามก็ไม่เป็นไรนะคะ หนูขอให้ท่านหายป่วยในเร็ววันนึ่
นะคะ ขอกราบระลึกถึงด้วยความเคารพพรั่คะ

ตอบ

รอบ ๓ อากา ๑๒ คือ สังข์ญาณ กิจญาณ กตญาณในอรุณสังข์
๔ ญาณ ๓ เป็นไปในอรุณสังข์ ๔ จึงเป็น ๑๒ ขอให้ดูข้อความต่อไปนี้

สำหรับ**ทุกข์** สังข์ญาณ คือยอมรับว่าความทุกข์แห่งชีวิตมีอยู่จริง
ชีวิตคลุกเคล้าไปด้วยความทุกข์จริง กิจญาณ คือรู้ว่าความทุกข์เป็นสิ่งที่
ควรกำหนดรู้ คือควรกำหนดให้รู้ (ปริณฺญเณยธรรม) กตญาณ คือรู้ว่า
ได้กำหนดรู้แล้ว

สำหรับ**สมุทัย** **สังขญาณ** คือยอมรับว่าสมุทัยคือต้นเหตุเป็นเหตุให้เกิดทุกข์จริง **กิจญาณ** คือรู้ว่าสมุทัยคือต้นเหตุเป็นสิ่งควรละ (ปหาตัพพธรรม) **กตญาณ** คือรู้ว่าได้ละแล้ว

สำหรับ**นิโรธ** **สังขญาณ** คือยอมรับว่านิโรธคือความดับทุกข์มีอยู่จริง โดยผ่านทาง การดับต้นเหตุ **กิจญาณ** คือรู้ว่านิโรธควรทำให้แจ้งขึ้นในใจ (สังฆิกาทัพพธรรม) **กตญาณ** คือรู้ว่าได้ทำให้แจ้งแล้ว

สำหรับ**มรรค** **สังขญาณ** คือยอมรับว่ามรรคมืองค์ ๘ เป็นทางไปสู่ความดับทุกข์ได้จริง **กิจญาณ** คือรู้ว่ามรรคเป็นสิ่งที่ควรอบรมบำเพ็ญให้เกิดมี (ภาเวตัพพธรรม) **กตญาณ** คือรู้ว่าได้เจริญอบรมให้เต็มที่แล้ว

ผู้รู้ร้อยสี่ ๔ ที่เรียกว่ารู้จริง รู้แล้ว ฟันทุกซี่ได้ ต้องรู้ประกอบด้วยญาณ ๓ อากาโร ๑๒ นี้ ที่คนสามัญรู้นั้นเป็นความจำ ไม่ใช่ความรู้ที่แท้จริงยังปฏิบัติตามที่รู้ไม่ได้

คำถามที่ ๗๔๖

กราบสวัสดีปีใหม่อาจารย์คะ หนูเคยเป็นลูกศิษย์อาจารย์สมัยศึกษาอยู่ที่คณะปรัชญาและศาสนา ม.เกษตร (๒๑ ปีมาแล้ว) จำได้ว่าอาจารย์จะเป็นอาจารย์พิเศษสอนศาสนาพุทธ และเกือบทุกครั้งที่อาจารย์มาสอน จะมีกะหรือบิ๊ปใส่ไก่อมาฝากนิสิตด้วย ซึ่งเป็นความประทับใจในความเอื้ออารีจากท่าน หนูถือว่าโชคดีที่ได้มีโอกาสเรียนคณะนี้ ซึ่งสามารถนำมาฝึกฝน เรียนรู้ในชีวิตประจำวัน และหนูก็เป็นแฟนหนังสือของอาจารย์หลายเล่มด้วยนะคะ ที่ชอบมากจะเป็นทางแห่งความดี หนูมีเล่มที่ ๔ แล้ว อาจารย์คะ การจะทำกุศลเพื่อละตัวตน มันก็ยากเหมือนกันนะคะ บ่อยครั้งที่หนูมีความไม่สบายใจ

และคาดหวังในความดีที่ทำ จึงรู้สึกว่าคุณจิตใจตนเองยังหยาบมาก
ขอกราบขอคำแนะนำจากอาจารย์ด้วยค่ะ

ตอบ

ดีใจมากที่ได้พบกับศิษย์เก่า ม.เกษตรทางเว็บไซต์นี้ สอนอยู่
ประมาณ ๑๐ ปี ไม่ทราบว่าหนูเป็นนิสิตประมาณ พ.ศ. เท่าไร เข้าใจว่า
เพิ่งถามเข้ามาเป็นครั้งแรก ได้เคยอ่านมานานหรือยัง ดีใจที่มีหนังสือ
ทางแห่งความดี ซึ่งเป็นหนังสือชุดใหญ่และมีประโยชน์สำหรับผู้
ที่ต้องการจะเรียนรู้พระพุทธศาสนา การละตัวตนเป็นสิ่งที่ไม่ง่าย ต้องค่อยๆ
ทำไป พิจารณาทุกวันๆ ว่า สิ่งทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น เพราะไปยึด
มั่นสิ่งใดเข้าแล้วจะไม่มีโทษยอมไม่มี สิ่งทั้งปวงเป็นอนัตตาคือไม่ใช่
ตัวตนและไม่มีตัวตน ความจริงมันเป็นอย่างนั้นอยู่แล้ว แต่เพราะ
อุปาทานเข้าไปยึดมั่นจึงปรากฏเสมือนมีตัวตน ทำความเข้าใจ
อย่างนี้ทำให้ละความยึดมั่น ทิฐิมานะก็ลดลงด้วย ขอให้เรานึกอยู่
เสมอว่า สิ่งนี้ทำได้ยากแต่ก็เป็นสิ่งที่ทำได้ มีผู้ทำได้มามากแล้ว ขอ
อวยพรให้ประสบความสำเร็จในสิ่งที่ประสงค์โดยชอบธรรม

คำถามที่ ๗๔๗

กราบสวัสดิ์ท่านอาจารย์ค่ะ ขออนุญาตเรียนถามว่าเวลาทำบุญแล้วเราอธิษฐานขอเพื่อคนที่เรารัก (ขอให้มีความสุขและทำแต่ความดี) จะบังเกิดผลกับคนที่เราขอให้หรือเปล่า และการอุทิศบุญให้คนที่ยังมีชีวิตอยู่ได้หรือเปล่านั้นคะ

ตอบ

ได้ ทำเถอะดีกว่าไม่ทำเลย ไม่ได้เสียเวลาอะไรมากมาย อย่างน้อยเราก็ได้บุญส่วนหนึ่งที่เรียกว่าบัตติทานมัย แปลว่าบุญที่เกิดจากการให้ส่วนบุญแก่ผู้อื่น สมมติว่าผู้อื่นไม่ได้แต่เราก็ยังได้

คำถามที่ ๗๔๘

ขอเรียนถาม อ.วศิน ๓ ข้อครับ ๑. เอตทัคคะ แปลว่า อะไรครับ (ที่รู้ยังไม่ค่อยแน่ใจครับ) ๒. พระภิกษุที่เป็น เอตทัคคะ มีกี่รูปครับ ๓. อ.วศิน ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับประวัติพระภิกษุเอตทัคคะ ไว้บ้างหรือเปล่าครับ หรือรบกวนอาจารย์ช่วยแนะนำหนังสือ ผมอยากซื้อมาเก็บไว้เป็นข้อมูลครับ ขอบพระคุณอาจารย์มากครับ

ตอบ

เอตทัคคะ แปลว่า เป็นเลิศในทางนั้นๆ เช่นพระสารีบุตรเป็นเลิศในทางปัญญา เป็นต้น ภิกษุที่เป็นเอตทัคคะมี ๔๑ รูป ภิกษุณี ๑๓ อุบาสก ๑๐ อุบาสิกา ๑๐ รวม ๗๔ ท่าน ผมได้เขียนไว้บ้างแต่ไม่หมด เช่นในหนังสือ *ผู้สละโลก*, *ประวัติพระสาวก* ซึ่งเขียนให้กรมวิชาการ

กระทรวงศึกษาธิการ นานปีมาแล้ว ผู้สละโลกยังมีจำหน่ายอยู่ แต่
ประวัติพระสาวก เล่ม ๑ และเล่ม ๒ ไม่มีจำหน่ายแล้ว ลองหาหนังสือ
ชื่อ อสติมหาสาวก ของอาจารย์บรรจบ บรรณรุจิ มาอ่านดู เข้าใจว่า
จะมีครบ

คำถามที่ ๗๔๙

อยากทราบเรื่องกฎแห่งกรรมนะคะ ไม่ทราบว่ากรรมอันใดทำให้
เราต้องทำงานหนักชนิดที่ว่าตึกตืนถึงตีหนึ่งตีสอง หรือแม้กระทั่งเข้า
ทัั้งๆ ที่อาชีพของเราก็คือการเผยแพร่ความรู้ให้ประชาชน เป็นอาชีพที่
สุจริต และดำเนินรอยตามสัมมาอาชีวะทุกประการ แต่ผลที่เราได้รับ
กลับทำให้เราเหน็ดเหนื่อยแทบสิ้นประจำตาอยู่เป็นประจำ เป็นไปไม่ได้
ใหม่ที่เราเคยทำกรรมไม่ดีเอาไว้ จึงต้องมาทนทุกข์นั่งอดตาหลับขับตานอน
ตลอดเวลา แถมยังต้องบีบเค้นหัวสมองให้ผลิตผลงานออกมาดีๆ
เพื่อประโยชน์กับผู้อ่าน เพื่อให้เขามีความรู้ และสามารถดูแลสุขภาพ
ตัวเอง รวมทั้งสามารถอัปเดตเทรนด์ความรู้ใหม่ๆ เสมอๆ ดิฉันแค่สงสัย
ว่าในเมื่อเจตนาเราดี เราตั้งใจแน่วแน่ที่จะเผยแพร่สิ่งที่เป็นประโยชน์
แต่ทำไมผลลัพธ์ที่ได้ถึงขัดแย้งกันเองแบบนี้คะ

ตอบ

เข้าใจว่าเป็นกรรมที่คุณเข้าไปเดินบนเส้นทางสายนั้นซึ่งจะต้อง
เป็นเช่นนั้น ถ้าคุณเลิกเดินบนเส้นทางสายนั้น ความทุกข์ที่บีบคั้นคุณอยู่
ก็จะหมดไป มันเป็นเรื่องของการเลือกวิถีชีวิต ซึ่งเมื่อเข้าเส้นทางสายนั้น
ก็จะต้องเป็นเช่นนั้นขอให้คุณพิจารณาดูให้ดี

คำถามที่ ๗๕๐

บุคคลที่เป็นภาวิตทั้ง ๔ หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

บุคคลผู้เป็นภาวิต แปลว่า ได้อบรมแล้วได้เจริญแล้ว มีดังนี้คือ

๑. ภาวิตกายโย ผู้ได้อบรมกายแล้ว เช่น เกี่ยวกับการใช้ปัจจัย ๔ ถูกต้องตามจุดมุ่งหมาย

๒. ภาวิตศีลโย ผู้ได้อบรมศีลแล้ว คือ มีศีลดี

๓. ภาวิตจิตโต ผู้ได้อบรมจิตแล้ว คือ มีจิตสงบ

๔. ภาวิตปัญญาโย ผู้ได้อบรมปัญญาแล้ว คือ มีปัญญารู้เห็นสิ่งต่างๆ ตามเป็นจริง

ถ้าแปลงศัพท์ให้เป็นรูป นามศัพท์ ก็จะได้ดังนี้

กายภาวนา สีลภาวนา จิตตภาวนา ปัญญาภาวนา

คำถามที่ ๗๕๑

ที่กล่าวว่า สักกายทิฏฐิ เป็น “หัวหน้า” ของความเห็นผิดทั้ง ๖๒ ประการ หมายความว่าอะไรคะ ความเห็นผิด ๖๒ ประการ คืออะไรคะ

ตอบ

ทิฏฐิ ๖๒ ปรากฏในพรหมชาลสูตร ที่สมณิกาย สี่ลชั้นอรรค ลองอ่านดูในหน้านั้น ส่วนสักกายทิฏฐิจะเป็นหัวหน้าหรือไม่นั้น ยังไม่เคยพบในพระพุทธพจน์

คำถามที่ ๗๕๒

พุทธคุณ ๒ คืออะไรคะ

ตอบ

น่าจะใช้คำว่า พระคุณสมบัติ ๒ คือ

๑. **อัตตहितสมบัติ** พระคุณสมบัติที่เป็นส่วนพระองค์
๒. **ปรहितสมบัติ** พระคุณสมบัติที่เกื้อกูลแก่ผู้อื่น

คำถามที่ ๗๕๓

คำว่า “อนุปัสสนา” ในกายนุปัสสนา เวทนานุปัสสนา ฯลฯ แปลว่าอะไรคะ เคยได้ยินครูบาอาจารย์บางท่านแปลว่า ตามรู้ บางท่านแปลว่า รู้บ่อยๆ ซ้ำๆ เนืองๆ อย่างใดจึงจะถูก หรือถูกทั้งสองอย่างคะ

ตอบ

ตามพยัญชนะแปลว่า “ตามดู หรือตามเห็น” ถือเอาความว่า “พิจารณา” ก็ได้

คำถามที่ ๗๕๔

ขอความกรุณาท่านอาจารย์ยกพุทธพจน์ที่มีความหมายว่า “สิ่งสำคัญที่สุดที่มนุษย์พึงกระทำคือการถอดถอนความเห็นผิดทั้งปวง” เป็นภาษาบาลีและภาษาไทยด้วยได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณอย่างสูงค่ะ

ตอบ

ฟังดูเหมือนเป็นสำนวนท่านพุทธทาส แต่ตอนนี้ยังนึกคำบาลีไม่ออก ไม่อยากจะตอบโดยการเดา

คำถามที่ ๗๕๕

กราบสวัสดิ์อาจารย์ค่ะ เป็นปีติดอย่างยิ่งที่ได้รับข้อความตอบจากอาจารย์ (๗๔๖) หนูได้พบห้องสนทนาธรรมโดยบังเอิญค่ะ และเป็นทันทีที่หนูได้เริ่มสนทนาข้อสงสัยในข้อปฏิบัติของตัวเอง หนูเป็นนิสิตปริญญา ม.เกษตร รุ่นที่ ๑๑ (ปี ๒๕๓๑) ไม่แน่ใจว่าได้พบอาจารย์ตอนเข้า course Ethics เทอมต้นของปี ๔ (๒๕๓๔) รีเปล่า หลังจากจบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยแล้ว ถึงได้พบหนังสือต่างๆ ที่อาจารย์เป็นผู้เขียน และหนูก็ได้เริ่มสะสมข้อเขียนบางส่วนของอาจารย์ เล่มแรกทีพบคือบนเส้นทางสีขาว อ่านซ้ำหลายครั้ง ตั้งแต่นั้นมาจนตอนนี้ กระดาษเหลืองแล้วค่ะ ได้ทราบว่าคุณอาจารย์ป่วย ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและกุศลกรรมที่อาจารย์บำเพ็ญมา ขอให้โรคภัยจริงบรรเทาไป ให้พลະแห่งธรรมคุ้มครองอาจารย์ให้มีอายุเป็นคุณูปการแก่ศิษย์นานๆ นะคะ ด้วยความเคารพบูชายิ่ง

ตอบ

ได้ทราบข้อความตามที่หนูเล่าให้ฟังแล้ว รู้สึกปลื้มใจที่หนูสนใจหนังสือธรรมะเพื่อชีวิต เช่น *บนเส้นทางสีขาว* เป็นต้น ตอนนี้นั่งสวดของอาจารย์มีประมาณ ๑๓๐ ชื่อเรื่อง บางเรื่องก็มีหลายเล่มและเป็นเล่มใหญ่ๆ เช่น *ทางแห่งความดี* เป็นต้น เมื่อก่อนพิมพ์เป็น ๕ เล่มเดี๋ยวนี้สำนักพิมพ์ธรรมดาราบพิมพ์เป็น ๔ เล่ม หนูควรมีไว้อ่านเพราะเป็นประโยชน์กับชีวิตและทำให้เข้าใจพระพุทธศาสนาดียิ่งขึ้น เป็นการขัดเกลาตนเองไปด้วย ขอขอบใจที่อวยพรมาเรื่องสุขภาพ แต่ก็คงจะซ่อมแซมได้ไม่เท่าไร สังขารร่างกายชำรุดไปมากแล้ว เหมือนนกวัยนกเก่าคร่ำคร่าชำรุดทรุดโทรมเกือบจะเหลือซ่อมแล้ว

คำถามที่ ๗๕๖

การลงทุนในตลาดหุ้นหรือทองคำ เป็นการเพิ่มโลภะหรือไม่ เพราะต้องติดตามการขึ้นลงของราคา ควรทำใจอย่างไรเพราะเป็นแม่บ้านจำเป็นต้องลงทุนเพื่อหารายได้

ตอบ

ถ้าคิดว่าได้มาโดยสุจริตก็ไม่เป็นไร เพราะโลภะระดับหนึ่งหมายถึงการโลภอยากได้ของผู้อื่นในทางทุจริต ถ้าอยากได้ในทางสุจริตและไม่มากเกินไปก็ไม่จัดว่าเป็นโลภะ เป็นผู้ครองเรือนจำเป็นต้องแสวงหาทรัพย์ไว้เกื้อกูลแก่ตนและคนในครอบครัว รวมทั้งการทำสาธารณประโยชน์ด้วย พระพุทธเจ้าท่านส่งเสริมให้ผู้ครองเรือนตั้งตนได้ในทางทรัพย์สิน เช่น รู้จักหาทรัพย์ รู้จักรักษาทรัพย์ รู้จักคบคนดี และรู้จักใช้ชีวิตให้สมควรแก่ทรัพย์ที่หาได้ คือไม่ฟุ้งเคื่องเกินไปและไม่ฟุ่มเฟือยเกินไป

คำถามที่ ๗๕๗

โดนคนรักเก่าใส่ร้าย แต่ไม่เคยตอบโต้และพยายามให้อภัย แต่วันนี้ คำใส่ร้ายของเขาสามารถทำให้คนอื่น ๆ เชื่อได้ และส่งผลร้ายต่อตัวเรา แล้ว รู้สึกเหนื่อยครับ แต่ก็ไม่รู้ลี้กอยากยุ่งกับเขาอยู่ดี

ตอบ

ก็ดีแล้ว ผู้ใส่ร้ายย่อมได้รับผลร้ายเป็นสิ่งตอบแทน ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า เพราะมันตามแพดเผาภายหลังได้ ความดีทำไว้ดีกว่า เพราะให้ผลเป็นสุข ใครให้ร้ายคุณ ผลร้ายย่อมยกย้อนมาหาเขาเอง ไม่วันใดก็วันหนึ่ง ขอให้คุณยืนอยู่ในทางแห่งความดีเสมอไป ขออนุโมทนาด้วย

คำถามที่ ๗๕๘

พระพุทธองค์ตรัสว่า โลกจะไม่ว่างจากพระอรหันต์ได้ด้วยเหตุใดบ้างคะ

ตอบ

พระพุทธพจน์นี้ตรัสแก่สุภัททปริพาชก เมื่อจวนจะปรินิพพานว่า “ถ้าพุทธบริษัทเป็นอยู่โดยชอบ โลกก็จะไม่ว่างจากพระอรหันต์” คำว่า “เป็นอยู่โดยชอบ” นี้ พระอรรรถกถาจารย์อธิบายว่า เป็นอยู่ตามอริยมรรคมีองค์ ๘ มีสัมมาทิฏฐิ เป็นต้น

คำถามที่ ๗๕๙

พระพุทธองค์ทรงอนุญาตให้ภิกษุสงฆ์ไม่ต้องบิณฑบาตได้ในกรณีใดบ้างคะ

ตอบ

ในหลายกรณี เช่น

๑. ป่วยหรืออาพาธ
๒. มีอาหารที่มีผู้นำมาถวายเพียงพอแล้ว
๓. เปิดโอกาสให้ภิกษุอื่นที่ลำบากด้วยอาหารบิณฑบาตได้รับอาหารมากขึ้น

ฯลฯ

เพราะฉะนั้นภิกษุจะไม่ออกรับบิณฑบาตก็ได้ ไม่เป็นความผิด

คำถามที่ ๗๖๐

ชาวพุทธที่เป็นกัลยาณบุรุษชน มิได้เป็นพระอริยบุคคล สมควรเรียกตนเองว่า เป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ได้หรือไม่คะ

ตอบ

เรียกได้ในระดับหนึ่ง เพราะเป็นผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ตามฐานะของกัลยาณบุรุษชน

คำถามที่ ๗๖๑

นอกจาก “ความเพียร” แล้ว พระพุทธองค์ตรัสว่า บุคคลล่วงทุกข์ได้ด้วยเหตุใดอีกบ้างไหมคะ

ตอบ

เหตุอื่นๆ มีอีกเป็นอันมาก เช่น ความไม่ประมาท ความอดทน เป็นต้น และคุณธรรมอื่นๆ อีกมากที่มาช่วยกันรวมทั้งความเพียรด้วย คือ สมาริ ปัญญาก็เป็นธรรมสำหรับล่วงทุกข์ได้

คำถามที่ ๗๖๒

เรียนถาม อ.วศินครับ ผมได้อ่านหนังสือมาครับว่า พระอัญญาโกณฑัญญะ เป็นเอตทัคคะในทางรัตตัญญู หมายถึง ผู้รู้ราตรีนาน ผมไม่ค่อยเข้าใจครับ รบกวนอาจารย์ด้วยครับ

ตอบ

รัตตัญญู แปลตามตัวว่า รู้ราตรีนาน หมายความว่า แก่พรรษากว่าผู้อื่น คือ บวชก่อนผู้อื่นทั้งหมด พระอัญญาโกณฑัญญะเป็นศิษย์ผู้เป็นอริยสาวกรูปแรกในศาสนา

คำถามที่ ๗๖๓

เหตุใดจึงเรียกการแสดงปฐมเทศนาว่าเป็นการหมั่นธรรมจักร หากเปรียบพระธรรมทั้งหมดเป็นวงล้อ (ธรรมจักร) ธรรมใดคือ แกนกลาง ที่ล้อ และวงล้อคะ

ตอบ

ที่เรียกธรรมจักรนั้นพระพุทธเจ้าท่านตรัสเรียกเอง ไม่ใช่ใครตั้งขึ้น หมายถึง ทรงแสดงอริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นธรรมสำคัญประการหนึ่งในพุทธศาสนา ในอัมมจักขุ นั้นไม่ได้ตรัสบอกไว้ว่า อะไรเป็นแกนกลาง อะไรเป็นที่ล้อ อะไรเป็นวงล้อ ผมจึงไม่สามารถพูดเองได้

คำถามที่ ๗๖๔

เหตุใดจึงเรียกพระพุทธองค์ว่า “พระผู้มีพระภาค” คะ พระภาค แปลว่าอะไร

ตอบ

คำแปลมาจากคำว่า “ภควา” แปลว่า ผู้มีภาคหรือโชค เนื่องจากนำมาใช้เป็นราชาศัพท์จึงเป็น “พระผู้มีพระภาค” ถ้าเป็นศัพท์สามัญก็แปลว่า ผู้มีภาค แปลว่า ผู้มีโชค ก็ได้ แปลว่า ผู้มีส่วน ก็ได้ หมายถึงมีส่วนแห่งปัจจัย ๔ ที่ทายกจะพึงถวายแก่ทักษิโณยบุคคล คำนี้มีรายละเอียดมาก ลองเปิดดูใน *สาระสำคัญแห่งวิสุทธิมรรค* ตอนที่ว่าด้วยพระพุทธคุณ

คำถามที่ ๗๖๕

“ความมีราคาแพงของพระ” หมายถึงอะไรคะ

ตอบ

หมายถึงการที่บุคคลถวายปัจจัย ๔ แม้เพียงเล็กน้อยแก่พระรูปนั้น แล้วมีผลมาก มีอานิสงส์มาก นี้แหละเรียกว่า ความเป็นผู้มีราคาแพงของพระ ใครคบเข้าก็มีความสุข ได้ประโยชน์ นี้เรียกว่า ความเป็นผู้มีสัมผัสนิมิตของพระ การที่ท่านเป็นผู้มีศีลมีธรรมดี เรียกว่าความเป็นผู้มีศีลสวยของพระ ซึ่งท่านเปรียบด้วยผ้ากาสี ซึ่งมีศีลสวยสัมผัสนิมิตและราคาแพง

คำถามที่ ๗๖๖

คนเราควรมีความรู้เช่นใดจึงจะเป็นที่พึ่งของตนเองได้อย่างแท้จริงคะ

ตอบ

รู้เรื่องทุกข์และการดับทุกข์ พระพุทธเจ้าเคยตรัสไว้ว่า “ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ทั้งในกาลก่อนและบัดนี้ เราสอนเรื่องทุกข์และการดับทุกข์เท่านั้น” แปลว่า คำสอนต่างๆ ของพระองค์มีจุดมุ่งไปที่การดับทุกข์ซึ่งมีประการต่างๆ

คำถามที่ ๗๖๗

เรามักรับรู้กันว่าเราเป็นผู้ก่อกรรมและรับกรรมที่เราก่อ แม้พระโมคคัลลานะยังถูกโจรทุบตีจนตายถึงแม้ท่านจะเป็นพระอรหันต์แล้วก็ตาม เหตุเพราะท่านยังมีกรรมที่ต้องชดใช้อยู่ แล้วท่านองคฺลิมาลที่ท่านฆ่าคนมากมาย ท่านชดใช้กรรมหรือเปล่าหลังจากท่านได้บรรลุอรหันต์

ตอบ

พระองค์ลิมาลชดใช้กรรมเพียงเล็กน้อย เช่น ถูกปาด้วยก้อนดิน ก้อนหิน ท่อนไม้ บาดตรแตก ศีรษะแตก แต่พระมหาโมคคัลลานะทำกับมารดาบิดาจึงโทษหนักถึงกับถูกฆ่า เกี่ยวกับเรื่องพระมหาโมคคัลลานะนี้ หลักฐานบางแห่งว่าฆ่ามารดาบิดาถึงตาย บางแห่งว่าเพียงแต่ทุบตีแล้วนำกลับมาเลี้ยงดูอย่างดี

คำถามที่ ๗๖๘

ศีล ๔ คืออะไรครับ บางท่านกล่าวว่า ศีล ๔ สูงกว่า ศีล ๕ แล้วท่านอาจารย์มีความเห็นอย่างไรกับคำกล่าวนี้อันครับ

ตอบ

ศีล ๔ เรียกเป็นศัพท์ธรรมะว่า “จาตุปาริสุทธิศีล” คือ

๑. **อินทริยสังวร** สรรวมอินทริย์ ๖ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้บาปอกุศลเกิดขึ้นในเวลาเห็นรูป ฟังเสียงเป็นต้น

๒. **ปาติโมกขสังวร** สรรวมในปาติโมกข์ ตามระดับชั้นของตนๆ เช่น ศีล ๕ สำหรับอุบาสกอุบาสิกาทั่วไป ศีล ๘ ศีล ๑๐ (ศีล ๑๐ นี้

สำหรับสามเณร) คีล ๒๒๗ สำหรับภิกษุ กุศลกรรมบถ ๑๐ สำหรับ
 อุบาสกอุบาสิกาผู้ถือศีลเคร่งครัดกว่าศีล ๘

หมายเหตุ ที่จริงปาฏิโมกขสังวรขึ้นก่อนเป็นข้อ ๑ อินทริยสังวร
 เป็นข้อ ๒

๓. **อาชีวนปาริสุทธิ** เลี้ยงชีพปาริสุทธิ คือ เป็นผู้มียาชีพปาริสุทธิไม่
 ประกอบมิจฉาชีพ

๔. **ปัจฉยปัจฉเวกขณะ** พิจารณาเสียก่อนแล้วจึงบริโภคปัจจัย ๔
 คือ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เป็นประโยชน์ทั้งแก่
 บรรพชิตและคฤหัสถ์ สำหรับบรรพชิตท่านปรับอาบัติผู้ที่ไม่พิจารณา
 เสียก่อนแล้วจึงบริโภคใช้สอย สำหรับคฤหัสถ์ทำให้เป็นผู้รู้จักประมาณ
 ในปัจจัย ๔

ทราบอย่างนี้แล้วคุณจะได้เห็นว่าศีล ๔ นี้สูงกว่าศีล ๕ เพียงไร

คำถามที่ ๗๖๘

ศีลกรรมบถ ๑๐ กับศีล ๔ มีส่วนที่เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร
 ครับ ศีลชนิดไหนครับที่เป็นปัจจัยให้ถึงพระนิพพานเร็วๆ นะครับ

ตอบ

ศีล ๔ ได้ตอบมาแล้ว ส่วนศีลกรรมบถ ๑๐ นั้นคือ ทางกาย ๓
 คือ เว้นปาณาติบาต เว้นอนินนาทาน เว้นกาเมสุมิฉฉาจาร ทางวาจา ๔
 คือ เว้นมุสาวาท เว้นปิสฺฐนาวาจา (พูดส่อเสียด คือยุยงให้คนแตกกัน)
 เว้นผรุสฺวาจา (พูดคำหยาบ) เว้นสัมผฺปปลาปา (พูดเพ้อเจ้อ) ทางใจ ๓
 คือ เว้นอภิชฌา (โลภอยากได้ของผู้อื่นในทางทุจริต) เว้นพยาบาท

(ปองร้ายผู้อื่น) เว้นมิจฉาทิฏฐิ (เว้นจากความเห็นผิด เช่น เห็นว่าทำดี ไม่ได้ดี ทำชั่วไม่ได้ชั่ว เป็นต้น)

เรื่องปัจจัยที่ให้ถึงนิพพานนี้ แต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน บางคนถือศีลกรรมมถ ๑๐ ไปนิพพานได้เร็วกว่าผู้ถือศีล ๔ บางคนถือศีล ๔ ไปนิพพานได้เร็วกว่า สุดแล้วแต่ปัญญาบารมีและอุปนิสัยปัจจัยที่ได้สะสมไว้

คำถามที่ ๗๗๐

ท่านอาจารย์ช่วยด้วยครับ เพื่อนผมถามแล้วผมตอบไม่ได้ครับ เขาถามว่า เห็นชอบ กับ ดำริชอบ ต่างกันอย่างไรครับ ท่านอาจารย์ช่วยยกตัวอย่างประกอบด้วยครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

เอาคำตอบของพระพุทธเจ้าดีกว่า พระพุทธเจ้าท่านตรัสไว้ในมัคค-วิงศ์สูตร (สูตรที่ว่าด้วยการแจกรมรรค) ว่า “**สัมมาทิฏฐิ** คือ ความเห็นชอบนั้นได้แก่ญาณในอริยสัจ ๔ ส่วน **สัมมาสังกัปปะ** ความดำริชอบนั้นหมายถึง

๑. ความดำริที่จะปลีกตนออกจากสิ่งชั่ววุ่น
๒. ดำริในการไม่พยายบาท
๓. ดำริในการไม่เบียดเบียน”

ทั้งสองอย่างต่างกันอย่างนี้แล

คำถามที่ ๗๗๑

อาจารย์ครับ มีคนถามผมว่า “วันนี้คุณภาวนาหรือยัง” อยู่บ่อยๆ ผมไม่กล้าถามเขาว่าภาวนาคืออะไร ทำเพื่ออะไรและทำยังไงครับ กลัวเขาว่าโง่ครับ แต่ท่านอาจารย์มีเมตตาเสมอ ไม่ว่าจะผมแน่ๆ เลยถามอาจารย์ดีกว่าครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

ตามตำราท่านกล่าวถึง ภาวนา ๒ ก็มี คือ

๑. สมถภาวนา

๒. วิปัสสนาภาวนา

ภาวนา ๔ ก็มี คือ

๑. กายภาวนา การอบรมกาย ข้อนี้หมายถึงการใช้ปัจจัย ๔ ให้ตรงตามความมุ่งหมาย ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฝืดเคือง

๒. สิลภาวนา การอบรมศีล

๓. จิตตภาวนา การอบรมจิต

๔. ปัญญาภาวนา การอบรมปัญญา

ตามที่กล่าวมานี้คุณจะเห็นว่า ภาวนาหมายถึงการอบรมตนให้ดีขึ้นอยู่เสมอ ถ้าใครถามว่า วันนี้ภาวนาแล้วหรือยัง ก็ตอบได้เลยว่า ภาวนาแล้ว กำลังภาวนาอยู่ และจะภาวนาต่อไป

คำถามที่ ๗๗๒

อยากรักเพื่อนคนหนึ่งแบบแฟนครับ คิดจะแต่งงานด้วย เพราะอยากมีเพื่อนที่รับรู้เรื่องส่วนตัวที่จะปรึกษาได้ทุกเรื่องจนแก่ตาย บางทีก็มีความคิดว่าถ้าแต่งงานแล้วสนิทกันดีมาก ก็จะมีทุกข์นับจากวันที่พลัดพรากเพราะตาย ไม่ว่าจะใครตายก่อนคนที่เหลือก็ต้องทุกข์ ความอยากแต่งงานกับความกลัวพลัดพราก มันกำลังยื้อแย่งแข่งขันกันในใจผมครับ ท่านอาจารย์มีคำแนะนำไหมครับ

ตอบ

คำถามนี้ตอบยากมากเพราะมีทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดีปนกันอยู่ จะตอบยืนยันไปข้างเดียว (เอกังสพยากรณ์) ว่าควรหรือไม่ควรก็ไม่ได้ คงต้องตอบแยก (วิภังชพยากรณ์) ให้เห็นทั้งส่วนดีและส่วนไม่ดีของการแต่งงาน แล้วเราก็ทำใจให้ยอมรับทั้งสองส่วน เหมือนกับอีกหลายๆ อย่างที่เราได้อยู่ให้คุณแก่เราบ้าง ให้โทษแก่เราบ้าง จะแลมสุภาชีวิตให้บทหนึ่ง ท่านกล่าวไว้ว่า

อยู่คนเดียวเป็นพรหม (ยถา พุรหมมา ตถา เอโก)

อยู่สองคนเป็นเทวดา (ยถา เทโว ตถา ทูเว)

อยู่สามคนเป็นชาวบ้าน (ยถา คาโม ตถา ตโย)

เกินกว่านั้นก็ไกลาหล (ไกลาหลํ ตพุตตริ)

ขอให้คุณคิดดีๆ ก็แล้วกัน ความพลัดพรากสูญเสียเป็นธรรมดา อย่างหนึ่งของชีวิตที่พระพุทธเจ้าทรงสอนให้พิจารณาเนื่องๆ เรียกว่า อภินนปัจจเวกขณมีอยู่ & ซ้ำด้วยกันคุณไปค้นดูเอาเองนะ

คำถามที่ ๗๗๓

อริยวัชฒิ คืออะไร เป็นหลักธรรมสำหรับบุคคลจำพวกใดคะ

ตอบ

คำนี้พจนานุกรมฉบับประมวลธรรม ของท่านเจ้าคุณพระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต ได้ให้ความหมายไว้ว่า “*ความเจริญอย่างประเสริฐ, หลักความเจริญของอารยชน*” อีกนัยหนึ่งหมายถึงหลักธรรมที่ทำให้เป็นอริยบุคคล ได้แก่ ศรัทธา ศีล พาหุสัจจะ (บางทีก็ใช้คำว่าสุตะ) จาคะ ปัญญา เคยใช้หัวข้อธรรมนี้บรรยายในการอบรมอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยบางแห่งในหัวข้อ “การศึกษากับการพัฒนาสู่ความเป็นกัลยาณชนและอริยชน” ประมาณ ๒๐ ปี มาแล้ว (๒๐ เมษายน ๒๕๓๑) ได้พิมพ์เป็นเล่มหนังสือแล้ว รวมอยู่ในหนังสือชื่อ *ความเข้าใจเกี่ยวกับชีวิต*

คำถามที่ ๗๗๔

ได้ทราบว่า รัชกาลที่ ๔ ทรงแตกฉานในภาษาบาลีและพระพุทธศาสนา มาก ขอท่านอาจารย์กรุณายกตัวอย่างคำพูด หนังสือหรือข้อเขียนของพระองค์ท่านที่แสดงพระอัจฉริยภาพในด้านนี้ไว้บ้างได้ไหมคะ กราบขอบพระคุณค่ะ

ตอบ

มีพระราชนิพนธ์ภาษาบาลีมากหลาย ขอยกตัวอย่างเป็นบางเรื่อง ดังนี้

๑. สังขารทั้งหลายไม่เที่ยงหนอ เป็นไปชั่วคราว ไม่ดำรงอยู่ได้นาน เป็นแล้วกลับไม่เป็น มีแล้วกลับไม่มี สิ่งที่เกิดแล้วจะไม่ดับจะหาได้ที่ไหน เมื่อเป็นเช่นนี้ การวางเฉยในสังขารเหล่านั้นเสียได้เป็นการดี อนึ่ง การปฏิบัติเพื่อดับสังขารเสียได้ก็ยิ่งดีมากขึ้น ทั้งนี้จะให้ได้ก็ด้วยความไม่ประมาทในกาลทุกเมื่อแล

๒. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นพระอรหันต์ ทรงบรรลุนิพพานอันสูงสุด ทรงปลุกหมู่สงฆ์ให้ตื่นขึ้น รวมเป็นพระรัตนตรัย คำว่า “พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์” ต่างกันแต่โดยชื่อ แต่โดยเนื้อความแล้วเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพราะไม่อาจแยกจากกันได้ พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้พระธรรม พระสงฆ์ได้ทรงพระธรรมไว้

ฯลฯ

ที่กล่าวมานี้ทรงแต่งเป็นคำฉันท์ภาษาบาลีทั้งนั้น

๓. เมื่อจวนจะสวรรคตได้ตรัสเป็นภาษาบาลีเพื่อให้ข้าราชการบริพารชั้นผู้ใหญ่ ได้เห็นว่าพระองค์ทรงมีพระสติสัมปชัญญะสมบูรณ์ ภาษาบาลีที่ว่านั้นใจความแปลเป็นไทยว่า “สิ่งใดที่บุคคลยึดมั่นแล้วจะไม่มิโทษ ไม่มีในโลกนี้” (นตฺเถตฺ โลกสฺมี ยํ อูปาทิยมานํ อนวชฺชํ อสฺส)

ยกมาพอเป็นตัวอย่างเล็กน้อย อนึ่ง บทสวดมนต์เข้าสวดมนต์เย็นที่พวกเราสวดกันอยู่ทุกวันนี้ เป็นบทพระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทั้งนั้น

คำถามที่ ๗๗๕

นิทเทส กับ คัมภีร์วิภังค์ คืออะไรคะ

ตอบ

นิทเทส แปลว่าคำขยาย **อุทเทส** แปลว่าหัวข้อ เช่น ภิกษุทั้งหลาย สติปัฏฐาน มี ๔, นิทเทส เช่น สติปัฏฐาน ๔ คือ กายานุปัสสนา เวทนา-
 นุปัสสนา จิตตานุปัสสนา และธัมมานุปัสสนา แล้วขยายไปเรื่อย ๆ
คัมภีร์วิภังค์ ที่ถามถึงในที่นี้ น่าจะหมายถึง **คัมภีร์วิภังค์** ในพระอภิธรรม-
 ปิฎก เป็น **พระไตรปิฎก** เล่มที่ ๓๕

คำถามที่ ๗๗๖

เหตุใดพระพุทธองค์จึงทรงจัด “สัมมาสติ” ไว้ในหมวดสมาธิ คะ

ตอบ

เพราะเหตุที่อยู่ใกล้เคียงกัน คือ เมื่อเจริญสติก็ได้สมาธิบ้างได้
 ปัญญาบ้าง บางทีคนไทยบอกว่าไปทำสมาธิ ก็คือไปเจริญสติ สติกับ
 สมาธิใกล้เคียงกันมาก สัมมาวายามะก็จัดเข้าในสมาธิหรือจิตตสิกขา

คำถามที่ ๗๗๗

อาจารย์คะ ขอเรียนถามว่าหากแม่ป่วยเป็นสมองเสื่อมไม่สามารถ
สวดมนต์ได้เอง และถ้าหนูจะสวดมนต์อุทิศบุญให้แม่จะได้หรือไม่คะ
ถ้าได้หนูควรสวดบทอะไร และหลังจากสวดเสร็จหนูควรพูดอย่างไรคะ
บุญจะได้ถึงคุณแม่หนู

ตอบ

แม่ของคุณยังโสดคืออยู่บ้านนะที่มีลูกสาวเป็นห่วงเป็นใย คิดจะ
สวดมนต์แผ่ส่วนบุญให้ ท่านจะได้รับหรือไม่ก็ช่างเถอะ แต่คุณได้ทำ
หน้าที่ที่ดีแล้ว ผลดีตกอยู่กับคุณแม่เอง ขออนุโมทนาด้วย

ข้อ ๗๗๘-๗๗๙ ไม่มีในเว็บ

คำถามที่ ๗๘๐

คุณสมบัติของ “พระดี” ที่ควรกราบไหว้ ตามที่พระพุทธองค์ตรัสไว้
คืออะไรบ้างคะ

ตอบ

ก็รายชื่อตามสังฆคุณ คือ สุปฏิปันโน-เป็นผู้ปฏิบัติดี อุสุปฏิปันโน-
เป็นผู้ปฏิบัติตรง ญายปฏิปันโน-เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อมรรคผลนิพพาน สามี
จิปฏิปันโน-เป็นผู้ปฏิบัติเหมาะสม เมื่อปฏิบัติอย่างนี้จึงควรได้รับการ
บูชา (อาหุเนยโย) สมควรเป็นผู้ได้รับการต้อนรับ (ปาหุเนยโย) เป็นผู้
ควรได้รับของทำบุญ (ทักษิณเนยโย) เป็นผู้สมควรได้รับการกราบไหว้
(อัญชลีกรณียโย)

คำถามที่ ๗๘๑

“คนที่มีชีวิตอยู่เพื่อรู้” กับ “คนที่มีรู้เพื่อจะมีชีวิตอยู่” มีคุณค่าต่างกันอย่างไรคะ

ตอบ

ประการแรก เป็นผู้แสวงหาความรู้ ประการที่สอง เป็นผู้รู้แล้วแสวงหาชีวิตที่ดีกว่า แสวงหาความรู้ เมื่อได้ความรู้มาแล้วทำอย่างไรชีวิตจึงจะดีขึ้น เปรียบเหมือนว่า แสวงหาอาหาร เมื่อได้อาหารมาแล้วควรจะกินอย่างไรจึงจะไม่เป็นโทษ

คำถามที่ ๗๘๒

นักปรัชญาที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ในความเห็นของท่านอาจารย์มีใครบ้างคะ

ตอบ

นักปรัชญาผู้ยิ่งใหญ่มีจำนวนมาก แต่ถ้าระบุลงไปว่ายิ่งใหญ่ที่สุดในโลก ตามความเห็นของผมก็คือพระพุทธเจ้า ทรงเป็นทั้งนักศาสนาและนักปรัชญา ทรงปฏิบัติได้ตามที่สอน

คำถามที่ ๗๘๓

เราควรจะรักษา และปฏิบัติธรรมข้อใดบ้าง ที่จะอุปถัมภ์ให้เรา
สามารถปฏิบัติตามสัมมัปปธานทั้ง ๔ ได้อย่างสมบูรณ์คะ

ตอบ

หลักธรรมที่จะนำมาช่วยเพื่อให้สัมมัปปธานทั้ง ๔ สมบูรณ์ มี
หลายอย่างเช่น หิริ โอตตปปะ ชันติ ใสรัจจะ พรหมวิหาร ๔ เป็นต้น
ที่จริงองค์ธรรมในโพธิปักขิยธรรมมีสติปัญญาฐาน ๔ เป็นต้น ก็มาช่วย
สัมมัปปธาน ๔ ได้ทั้งนั้น และสัมมัปปธานก็ไปช่วยอย่างอื่นด้วย ช่วย
เหลือซึ่งกันและกัน

คำถามที่ ๗๘๔

ใครก็ว่านั่งสมาธิดี แต่เวลาชวนให้มาปฏิบัติไม่มีใครอยากมา ผม
สอนหนังสือเด็ก ม.๒ เวลาเขาทำผิดก่อนจะทำโทษเขา ผมถามว่าจะดี
หรือนั่งสมาธิ เขาเลือกดี ขอคำแนะนำหน่อยครับ

ตอบ

คนที่รู้ว่าอะไรดีแต่ไม่อยากทำ มีเยอะ ถ้ารู้ว่าดีแล้วอยากทำ รู้ว่า
ชั่วแล้วไม่อยากทำ คนก็คงดีกันไปหมดแล้ว ความดีคนดีทำได้ง่าย
คนชั่วทำได้ยาก ความชั่วคนชั่วทำได้ง่ายคนดีทำได้ยาก บอกให้เท่านี้
แหละ ปลงเสียเถอะ

คำถามที่ ๗๘๕

สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงมี
 คุฏฐูปการต่อการศึกษาของพระสงฆ์ไทยอย่างไรบ้างคะ

ตอบ

มีมากจนพรรณนาไม่ไหว ทั้งฝ่ายพุทธจักรและฝ่ายอาณาจักร เมื่อ
 ก่อนนี้ระบบการสอบบาลีไปสอบที่โบสถ์พระแก้ว โดยผู้สอบไปแปลให้
 กรรมการสอบฟัง ภายหลังสมเด็จพระมหาสมณเจ้าฯ ได้ทรงเปลี่ยนให้
 สอบโดยข้อเขียนแบบที่ทำอยู่เวลานี้ สอบได้ครั้งละมากๆ และไม่ต้อง
 เสียเวลามาก สอบได้ทั่วประเทศ ทรงแต่งตำราภาษาบาลีและตำราคู่มือ
 เรียนนักธรรมไว้เยอะใช้มาจนปัจจุบันนี้ นอกจากเป็นนักการศึกษาแล้ว
 พระองค์ยังเป็นนักปกครองที่ดีเยี่ยม

ฯลฯ

คำถามที่ ๗๘๖

ขอท่านอาจารย์โปรดแนะนำบทสวดมนต์ที่ไม่ยาวมากนัก ที่เหมาะ
 ที่จะใช้สวด เมื่อเราได้ไปสักการบูชาสถานที่ที่มีความสำคัญทางพระ
 พุทธศาสนา เช่น สังเวชนียสถาน หรือ พระบรมธาตุ เจดีย์ต่างๆ ด้วย
 เกิดคะ กราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงค่ะ

ตอบ

พระพุทธคุณ พระธรรมคุณ พระสังฆคุณนั้นแหละดีที่สุดแล้ว สวด
 ได้ทุกโอกาสทุกสถานที่

คำถามที่ ๗๘๗

อาวุธที่สำคัญที่สุดในการต่อสู้กับความลำบากทุกขียากต่างๆ ที่
รุมล้อมชีวิตของเราคืออะไรคะ

ตอบ

ความเพียร ความอดทน ปัญญา มีสุภาชิตีในชาติกอยู่บหนึ่งว่า
คนที่มธรรม ๓ อย่างย่อมข้ามพ้นอุปสรรคอันตรายเสียได้ คือ ความ
กล้าหาญ ความขยัน และปัญญา นอกจากนี้ก็มีธรรมอื่นๆ อีก ขอให้
นำมาใช้ให้เหมาะกับเหตุการณ์โดยอาศัยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา
เรียกว่า **วิจารณ์ปัญญา**

คำถามที่ ๗๘๘

อาจารย์ครับ ปุพเพตปุญญาตาของเราและกรรมดีที่เราทำในชาติ
นี้ จะรวมเรียกว่าเป็นมิตรภายในของเราได้ไหมครับ กัลยาณมิตรจะ
หมายถึงทั้งมิตรภายในและมิตรภายนอกได้ไหมครับ

ตอบ

ได้ครับ

คำถามที่ ๗๘๙

ผมจินตนาการเกี่ยวกับสภาพของโลกในสมัยพุทธันดร คือพระพุทธานุชาตไปจากโลก และมีพระปัจเจกพุทธเจ้า ก็คือไม่น่าอยู่อย่างยิ่ง ความเป็นอยู่ของมนุษย์ผิดเคืองมาก ผู้คนคงใจร้ายกันมากและเป็นส่วนใหญ่ แต่พอฟังเรื่องอดีตชาติของพระมหากัปปีนะที่ได้ถวายภัตตาหารแด่พระปัจเจกพุทธเจ้าจำนวนมากแล้วเป็นสภาพที่ตรงกันข้ามโดยสิ้นเชิง ขอความกรุณาอาจารย์บรรยายสภาพที่ต่างๆ ไปในช่วงพุทธันดรให้นี้ภาพได้ถูกต้องหน่อยนะครับ ขอขอบคุณครับ

ตอบ

เข้าใจว่า ในสมัยพุทธันดรก็คงมีคนดีคนชั่วคล้ายสมัยพุทธกาล และคล้ายสมัยของเราในปัจจุบัน

คำถามที่ ๗๙๐

ความดำริกับสังขารสัมพันธ์กันหรือไม่อย่างไรครับ

ตอบ

ความดำริถ้าจัดเข้าในขั้นที่ ๕ ก็เป็นสังขารในขั้นที่ ๕

คำถามที่ ๗๘๑

ผมรู้สึกว่ามีกรรมหลายอย่างที่ เป็นเหตุเป็นผลของกันและกัน เช่น เมื่อมีฉันท์ที่จะทำดีอะไรก็จะเกิดวิริยะในการทำการนั้น และเมื่อกำลังวิริยะอุตสาหะในการใดก็จะเกิดฉันท์ในการนั้นมากขึ้น ผมรู้สึกอย่างนี้ ถูกไหมครับ แต่บางคู่กรรมผมก็ไม่แน่ใจว่าจะ เป็นได้หรือไม่อย่างไร เช่น โยนิโสมนสิการ และปรโตโฆสะเป็นเหตุเกิดของสัมมาทิฏฐิ สัมมาทิฏฐิ จะเป็นเหตุให้โยนิโสมนสิการเจริญขึ้นไหมครับ สัมมาทิฏฐิเป็นกรรมดี ก็ น่าจะเป็นเหตุให้เราได้พบกับปรโตโฆสะที่ดีในอนาคตต่อไปได้ไหมครับ

ตอบ

คุณเข้าใจถูกต้องแล้ว

คำถามที่ ๗๘๒

อาจารย์ครับทำอย่างไรถึงจะมีความอดทนทั้งสามแบบได้บริบูรณ์ ครับ

ตอบ

๑. **ธิตีขันติ** อดทนต่อความลำบากตรากตรำ ต้องมีฉันท์ วิริยะ มาช่วยจึงจะทำได้สม่ำเสมอและยั่งยืน ถ้าได้จิตตะและวิมังสาได้ด้วย ก็ยิ่งดี แปลว่า เอาอิทธิบาท ๔ มาช่วยธิตีขันติ ทำให้สมบูรณ์ขึ้น

๒. **อธิวาสนขันติ** อดทนต่อทุกขเวทนาอาพาธ ต้องพิจารณาให้เห็นความเป็นธรรมดาของสังขารคือร่างกายนี้ว่า เรามีความเจ็บไข้เป็น ธรรมดา ไม่อาจล่วงพ้นความเจ็บไข้ไปได้ พิจารณาบ่อยๆ ไม่ใช่เพียง

แต่เราคนเดียว ทุกคนต้องประสบปัญหานี้ ทำให้สังเวชสลดใจ เป็อ
 หนายี่ที่จะต้องเวียนว่ายตายเกิด ต้องแก่ต้องเจ็บและต้องตาย ทำให้ได้
 ธรรมะเยอะเหมือนกัน ถ้าไม่มีความเจ็บป่วยคอยเตือนไว้บ้างมนุษย์คง
 หลงไหลเพลิดเพลินมัวเมายิ่งกว่านี้มากทีเดียว

๓. **ตีติกขาขันติ** อดทนต่อความย่ำแย่วนซึ่งทำให้เกิดกิเลสต่างๆ มี
 โลก โกรธ หลง เป็นต้น ถ้าไม่อดทนต่อสิ่งนี้คนจะทำบาปมากขึ้น ความ
 ทุกข์ในสังคมก็จะมีมากขึ้น ความดำริในการที่จะละทิ้งเหยื่อของโลกคือ
 กามคุณ ๕ และโลกธรรม ๘ ตามพระพุทธรพจน์ที่ว่า “ผู้มุ่งความสงบ
 ควรละโลกามิสเสีย” ตีติกขาขันติก็จะได้เป็นตบะอย่างยิง

คำถามที่ ๗๙๓

ธัมมุตเทศ หมายความว่าอะไรคะ

ตอบ

ธัมมุตเทศ แปลว่า หัวข้อธรรม ในที่นี้หมายถึงหัวข้อธรรม ๔
 ประการ ที่พระรัฐบาลแสดงแก่พระเจ้าโกรัพยะ คือ

๑. สัตว์โลกอันชราอันอมำเข้าไป ไม่ยั้งยืน
๒. สัตว์โลกไม่มีผู้ต้านทาน ไม่มีผู้เป็นใหญ่
๓. สัตว์โลกไม่มีสิ่งเป็นของของตน จำต้องละทิ้งสิ่งทั้งปวงไป
๔. สัตว์โลกไม่อ้อมไม่เป็อเป็นทาสของตนหา

คำถามที่ ๗๙๔

กราบสวัสดีท่านอาจารย์ค่ะ หนูเป็นคนที่ไม่ค่อยชอบการปฏิบัติ ตามรูปแบบ เช่น สวดมนต์ให้หัวพระและนั่งสมาธิ (นานๆ จะนั่งสมาธิสัก ครั้ง) แต่จะคอยตามรู้กายและใจตลอดทั้งวันตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่ง หลับ แบบนี้เพียงพอหรือไม่คะ สำหรับเพื่อความก้าวหน้าในธรรมเพื่อถึง นิพพาน ถ้าว่าย่อหย่อนในความเพียรหรือไม่คะ หนูปฏิบัติสติปัฏฐานใน ชีวิตประจำวันมาได้เกือบ ๒ ปีแล้ว ชีวิตดีขึ้นมาก ความทุกข์ในโลก น้อยลงไปมากๆ และเห็นความทุกข์ในอริยสัจ จนเบื่อการเกิดค่ะ หนูจะ เจริญสติในชีวิตประจำวันอย่างเดียว หรือควรทำอย่างอื่นเพิ่มเติมใหม่ ค่ะ ขออาจารย์ช่วยแนะนำด้วยได้ไหมคะ ขอขอบคุณค่ะ

ตอบ

ที่ทำอยู่นั้นดีแล้ว เป็นส่วนของภาวนา ควรเพิ่มทานและศีลเข้ามา ด้วยก็จะครบบริบูรณ์

คำถามที่ ๗๙๕

กราบเรียนอาจารย์วศิน อินทสระ ดิฉันอยากขอคำแนะนำเรื่อง การเจริญสติ ที่สามารถใช้ในชีวิตประจำวันได้ดี

ตอบ

จะทำสิ่งใด จะพูดสิ่งใด จะคิดสิ่งใดก็ให้มีสติ ไม่ตกอยู่ในอำนาจ ของโลภะ โทสะ โมหะ

คำถามที่ ๗๙๖

ที่กล่าวว่า การประพฤติพรหมจรรย์ หมายถึง การมีสัญญาและทมะ อยู่ตลอดเวลา นั้น คำว่า สัญญา หมายความว่า อะไรคะ นอกจากธรรมทั้งสองแล้ว ผู้ประพฤติพรหมจรรย์จะต้องมีธรรมข้อใด เป็นประจำบ้างคะ

ตอบ

สัญญา หมายความว่า ความสำรวม **ทมะ** หมายถึง การฝึกตน นอกจากนี้ยังมีธรรมอีกมากมายที่จำเป็นและต้องนำมาใช้ในการประพฤติพรหมจรรย์ เช่น หิริ โอตตปปะ ขันติ ไสรัจจะ เป็นต้น

ประวัติของ อาจารย์วศิน อินทสระ

ชาติภูมิ

เกิดที่หมู่บ้านท่าศาลา อำเภอรัตตภูมิ จังหวัดสงขลา เมื่อวันที่ ๑๗ กันยายน พ.ศ. ๒๔๗๗ เมื่อจำความได้ พ่อแม่ได้ย้ายไปอยู่ที่หมู่บ้านตากแดด ตำบลปากrohr อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

การบรรพชาอุปสมบท

บวชเป็นสามเณรเมื่ออายุ ๑๓ ปี ที่วัดบุปผาราม เขตธนบุรี กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๐ และอุปสมบทเป็นภิกษุเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๗ ลาสิกขา (สึก) เมื่อ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๗

การศึกษา

- มัธยม ๘ (สมัครสอบ)
- นครธรรมเอก
- เบริยญ ๗ (ป.ธ.๗)
- ศาสนศาสตร์บัณฑิต (มหามกุฏราชวิทยาลัย)
- M.A. (Master Degree of Art - ทางปรัชญา มหาวิทยาลัยบานาร์ส อินเดีย)
- ปริญญาดุขฎิบัณฑิตกิตติมศักดิ์ สาขาพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

หน้าที่การงาน

สอนวิชาศีลธรรม

- ที่โรงเรียนราชินี
 - ที่โรงเรียนพณิชยการสีลม (อาจารย์ผู้ปกครอง)
 - ที่โรงเรียนเตรียมทหาร และเป็นหัวหน้าแผนกสารบรรณ มียศเป็นร้อยโท
- สอนวิชาพุทธปรัชญาเถรวาท-มหายาน ที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง (ประมาณ ๑๒ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๑ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๓)

สอนวิชาพุทธศาสนาในประเทศไทยและวิชาจริยศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ประมาณ ๑๐ ปี ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๓ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๓

สอนที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๒ (เป็นระยะเวลา ๔๖ ปีเต็ม)

สอนพิเศษประชาชนทั่วไปเกี่ยวกับความรู้ทางพระพุทธศาสนาในวันอาทิตย์ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๕ มาจนถึง พ.ศ. ๒๕๕๓ (เป็นระยะเวลา ๒๘ ปีเต็ม)

บรรยายพิเศษในที่ต่างๆ ตามที่ได้รับเชิญ

บรรยายธรรมทางวิทยุตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๙ จนถึงปัจจุบัน โดยออกเป็นรายการสดบ้าง ใช้เทปบ้าง ปัจจุบันใช้เทป

การประพันธ์

เขียนหนังสือประเภทต่างๆ เช่น *นิยายอิงหลักกรรม อธิบายหลักกรรม* ฯลฯ ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๖ มาจนถึงปัจจุบัน มีประมาณ ๑๕๐ ชื่อเรื่อง บางชื่อเรื่องก็มีหลายเล่มเช่น *ทางแห่งความดี* เป็นต้น

ทำนิตยสาร

เป็นบรรณาธิการนิตยสารธรรมจักร ของมูลนิธิมหามกุฏราชวิทยาลัย ตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ ถึง พ.ศ. ๒๕๓๙

เป็นบรรณาธิการนิตยสารศุภมิตรของมูลนิธิส่งเสริมกิจการศาสนาและ

มนุษยธรรม (กศม.) ของวัดมกุฏกษัตริยาราม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๓๔ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๑

รางวัลพิเศษ

- ปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้รับโล่รางวัลชมเชยจากคณะกรรมการจัดงานสัปดาห์หนังสือแห่งชาติ ประเภทสารคดี จากหนังสือเรื่อง *จริยาบท* และ ปี พ.ศ. ๒๕๑๘ จากหนังสือเรื่อง *จริยศาสตร์*
- ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ ได้รับพระราชทาน เสด็จธรรมจักร เป็นรางวัลในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนาประเภทวรรณกรรม เนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ ๒๐๐ ปี
- ปี พ.ศ. ๒๕๓๓ ได้รับเกียรติบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการ ในฐานะรางวัลชมเชย ประเภทสร้างสรรค์ด้านศาสนา จากบทความเรื่อง *หลักกรรมกับการพึ่งตนเอง*
- ๒๒ เมษายน ๒๕๕๒ ได้รับโล่พุทธคุณูปการ กาญจนเกียรติคุณและเกียรติบัตร ในฐานะผู้บำเพ็ญคุณประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา จากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม
- ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๓ ได้รับรางวัลปูชนียบุคคลด้านภาษาไทย เนื่องในวันภาษาไทยแห่งชาติ ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๓ จากกระทรวงวัฒนธรรม

เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา

เรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา นอกจากจะได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในสังคมไทยแล้ว *สารานุกรมวรรณกรรมโลกในศตวรรษที่ ๒๐* (Encyclopedia of World Literature in 20th Century) ได้นำเรื่องพระอานนท์พุทธอนุชา ไปสวดดูไว้ในหนังสือดังกล่าวนั้น เป็นทำนองว่าได้ชี้ทางออกให้แก่สังคมไทยที่สับสนวุ่นวายอยู่ด้วยปัญหานานัปการ

รายนามผู้ร่วมศรัทธาพิมพ์
หนังสือ สนทนาธรรมกับ อ.วศิน อินทสระ เล่ม ๔

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑	บ้านขนมั่นนันทวัน	๖๐,๐๐๐
๒	พญ.สุกัญญา โรจนวิรุฬห์	๔๑,๐๖๐
๓	นพ.เกียรติทวิ สุานะสวัสดิ์	๒๖,๒๕๐
๔	คุณศิริการย์ วิบูลย์ศักดิ์	๒๔,๖๔๐
๕	คุณสมสุข เสวตรตันเสถียร	๒๑,๘๐๐
๖	รศ.ดร. ตรง วานิชนาม	๑๔,๐๐๐
๗	คุณเกียรติสกลนธ์ ภูมมารินทร์	๑๒,๑๒๐
๘	คุณพันธ์ทิพย์-คุณสุรพล มหารักษ์ชนะพงศ์ และครอบครัว	๑๐,๐๐๐
๙	คุณรุ่งระวี วิฑูรย์ปกรณ์	๑๐,๐๐๐
๑๐	คุณพามีลา เชนะวัฒน์	๙,๐๘๐
๑๑	ร้านพระไตรปิฎก	๖,๐๐๐
๑๒	โรงพยาบาลสุรินทร์	๖,๐๐๐
๑๓	คุณวันดี นิตติวิทยาเทพ	๕,๒๐๐
๑๔	คุณศุภกฤต ส้าราญชัยกร	๔,๑๐๐
๑๕	คุณพยอม พงษ์หิรัญ	๔,๐๐๐
๑๖	คุณสมหญิง สีสาททรัพย์เจริญ	๔,๐๐๐
๑๗	บ.ตะวันออกโพลีเมอร์จำกัด	๔,๐๐๐
๑๘	พ.ต.อ.สิงขร วัฒนธำรง และคณะ	๓,๘๖๐
๑๙	คุณดุษฎี ทวีชัยยุทธ	๓,๘๓๐
๒๐	คุณชาดา สุทธิเวชกุล	๓,๗๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๒๑	คุณไพฑูรย์ ศฤงฆารนันท์	๓,๕๒๐
๒๒	คุณยงยุทธ พัฒนพงศ์พรชัย	๓,๒๐๐
๒๓	คุณพิเชษฐ เจริญศิริวัฒน์	๓,๐๒๐
๒๔	พ.ต.อ.ดำรงศักดิ์ สว่างงาม	๓,๐๐๐
๒๕	ครอบครัวอัคร์วงศ์แสงพิทักษ์	๓,๐๐๐
๒๖	คุณมาลี กิระดิทยานันท์	๒,๗๐๐
๒๗	คุณวลิสสา ศิริมัน	๒,๕๕๕
๒๘	คุณนฤมล	๒,๕๐๐
๒๙	หลวงตา มหาสุรินทร์	๒,๔๐๐
๓๐	คุณสมศักดิ์ บัณฑูรกุลชัย	๒,๐๐๐
๓๑	คุณยูเกียง วิภาภรณ์โรจน์ และครอบครัว	๒,๐๐๐
๓๒	ผดุงศักดิ์ เอื้ออารยมนตรี และครอบครัว	๒,๐๐๐
๓๓	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒,๐๐๐
๓๔	คุณภลภัทร์ สังข์มงคล	๒,๐๐๐
๓๕	คุณแดง, คุณกนกนันท์, คุณนรวิฐนันท์ ชวนสนินท	๒,๐๐๐
๓๖	คุณสุภาพ ซาซาไละ	๒,๐๐๐
๓๗	คุณวัลลัทธิพิชญ์ ปิติจอมวงศ์ และกัลยาณมิตร	๒,๐๐๐
๓๘	คุณรังสิต-คุณอัญชานา อุดมผล	๒๐๐๐
๓๙	คุณประทานพร มิ่งมาศ	๒๐๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๔๐	คุณสมมล บุญญะถาวรชัย	๑,๗๖๐
๔๑	คุณโสภี แสงนพพรรัตน์	๑,๗๓๐
๔๒	คุณเกียรติสภรณ์ ภูมมาวรินทร์	๑,๗๐๐
๔๓	คุณธนเดช ภูมิโกศาวัฒน์	๑,๖๖๐
๔๔	คุณสุมินตรา พุ่มสร้อย	๑,๖๕๐
๔๕	คุณภรรณิการ์ ย้วน้อย	๑,๖๐๐
๔๖	คุณชัชวาล สีไสวพร	๑,๕๒๐
๔๗	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม ๒ ท่าน	๑,๕๐๐
๔๘	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๑,๓๔๐
๔๙	บ.เวทีส จำกัด	๑,๓๔๐
๕๐	คุณวิฑูรย์ โยธาวงษ์	๑,๓๐๐
๕๑	คุณศรีณย์กร วิทยเลิศปัญญา	๑,๒๒๐
๕๒	คุณจิตติมา วงศ์สถิตพร	๑,๒๐๐
๕๓	คุณฉวีวรรณ ภูทอง	๑,๒๐๐
๕๔	คุณสมชาย สูงเด่น	๑,๐๘๐
๕๕	นพ.ทรงง พิลาสัย	๑,๐๐๐
๕๖	คุณอภิวัฒน์ มานิตยกุล และครอบครัว	๑,๐๐๐
๕๗	คุณวีรวรรณ	๑,๐๐๐
๕๘	คุณชนิตรา สิทธิไธ	๑,๐๐๐
๕๙	คุณกานดา บุญศิริ	๑,๐๐๐
๖๐	คุณสมส่วน พงศ์จันทร์เสถียร	๑,๐๐๐
๖๑	คุณสมศิริ สุวรรณทศ และครอบครัว	๑,๐๐๐
๖๒	คุณจิระ ศัลยพงษ์	๑,๐๐๐
๖๓	คุณสุดา จันทศิริโชติ	๑,๐๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๖๔	คุณเกษม ชัตรศิริศุภชัย	๑,๐๐๐
๖๕	พลเอกสมหวัง ยัญญะสิทธิ์	๑,๐๐๐
๖๖	คุณแอนนา ภูมิอมร	๑,๐๐๐
๖๗	คุณกมล ศิริภัก	๑,๐๐๐
๖๘	คุณเสรีภาพ ชาทิพา	๑,๐๐๐
๖๙	คุณปฐม สถาพรภิญโญ	๑,๐๐๐
๗๐	คุณศศิวิมล เหลืองสันติมิตร	๑,๐๐๐
๗๑	คุณพิชัย สุภาพงษ์	๑,๐๐๐
๗๒	คุณอรุณี ภาวะจินดา	๑,๐๐๐
๗๓	คุณพิมพ์วิมล กิตติบุญทอง	๑,๐๐๐
๗๔	คุณสมศรี พฤษะไพบูลย์	๙๘๐
๗๕	คุณกฤษ ทวงธนศักดิ์	๙๘๐
๗๖	คุณสรัญญา พรหมจาด	๙๐๐
๗๗	คุณบุษกร วรรณระภูมิ	๘๖๐
๗๘	คุณศุภลักษณ์	๘๕๐
๗๙	คุณศศินาฏ แสงแก้ว	๘๕๐
๘๐	คุณวรรณ วงศ์พันธ์	๘๑๐
๘๑	คุณอโยธัย งดงาม	๘๐๐
๘๒	พระณรงค์ วรรณโม	๘๐๐
๘๓	คุณสุดศดา สีลาสุธาโรจน์	๗๕๐
๘๔	คุณศิรินันท์ เผือกโสภา	๗๔๐
๘๕	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๗๓๐
๘๖	คุณเลิม ธีัญญาประสาท	๗๐๐
๘๗	คุณสาวรรณ บุญศรี	๖๘๐
๘๘	คุณไกรฤกษ์ เขื่อนแก้ว	๖๕๐
๘๙	คุณบุษกร วรรณระภูมิ	๖๓๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๙๐	คุณวิภา สันติเจริญกุล	๖๒๕
๙๑	คุณกฤษณา โรจน์สุวรรณ	๖๐๐
๙๒	คุณสุมาลี อังสุธรรม	๕๘๐
๙๓	คุณวัลลภา ไพบูลย์ศรีนครา	๕๗๐
๙๔	คุณอุบลรัตน์ นครชัย	๕๖๐
๙๕	คุณสุชาดา สมิตินันท์	๕๕๐
๙๖	คุณสันติชัย ขวนสมสุข	๕๑๐
๙๗	พระอ้อย	๕๐๐
๙๘	คุณเพียงภรณ์ ธนพิพัฒน์สัจจา และครอบครัว	๕๐๐
๙๙	คุณกิตยาพร ไใหญ่สว่าง	๕๐๐
๑๐๐	คุณอภิรมย์	๕๐๐
๑๐๑	คุณชนิษฐา คำตาเพชร	๕๐๐
๑๐๒	คุณสมใจ สิงห์สา	๕๐๐
๑๐๓	คุณพรวิณี ภูมิพานิช	๕๐๐
๑๐๔	คุณกาญจนา ภูมิพานิช	๕๐๐
๑๐๕	คุณผาสพร ฐปาลี	๕๐๐
๑๐๖	คุณวัลลดา	๕๐๐
๑๐๗	คุณกิจ ดวงกมล	๕๐๐
๑๐๘	คุณวรรณรัตน์ จันทิภกุล และค.ช.ปรณีย์ ทรัพย์มี	๕๐๐
๑๐๙	คุณสืบสวัสดิ์ วัฒนฐานะ	๕๐๐
๑๑๐	คุณฐิติชญา อมะลัษเฐียร	๕๐๐
๑๑๑	พ.ต.ท.เดชชาภากร หิรัญวัฒน์	๕๐๐
๑๑๒	คุณปัญญาพล เขตราพูนสินไชย	๕๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๑๓	คุณวรินทร์ นุ่มเออ	๕๐๐
๑๑๔	คุณพุทธชาติ กัลยาศิริ	๕๐๐
๑๑๕	คุณนันทกร สักกะพลากร	๕๐๐
๑๑๖	คุณวาสนี สักกะพลากร	๕๐๐
๑๑๗	ด.ญ.ปวีณกร สักกะพลากร	๕๐๐
๑๑๘	คุณวรรณิ เปรมรัตนานพร	๕๐๐
๑๑๙	คุณเลียม ธัญญาประสาท	๕๐๐
๑๒๐	คุณเสริมศิริ ศรีเกตุ, คุณชลธิชา-ด.ญ.สุพิชญา เพ็งขจร	๕๐๐
๑๒๑	คุณสุเทพ มานะสุนทร	๕๐๐
๑๒๒	คุณอัจฉรา สิวรกุลชัย	๔๗๐
๑๒๓	ดร.นิมิตชัย-คุณจุฑาทิพย์ สนิทพันธุ์	๔๖๐
๑๒๔	คุณพีรญา มาทวิโชติกุล	๔๖๐
๑๒๕	คุณลำยอง ภาณุมาลวัฒน์	๔๔๐
๑๒๖	คุณสุพัตรา ตรีพานันท์	๔๔๐
๑๒๗	คุณขวัญเมือง อิ่มทรัพย์	๔๒๐
๑๒๘	คุณสุธี สุธนรักษ์	๔๒๐
๑๒๙	คุณKin Ramen	๔๐๐
๑๓๐	คุณสุนีย์-คุณปรียาพันธ์ แสงพานิช	๔๐๐
๑๓๑	คุณบรรจง นพทา	๔๐๐
๑๓๒	คุณศศิณากู แสงแก้ว	๓๖๕
๑๓๓	คุณสุขสันต์-คุณสุจิตรา พชรพันธ์ และครอบครัว	๓๕๐
๑๓๔	คุณวีรธรรม จรูสพรศรีวงศ์	๓๕๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๓๕	คุณอุไรรัตน์ คลังทอง	๓๔๐
๑๓๖	คุณอนุกุล	๓๓๐
๑๓๗	คุณสมสิทธิ์ สกุลลิมเจริญ	๓๒๐
๑๓๘	คุณศุภเลิศ กิจขจรไพบูลย์	๓๑๐
๑๓๙	คุณอารีญา พันธุ์สุริยานนท์	๓๐๐
๑๔๐	คุณจงจิตตา ฟ้านุช	๓๐๐
๑๔๑	คุณรุจิรา วรรัตนพัทธ์	๓๐๐
๑๔๒	คุณสุพัทรา จิ่งประดิษฐ์ภัณฑิ์	๓๐๐
๑๔๓	คุณปิยพัชร จันนันทิพัฒน์	๓๐๐
๑๔๔	คุณหนึ่ง ธิดาเดื่อน	๓๐๐
๑๔๕	คุณอุกฤษณ์-คุณเขษมศักดิ์ อายุตวงษ์	๓๐๐
๑๔๖	คุณอลิสสา ตระกูลทอง	๓๐๐
๑๔๗	อาจารย์ชาติศรี สำราญ	๒๘๐
๑๔๘	คุณเสาวภา ธโนศวรรยางกูร	๒๘๐
๑๔๙	คุณวิรัตน์ ทิพพานนทกุล	๒๗๕
๑๕๐	คุณชุตินันท์ พงศ์วนวัฒน์	๒๗๐
๑๕๑	คุณวาทีณี สุธนรักษ์	๒๗๐
๑๕๒	คุณอุษา ส่งงาม	๒๖๐
๑๕๓	คุณวรรณภา ศิริมานะพงษ์	๒๖๐
๑๕๔	คุณสนิทย ไชยช่อฟ้า	๒๕๐
๑๕๕	คุณอภิวัฒน์ จิตติอมรพันธุ์	๒๔๐
๑๕๖	พระณรงค์ วรรณโม	๒๓๐
๑๕๗	คุณสมจิตร วงศ์สูงยาง	๒๓๐
๑๕๘	คุณศรีนวล ขยันวิจิตร	๒๒๐
๑๕๙	คุณพิชัย อัครวุฒิ	๒๑๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๖๐	คุณสิทธิชัย-คุณประภาภรณ์ ปัญญิวาณาน์	๒๐๐
๑๖๑	คุณพัชนี วงศ์จารุเดช	๒๐๐
๑๖๒	คุณพินทิพย์ ประมูลวงศ์	๒๐๐
๑๖๓	ผู้ไม่ประสงค์ออกนาม	๒๐๐
๑๖๔	คุณประภาภรณ์ ปัญญิวาณาน	๒๐๐
๑๖๕	คุณวินนต์ เลิศวีระศิริกุล	๒๐๐
๑๖๖	คุณธนวัฒน์ ประเสริฐสาร	๒๐๐
๑๖๗	คุณอินทิดา ปุญญาวิวัฒน์	๑๘๐
๑๖๘	คุณบัญญัติ ศรีสังข์ทอง	๑๗๐
๑๖๙	คุณธนู สุวรรณิ์	๑๖๐
๑๗๐	คุณเสรี บังวัฒนกุล	๑๖๐
๑๗๑	คุณสบันนา วงศ์พุก และครอบครัว	๑๒๐
๑๗๒	คุณธัญญา ตติวรรณรัตน์	๑๒๐
๑๗๓	จ.ส.อ.อนุพันธ์ เสริมพงษ์	๑๒๐
๑๗๔	คุณวิชัย ดันดินิกุลชัย	๑๑๐
๑๗๕	คุณรัตนา สินธิ์ธภาพ	๑๑๐
๑๗๖	คุณทำนอง บังวัฒนกุล	๑๑๐
๑๗๗	คุณดิฐพร นานาคิลปี	๑๑๐
๑๗๘	คุณวิชัย ดันดินิกุลชัย	๑๑๐
๑๗๙	คุณวัฒนา ส่งงาม	๑๐๐
๑๘๐	ต.ญ.เวธกา สุขแสนไกรศรี	๑๐๐
๑๘๑	คุณวรลักษณ์ รพ.สมุทรปราการ	๑๐๐
๑๘๒	คุณศิวาพร ทองตัน	๑๐๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๑๘๓	คุณณัฏญา เดชเจริญ	๑๐๐
๑๘๔	คุณพัชรา คุณประภา	๑๐๐
๑๘๕	คุณอำนาจ ปลดโคโปร่ง	๑๐๐
๑๘๖	คุณวิชัย สัมโสภา	๑๐๐
๑๘๗	คุณบุญณัฐ ทับทิม	๑๐๐
๑๘๘	คุณท้อ แผลมไพศาล	๑๐๐
๑๘๙	คุณจันทรา ทองเคียน	๑๐๐
๑๙๐	คุณศนิชา คุชฎีวโรจน์	๑๐๐
๑๙๑	คุณพวงทิพย์ ไตรตั้งวงศ์	๑๐๐
๑๙๒	คุณพรรณนารา- คุณศินันท์ วงศ์วานิช	๑๐๐
๑๙๓	ด.ญ.กฤตพร ปิ่นอาสา	๑๐๐
๑๙๔	คุณสิทธิชัย บัญฉิวงาน	๑๐๐
๑๙๕	คุณอำนาจ สมบูรณ์ทรัพย์	๑๐๐
๑๙๖	คุณสุวิทย์ แซ่จิว	๑๐๐
๑๙๗	คุณสมใจ จันทร์แจ่มนภาภาค	๙๐
๑๙๘	คุณกัญญา จันทร์กำเนิด	๘๐
๑๙๙	คุณสุวรรณา นิลสุวรรณ	๘๐
๒๐๐	คุณชุติมณฑน์ สุนธิกุล	๘๐
๒๐๑	คุณสันติ พรหมบุตร	๖๐
๒๐๒	คุณสุพัชรา กลิ่นระคนธ์	๖๐
๒๐๓	คุณกาญจนาพร กรุสวัตต์	๖๐
๒๐๔	คุณธนา ศรีนิเวศน์	๕๐
๒๐๕	คุณนฤมล สิทธิราษฎร์	๕๐
๒๐๖	คุณชานียา ธรรมสังฆาลย์	๕๐
๒๐๗	คุณวิชัย ตันตินิกุลชัย	๕๐
๒๐๘	ด.ต.จิตติวัชร เกษศรีรัตน์	๕๐

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	จำนวนเงิน
๒๐๙	คุณทองคำ จารุมโนกุล	๔๐
๒๑๐	คุณสุทธิมาศ สุขเกษม	๔๐
๒๑๑	คุณสัญญาษา หาญเรืองเดช	๔๐
๒๑๒	คุณศิริพร เนตรงามวงศ์	๔๐
๒๑๓	คุณอภิสร่า เชื้ออ่อน	๓๐
๒๑๔	คุณวิยานี เปรมมานุพันธ์	๓๐
๒๑๕	คุณบุญนัยนภัท วงศ์วรรธน์	๓๐
๒๑๖	คุณจินตนา คงอยู่ศักดิ์	๓๐
๒๑๗	คุณธนภัทร ประกรแก้ว	๒๐
๒๑๘	คุณจินดา วัชรารากร	๒๐
๒๑๙	คุณจันทร์ทิพย์ ทรงกัมพล	๒๐
๒๒๐	คุณปิยะวัฒน์ ไรจน์นครินทร์	๒๐
๒๒๑	คุณสร้อยพร พุทธา	๒๐
๒๒๒	คุณประวุฒิ เวชรักษ์	๒๐
๒๒๓	พ.ต.อ.บุญเสริม ศรีชมภู	๒๐
๒๒๔	คุณอัจฉรา แซ่ตั้ง	๒๐
๒๒๕	คุณธนิษฐา กรวรรณสุด	๒๐
๒๒๖	คุณศิริพร เนตรงามวงศ์	๑๐
๒๒๗	คุณเตือนใจ วงศ์เทียน	๑๐
๒๒๘	คุณเพิ่มพงศ์-ด.ช.เอกสหัส ธนพิพัฒน์สังจา	๑๐
รวมศรัทธาทั้งสิ้น ๕๐๗,๙๑๐ บาท		

ชมรมกัลยาณธรรมขอกราบอนุโมทนา
ในกุศลจิตของทุกท่านมา ณ ที่นี้
ขอให้ทุกท่านเจริญในธรรม
ยิ่งๆ ขึ้นไปเทอญ

